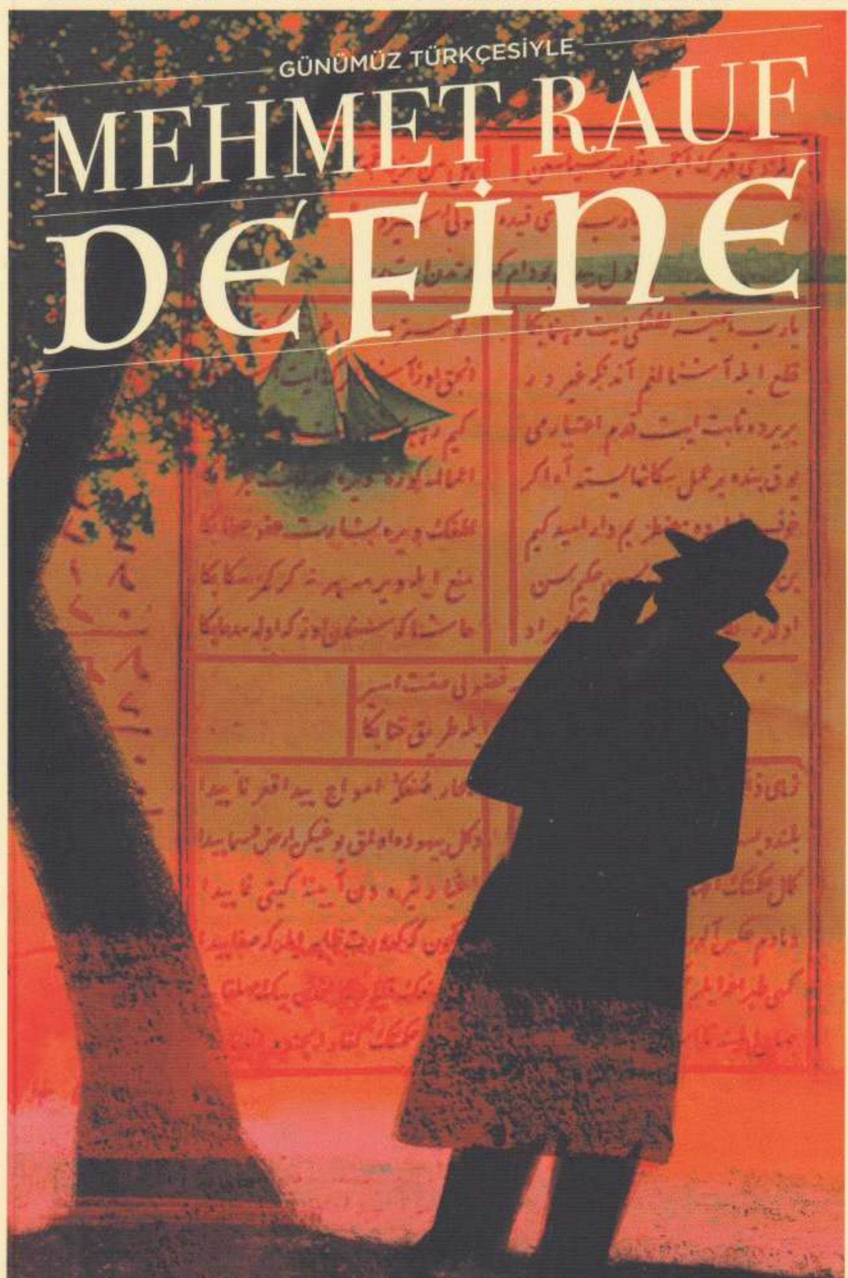
TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ - 62

TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ DİZİSİ

MEHMET RAUF
DEFİNE

UYARLAMAYA KAYNAK ALINAN ÖZGÜN ESER
KANAAT KİTAPHANESİ, İSTANBUL
1927

Sertifika No: 40077

EDİTÖR
HACER ER

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

GRAFİK TASARIM UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM: OCAK 2022, İSTANBUL

ISBN 978-625-405-839-4 (KARTON KAPAKLI)
ISBN 978-625-405-840-0 (CİLTLİ)

BASKI-CİLT
DERYA MÜCELLİT SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ
MALTEPE MAH. LİTROS YOLU FATİH SANAYİ SİTESİ NO: 12/80-81 TOPKAPI
ZEYTİNBURNU İSTANBUL
Tel. (0212) 501 02 72 - (0212) 501 35 91 Faks: (0212) 480 09 14
Sertifika No: 40514

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİNE UYARLAYAN: ÜRÜN ŞEN SÖNMEZ

1984 yılında doğdu. Lisans ve lisansüstü eğitimini Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı ve Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalında tamamladı. İstanbul Arel Üniversitesi'nde görev yapmakta; Türk romanı, edebiyat ve kötülük, toplumsal cinsiyet, milliyetçilik konularında çalışmalarını sürdürmektedir.

TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ - 62

Roman

define

MEHMET RAUF

Günümüz Türkçesine Uyarlayan: Ürün Şen Sönmez

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Sunuş

Define, Mehmet Rauf'un ikili bir seri olarak tasarladığı polisiye romanlarının ilkidir. Yazarın bağlı olduğu sanat anlayışı düşünüldüğünde *Define*'nin bazı bakımlardan bu anlayışın dışında kaldığı iddia edilebilir. Eser, ilk kez 1927 yılında basılır. Bu tarih, ülkenin sosyal ve siyasal anlamda pek çok değişiklik geçirdiği, bu değişikliklerin de doğal olarak edebiyat ve dile yansımalarının gözlemlenebildiği bir zamanı işaret eder. Bu sebeple *Define*'nin, Mehmet Rauf'un Servet-i Fünun dönemi ürünlerinden farklı temalara yöneldiği, dil açısından da kendini güncellediği bir döneme denk gelmesi önemlidir.

Define, uzun zaman edebi nitelik taşıyıp taşımadığı tartışılmış ve ancak son yıllardaki çalışmalar neticesinde edebi niteliği kabul edilmiş polisiye roman türünün örneklerindendir. Mehmet Rauf'un, romanı kurgularken, edebi tutumunun gereklerine uymaktan çok olayı anlatmaya odaklandığı da ortadadır. Olay örgüsünü şekillendiren tesadüfler, bir anda bulunan çözümler, olaylar arasındaki sebep-sonuç bağının zayıflığı, iyiler ve kötüler arasındaki keskin ayrım hem teknik aksaklık olarak değerlendirilebilir hem de yazarın polisiye romanı sanatsal bir metin olmanın daha gerisinde gördüğünü düşündürebilir. Yine de metnin sonuna kadar devam ettirilen heyecan, çözüme gide yolda başkarakterin düşüncelerinin olay akışına etkisinin birinci ağızdan anlatılıyor olması, serim düğüm ve çözümün sınırlarının belirginliği

eserin başarılı yönlerini oluşturur. Ayrıca Avrupalı yazarların cinai ve polisiye romanlarının tümünü okumuş olmakla övünen ve bu birikimin verdiği güvenle olayları çözmeye karar veren Şakir Feyzi aracılığıyla, yazarın da polisiye roman konusundaki kaynaklarını açıkladığı düşünülebilir.

Define'de dil, eserin yazıldığı dönemin tercihlerini yansıtır. Bu dil, sanatsal gayelerle işlenmiş bir dil olmaktan çok olayı anlatmaya odaklanmıştır. Bu sebeple *Define*, bugün özgün haliyle okunduğunda da anlaşılması güç bir metin değildir. Yine de, kelimelerin yıllar içinde çağrışımsal ve kavramsal niteliklerinin değişmesinin, tamlamaların ve imlanın yer yer eskiyi devam ettirir tarzda kullanılmasının bir güncelleme ihtiyacı doğurduğu görülmektedir.

Define günümüz Türkçesine çevrilirken yalnızca bugün eserin yazıldığı dönemdeki anlamlarıyla kullanılmayan veya bugün artık anlamı yaygınlıkla bilinmeyen kelimelerin günümüz Türkçesindeki karşılıklarının verilmesiyle yetinilmemiştir. Metnin ses ve anlam bakımından ahengini sağlamak amacıyla günümüz Türkçesinde kullanılan ya da anlamı yaygınlıkla bilinen kelimelerle ilgili de farklı tercihlerde bulunulmuştur. Metin çeviri sırasında kısaltılmamış ve yazarın cümle tercihleri olabildiğince dikkate alınmıştır. İmla ve tamlamalar konusunda ise bugünün kuralları esas alınmıştır. Bu çalışmanın özellikle genç okurlara keyifli bir okuma serüveni sunmasını dilerim...

Ürün ŞEN SÖNMEZ

Erzurum Hastanesi Başhekimi Şakir Feyzi'nin Günlüğü

1

Erzurum, Mayıs 1923

Hayat, bu çetin ve karmaşık kudret, bütün heybetine rağmen, tesadüf denilen oyuncakların elinde ne âciz, ne önemsiz bir durumdadır...

İşte mesela burada en azından birkaç sene için kurulmuş olan benim hayatım, böyle bir oyuncağın elinde ziyan oldu. Hem başlangıçta ne kadar anlamsız, ne kadar önemsiz bir tesadüf! Bu sebeple altı aydan beri bulunduğum bu şehirde daha birkaç sene için ikametim kesinken, beni bir haftaya kadar tekrar İstanbul'a, hem öyle bir macera hayatına atıyor ki hayret etmemek mümkün değil.

Bu girişten sonra hemen olaylara geçelim. Erzurum'a henüz gelmiş ve hastaneye yeni yerleşmiştim. Bir gün bir hastaya çağırdılar; orta halli bir evde, yaşlı bir hasta kadın, Hacı Hanım diyorlar ve bütün komşuları hürmet ediyorlardı. Evinde bir ahretlikle[1] yaşıyordu. Eşi bir emekli binbaşı, iki sene evvel vefat etmiş, onu yalnız bırakmıştı. Hafif bir zatürreeden rahatsızdı. Dört beş defa gittim, tedavi ettim, iyi oldu, kalktı. Bu tedavi için bana çok minnettar oldu. Konuşma arasında, tabii birbirimizi tanıdığımız kadar, aramızda samimi bir muhabbet oluşmuştu, o bana "Oğlum!" der, ben ona "Valide Hanım!" diye hitap ederdim...

1 Küçükken sevabına eve alınıp büyütülen kız çocuğu, evlatlık, besleme.

Aradan beş ay kadar geçti. Bundan on gün evvel, Hacı Hanım beni yine çağırttı. Eskimiş vücudu, bir gencin kolayca atlatabileceği zayıf bir hastalıkla bile baş edemiyordu...

Ben metanetle yine tedaviye başladım. Her gün akşamüstü kendisine uğruyor ve hastalığın gidişatını takip ediyordum.

Nihayet bir akşam kendisini ağırca dalmış buldum. Biraz sonra kendine geldi. Beni orada görünce, zaten her ziyaretimde teşekkürlere boğarken, bu sefer yine, "Allah senden razı olsun oğlum... Allah seni ihya etsin..." diye söylendi durdu.

Sonra birdenbire, "Seninle biraz ciddice görüşmek isterim evladım" dedi.

— Emrediniz efendim, diye karşılık verdim.

— Bana gösterdiğiniz insaniyet size karşı o kadar derin bir minnet oluşturdu ki nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyordum. Dün gece yine siz gittikten sonra, Allah razı olsun, ne iyi adam, diye düşünürken aklıma bir şey geldi. Bilmem düne kadar bunu niçin düşünmedim fakat dünya gailesi insanda akıl mı bırakıyor oğlum... Rahmetli beyle İstanbul'dan geldiğimiz günler daha gençtim, olay da daha yeni idi. Uğraştım uğraştım, durmadım, uğraştım. Sonra bir sonuç elde edemeyince ben de ümitsizliğe kapıldım. Yavaş yavaş ihmal ettim... Öylece bıraktım. Şimdi beni dinleyin oğlum... İş gayet mühim ve esrarlıdır:

Ben Abdülhamit'in paşalarından, istibdat[1] sonlarında bakanlık yapmış ve öncesinde birçok valiliklerde bulunmuş meşhur Abdulsamet Paşa'nın konağında kâhya kadındım...[2] Paşa'nın hanımı ölmüş, bir kızı kalmıştı. Bütün dünyası bu kızdan, Hadiye Hanım'dan ibaretti. Bunun üstüne titrer, Hadiye Hanım deyince deli olurdu. Kızına iyi bir eğitim aldırıp

1 Tek bir yöneticinin, kendine tâbi olanları mutlak hâkim olarak ve keyfine göre hükmederek idare etmesi; zora ve baskıya dayanan idare şekli, diktatörlük, despotizm. Burada II. Abdülhamit yönetimi kastediliyor.

2 Konaklarda harem kısmının iç işlerini çekip çeviren kadın yardımcı.

onu tam bir kadın yapmak için eve mürebbiyeler, piyanistler, muallimler doldurdu. Bu muallimlerden şeklini, tavrını hiç sevmediğim bir Çerkes, uzun boylu, kemikli yüzlü bir Raci Bey vardı. Meğer Hadiyecik bunun şeytanına uymuş, herifin yalnız babasının parası için gösterdiği sevgi ve ilgiyi kendisi için zannetmiş... Raci kızı bir kere böyle elde edince Paşa'dan istemiş. Paşa bu teklifi büyük bir küstahlık sayarak reddetmiş. Paşa kızını şehzadelere bile layık bulmazken böyle at hırsızlarına nasıl verir!

Fakat herif kötü, soysuz, iblis bir şey olduğu için bir gün kızcağızı iğfal edip kaçırmaz mı? Hem de nereye? Paşa'nın mutlaka bulup ele geçirerek kafasını ezeceğini bildiği için, yakınlara değil, uzaklara, ta Fransa'ya götürmüş... Herifin amacı, ölüp de mirasına konuncaya kadar, kızı vasıtasıyla babasının kuyruğunu sıkıştırıp bir taraftan para çekmek! Paşa bu harekete deli oldu, hele Hadiye Hanım giderken Paşa'nın epeyce parasını da alıp götürdüğü için affetmedi. Paşa bu hareketi hiç affetmedi ama baba kalbi hiç durur mu? Aldığı haberler onu harap ediyordu. Raci'nin, babasından ümidi kesince kıza kötü davranmaya başladığını öğreniyor, babalık gururu kırıldığından aldırmamak isterken şefkati izin vermiyor... Hâsılı adamcağız cehennem denizlerinde sürükleniyordu.

Bu esnada Hürriyet[1] ilan edildi. O günlerde Abdülhamit'in bakanlarına ne fena muameleler edildiğini bilirsiniz ya... Her gün bir konak basılıyor, bir paşa tutuklanıyor yahut yapılan baskı ve zorlamayla servetine el koyuluyordu.

Bir gece uykumdan uyandırdılar, "Paşa Hazretleri istiyor" dediler. Hemen uyandım, koştum... Esasen kendisinde kalp hastalığı vardı. Gece geç vakit kapının önünde uğultulu bir kalabalık peyda olmuş; Paşa konağı basmaya geldiler zannetmiş, kalbi tutmuş, gerçi kalabalık çekilmiş ama Paşa harap bir halde kalmış... Ve ansızın ölmekten korktuğu için beni çağırtmış...

---

1 II. Meşrutiyet (23 Temmuz 1908).

Bana dedi ki:

— Zannederim son saatlerimde bulunuyorum Şehriyar; hatta ölmesem de kurtulsam da bu herifler sağlam bırakmayacaklar; bıraksalar bile paramı alıp beni ve kızımı sefalet içinde mahvedecekler. Paramı bankalara yatırmak bu gürültülü zamanlarda tehlikeli şey. Çaresiz kalarak bütün servetimi bir yere, bir köşeye sakladım. Bu paranın kızıma teslim edilmesini sağlamak için birtakım tedbirler aldım. Bunları sana bildireceğim, senin sadakatinden eminim. Bu paranın yalnız Hadiye'nin eline geçmesini istiyorum, bunun için söylediklerimi harfiyen yerine getireceksin.

Yastığın altından ciltli ve kalın bir kitap çıkardı. İçinden bir mektup aldı:

— Evvela bu mektubu yarın Galata'da Fransız Postanesine götürüp taahhütlü olarak teslim edersin; bunu Hadiye'ye yazdım fakat mektubun Raci herifi tarafından elde edilmesi ihtimali üzerine işi olduğu gibi anlatamadım, yalnız belli belirsiz bildirdim. On beş gün sonra yine o postaneye gidip şu kâğıdı gösterir ve bu isme bir mektup gelip gelmediğini sorarsın. Şayet cevap gelirse kızımdan demektir, demek ki mektubu almıştır. O halde onunla gizlice haberleşir ve buraya geldiği zaman (mektupta her şeyi bırakıp İstanbul'a gelmesini yazıyorum) bu kitabı ona verirsin. Paranın saklı olduğu yer bu kitabın içinde yazılıdır. Hadiye bunu alsın, derin derin, ince ince, dikkatlice okusun; nerede saklı olduğunu anlar. Eğer Hadiye'den bir cevap çıkmazsa bu kitabı sakın yabancılara teslim etme... Çünkü bugüne kadar topladığım bütün servetim hep oradadır: Yirmi bin kadar altın, birçok inci, pırlanta ve kıymetli taşlar var... Şöyle böyle otuz bin lira kadar bir şey... Sen evleninceye kadar kitabı sakla. Bir taraftan her yola başvurarak Hadiye'yi ara, bulmaya çalış, bir gün elbette İstanbul'a geleceklerdir. Görür görmez ve bulur bulmaz kitabı kendisine teslim et... Sana bu vasiyetimdir, kelimesine kadar riayet edeceksin... Edersin değil mi? Yemin et bakalım!

O zaman Paşa'nın huzurunda diz çökerek yemin ettim ve kitabı aldım; sabaha karşı Paşa öldü. Emrettiği gibi mektubu

gönderdim, on iki, on beş gün sonra cevabı bekledim, hiçbir şey gelmedi. Ben şimdi ne yapacaktım?

Bildik, tanıdık, Paşa'nın ahbaplarından, adamlarından kimi görürsem yalvarır, Hadiye Hanım'dan bir haber almak için deli olurdum; bazıları Raci'nin onu tek başına bırakıp savuştuğunu, bazıları onunla beraber daha uzak memleketlere gittiklerini söylüyorlardı. Ben, kitap sandığımda, en aşağı otuz bin lira Paşa'nın sakladığı yerde, kıvrım kıvrım kıvranıyordum. Nihayet kısmetim çıktı, rahmetliye vardım, buraya geldik. Buradan da sık sık İstanbul'a haberler gönderiyor, bildiklerden, akrabalardan Hadiye'nin nerede olduğuna dair bir haber var mı diye sorduruyordum. Fakat hiçbir cevap alamıyordum. Nihayet bu cevapsızlık arasında demin söylediğim gibi, ben de ümitsizliğe kapıldım. Artık ihmal ettim ve unuttum. Fakat dün gece, siz gittikten sonra birdenbire ya ölüverirsem de bu kitap bende kalırsa diye bir kuruntu geldi. O zaman bakın ne düşündüm, oğlum... Otuz bin altın, bugün rahmetli beyin ettiği hesaba göre, aşağı yukarı iki yüz elli bin lira kadar tutuyor zannederim... Bu kitabı size versem... İstanbul'a gitseniz... Hadiye Hanım'ı arasanız... Bulursanız onlar tabii bu hizmetinize karşılık sizi ihya ederler. Bulmazsanız ananızın ak sütü gibi bu parayı siz kendiniz alırsınız...

Kadıncağız, teklifin fevkaladeliğinden pırıl pırıl parlayan gözleriyle bana bakıyordu. Birdenbire kendimi bir başka dünyada zannettim. Hazineler bahşeden sihirbaz kadınlardan birinin çukurunda mıydım? İki yüz elli bin lira... Rüya mıydı?

Acı bir tebessümle:

— Bu paranın bu kadar seneden beri, zannederim on beş sene kadar bir zamandır, yerinde kaldığı farz edilse bile, nerede bulunduğunu keşfetmek mümkün olacak mı?

Dirseğinin üzerinde dönerek:

— A oğlum, bu kitabın içinde yazılıymış ya!

Kitabı aldım; bu, Fuzuli'nin Divanı idi; 1869 Tasvir-i Efkâr Matbaası nüshası. Bu üç yüz elli sayfalık kitabın mun-

tazam satırları arasında gözlerim gezdi, gezdi, aradım, taradım; göze görünür şüpheli ve anlamlı hiçbir şey bulamadım. Bu esnada acaba Hacı Hanım benimle eğleniyor mu, diye acı bir şüphe içime geldi. Fakat kadın, hastalığının ağır saatlerindeydi. Benimle eğlenmek için bir sebep yoktu.

Ben kitabı karıştırırken o söyleniyordu:

— Paşa kitabı bana verirken, "Paranın saklı olduğu yer kitabın içinde yazılıdır, dikkatle karıştırınca elbette meydana çıkar..." dedi. Kitabı siz alın ve birkaç gün dikkatle okuyun, elbette bir şeyler bulacaksınız. Eğer teklifimi kabul etmezseniz yine siz bilirsiniz... Fakat bu paranın çokluğu zannederim sizi biraz harekete getirir ve getirmelidir oğlum...

Evet Hacı Hanım, iki yüz elli bin lira beni harekete getirmeliydi ve nitekim getirdi de.

İşte, hastanın yanından çıktım ve kıymetli *Fuzuli Divanı* koltuğumda, evime geldim; bir saat kadar sayfaları ayırdım, çevirdim, defineye ait hiçbir işarete rastlamadım. Zannederim, sayfaları bir bir, dikkatle incelemek gerekecek... Bunu yarına erteleyerek gece, hayatımda bu fevkalade olayı şu deftere kaydettim.

Niyet ettim... Yatacağım ve uyumak mümkün olursa uyuyacağım... Aman Yarabbi, iki yüz elli bin lira... Elimin altında, bu kitapta iki yüz elli bin lira var! Fakat acaba mümkün olup da bunu meydana çıkarabilecek miyim? İki yüz elli bin lira! Sen aklımı koru Allahım!

2

İstanbul, 2 Haziran 1923

Uzun ve zahmetli bir yolculuktan sonra nihayet İstanbul'dayım. Fakat o kadar sene içinde yaşadığım, ümit ettiğim ve acı çektiğim bu şehir, şimdi bana sihirler saçan bir görüntü arkasında ışıklarla dolu ve yaldızlanmış görünüyor.

Yirmi beş günden beri hayatımda adeta büyüleyici bir etkiyle meydana gelen gelişmeler beni bambaşka bir adam

yaptı; eski Şakir Feyzi kimdir ve nasıl adamdır, bugün unutuyorum... Küçük bir ihtimalle iki yüz elli bin lira sahibi olacağım. Hadiye Hanım'ı bulamazsam bu para tamamen benim olacak... Bulursam elbette büyük bir hisse alacağım. Her halükârda yüz bin lira içinde adamım. Çünkü *Fuzuli Divanı*'ndaki esrarı çözmeye kadir olsalar bile, bunu uygulayabilmeye hiçbir kadının gücü yetmez. Paşa'nın nasıl bir akılla bu işi bu kadar zorluğa boğduğunu anlamıyorum.

Ben yirmi gün kadar inceleme sayesinde kitabın sırrını çözdüm. Evvela satır satır bütün kitabı okumaya karar vermiştim; okurken üçüncü gün, iki satır arasında ayrı bir kalemle yazılmış iki kelime gördüm. Bu kelimeler, "iki koy" kelimeleriydi. Kırk elli sayfadan sonra yine aynı kalemle yazılmış bir tek kelime, "burnunda" kelimesi çıktı. İki koy burnunda ne demek oluyordu?

Artık esrarın anahtarının bu sonradan kalemle ilave edilen kelimelerde olduğunu düşünerek satırları hep bu bakış açısıyla incelemeye başladım... Böylece mürekkeple yazılmış olarak şu kelimeleri buldum:

Yıldız, deniz, bir içeri, iki dışarı, merdiven, sahanlık, boğum, dokuzuncu, karayel istikameti, dans eden demir... tarafında, yönü.

Bunlara bir anlam veremeyince acaba rastgele, kim bilir ne sebeple yazılmış sıradan sözler mi, yoksa beni uğraştıran iki yüz elli bin liranın sırrına mutlak bir işaret mi diye tereddüde düştüm.

Sonra, sırf kitabı elimden düşürmememin ödülü olarak, kapağın iç tarafındaki kâğıt yaprakta birtakım numaralar gözüme ilişti. Bunlar ne demek oluyordu? Dikkat ettim ki numaralar üç yüz elliye kadardı. Kitabın sayfası de üç yüz elli olduğundan bunların sayfayı işaret ettiğini düşündüm ve rakamların sayfasını çevirdim. O zaman mürekkep ve kalemle yazılmış kelimelerin bu sayfalarda yazılı olduğunu gördüm. Ve böylece numaraların sırasıyla, bu dağınık kelimeleri belli bir sıraya göre düzenlemeyi başardım... Şu satırlar ortaya çıktı:

"İki koy burnunda deniz tarafından yıldız yönünde dokuzuncu boğum bir içeri iki dışarı merdiven sahanlığında karayel istikametinde dans eden demir..."

Tamamen deli saçması... Bu satırları ortaya çıkarana kadar tam yirmi gün harcadım. Hem de sabahtan akşama ve akşamdan gece yarısına kadar... Yolda, arabada, Trabzon'da, vapurda hep bununla meşgul oldum. Gece rüyalarımdaki hayaller ve kâbuslar da başka... Gece yatıp da gözlerimi kapadığım zaman iki yüz elli bin liranın altın rüyaları hayal dünyamı süsleyip aydınlatmasaydı, mutlaka kitabı tutunca kaldırıp atar, bu tımarhane kaçkını işinden kurtulurdum...

Evet, satırı çıkardım... Fakat bu satırlardan mana çıkarmak mümkün olacak mı? Hay Allah akıllar versin! Hadiye Hanım değil, en şeytan bir kadın bile evvela bu satırı çıkarabilir, sonra bu satırda mana bulabilir mi? Ve ben güya zekâm ve kılı kırk yaran titizliğimle gururlanırım. Acaba ben bulacak mıyım?

İki koy burnu neresi? İstanbul'da koyları aradım: Büyükdere, Kavak, Beykoz, İstinye, Haydarpaşa, Kalamış koyları var... Burunları inceledim: Selvi Burnu, Kireç Burnu, Yeniköy Burnu, Kandilli, Arnavutköy, Sarayburnu, Moda Burnu...

O zaman birden aklımda bir şimşek çaktı... İki koy burnu Moda Burnu değil miydi? Kalamış Koyu ile Haydarpaşa Koyu arasında... Diğer burunların iki tarafında koy yoktu, demek para, Moda Burnu'nda aranacaktı.

Bu bir! Sevincimden deli gibi sıçramaya başladım... Fakat burnun neresinde? Buraya gelince bunu vapurda belirlemenin mümkün olmayacağını kabul etmek gerekti, işin bu kısmı birtakım pürüzler taşıyordu. Deniz tarafında yıldız yönünde dokuzuncu boğum... vs. vs.

Bunun için kitabı kapadım, tekrar servet hayallerine daldım... İstanbul'a on gün evvel akşamüstü çıktım. Daha önce kararlaştırmıştım, gece Beyoğlu otellerinden birinde kalacaktım ve hemen o gece Hadiye Hanım'ın gelip gelmediğini araştırmaya başlayacaktım. Bunun için İstanbul hayatına dair derin ve geniş bilgileri olan bir dostumu gidip görmek

lazımdı... Bu adam Şişli'de oturuyordu, bir otele yerleştim, yıkandım, elbisemi değiştirdim, caddeye çıktım...

Ah servet... Servet... Ne ilahi bir kudret Yarabbim! Uzun müddet bana o kadar tekdüze, o kadar renksiz görünmüş, hafızama nakşedilmiş şekli anlamsız kalmış olan o caddede, o akşam neşesiyle elektriklere bulanmış olan mağazalar, ruhumda ne bereketli, ne coşkulu bir ferahlığa sebep oluyordu.

Daha elime para geçmemişken, ümidiyle bütün hayata hükmetmek, âlemin bütün zevklerini son yudumuna kadar içmek kudretiyle tutuşmuştum.

Sanki her saadet, her talih ve her kadın mutlaka benim olacakmış ve hatta benimmiş güveniyle yürüyordum...

Mağazalar, paranın sağlayacağı bütün zevk ve rahatlık kaynaklarını, keyif ve neşe araçlarını bana birer birer sunuyor, tüm kadınlar tebessüm ediyor, hepsi beni davet ediyorlar gibiydi. Birdenbire emeller gerçekleşmezse ne tamir edilemez bir felaket, ne tahammül edilemez bir sefalet olacaktı!

Adeta bütün para elimdeymiş, ona sahip olmanın zevkiyle sarhoşmuşum gibi gönlüm taşarak ve coşkuyla yürüyordum. Başka zamanda aklıma gelmeyecek bir şey yaptım: Düşünmeden Tokatlıyan'a[1] girdim... En adi lokantalarda bile yaptığım gibi listeden fiyatına bakıp hesaplamadan nefis bir yemek yedim.

Yemekten sonra kırk yıldır bu hayatta yetişmiş, beslenmişim gibi neşeli ve bahtiyar çıktım. Bir otomobile atladım... Doğru Şişli'ye... İnsan servet kadar hiçbir şeye çabuk alışamazmış! Bir taraftan da kendi kendime, "Hay Hacı Hanımcık, ruhun şad olsun!" diyor ve beni bu saadete yönlendiren tesadüfleri bir bir kutsuyordum...

Dostumu evinde buldum. Beni Erzurum'da zannederken ansızın karşısında görünce hayret etti. İzinde olduğumu söyledim ve söz arasında, tesadüfen aklıma gelmiş gibi ya-

1 Beyoğlu İstiklal Caddesi'nde 1897'de açılan otel. Bugün işhanı olarak kullanılan yapı, döneminin en büyük ve rağbet gören otellerindendi. Tokatlıyan'ın caddeye bakan bölümünde yemek ve kahve salonları bulunmaktaydı.

parak Abdulsamet Paşa'nın kızı Hadiye Hanım'dan haber sordum. Onun haberi yoktu, her ne kadar vaktiyle bu olayın dedikodularını işitmişse de sonra alakadar olmadığını söyledi. Fakat bu konunun araştırılmasının pek kolay olduğunu söyleyerek telefona oturdu. İstanbul'da bir numarayı aradı; orada görüşmeye başladı. Sözü Hadiye Hanım'a getirdi. Ben cevapları işitmediğim halde sorulardan tahmin ediyordum... Ve anlıyordum ki hanımefendi İstanbul'da bulunuyor ve kızıyla birlikte Taksim'de oturuyormuş.

Dostum telefondan ayrılıp açıkladı:

— Hadiye Hanım, Birinci Dünya Savaşı'nın ilanında, Fransa'dan kızıyla İstanbul'a dönmüş, iki sene sonra burada bir kocaya varmış, üç sene kadar önce kocası ölerek, şimdi ilk kocasından olan kızıyla Taksim Sıraselviler'de, Cambazyan Apartmanı'nda, 4 numarada ikamet ediyormuş.

İlk kocasından olan kızı... Tabii bugün aşağı yukarı on yedi, on sekiz yaşında olacak bir hanım! İtiraf ederim ki bu genç kız hayali olmasaydı ilk iş gidip Hadiye Hanım'ı görmeyi ihmal etmek mümkündü, fakat esasen ilk günden beri binlerce kararlar arasında en sonuncusu olmak üzere düşünmüş ve belirlemiştim: Gidersem Hadiye Hanımefendi'ye meseleyi anlatarak bütün zahmeti, bütün araştırmayı üzerime alacak, servet meydana çıkarsa yarısını isteyecektim. Yarısı en aşağı yüz bin lira! Yüz bin lira benim neyime yetmez! Yüz bin lira! Fakat şimdi işte bir de ömrünün bir kısmını Paris'te geçirmiş, Fransa'da terbiye almış bir genç kız ortaya çıkınca bu karar tabii kuvvetlendi ve hemen müsaade alarak çıktım, doğru Taksim'e geldim, apartmana girdim, kapıyı çaldım, açan hizmetçiye, hanımefendiyi mühim bir iş için görmek istediğimi bildirdim.

İki dakika sonra salonda hanımefendinin huzurundaydım. Hanımefendi insanı ilk anda kibarlığı, asaletiyle büyüleyen, konuşmaya başlayınca sesinin tatlılığı, tavrının letafeti, şiir gibi varlığıyla insanı kendine hayran bırakan, dünyada ender rastlanan biriydi. Ancak otuz beşle kırk arasında... Zevkine göre tek bir kusuru var: Biraz şişmanca, fakat ne ipek bir mahlûktu!

3

Hayatta bugüne kadar rastladığım ve tanıdığım insanlardan edindiğim tecrübe, şimdi huzurunda bulunduğum, fikir ve kararıyla servet ve saadetimin üstünde büyük bir etkisi olacak bu kadına hitap konusunda beni büyük bir tereddüde sevk ediyordu. Meseleyi ona nasıl anlatmalıydım ki onu istediğim mecraya çekebileyim? Tecrübelerim beni bir işin kabul veya reddinin, muhatabın mizaç ve şahsiyetinin kapasitesine göre bir tavır ve ifade tarzına bağlı olduğuna inandırmıştı. Soğuk, kaba, kendini beğenmiş ve her şeye itiraz eden yahut yumuşak, samimi, coşkulu insanlara aynı iş, aynı tarz telkin ve izahla kabul ettirilemez inancındayım.

Bunun için öncelikle hanımefendinin mizaç ve eğilimini anlamak gerekiyordu. İlk söz olarak:

— Tanımadığınız bir adam tarafından gerçekleştirilen bu vakitsiz ziyaretimin sizi şaşırttığına eminim Hanımefendi, diye başladım.

Aynı zamanda sözlerimin nasıl bir anlayışla dinlendiğini belirlemek için gözlerini ve simasını derinlemesine inceliyordum.

Bir söz söylemedi, bir fikir beyan etmek için sözün sonunu beklediğini ima eden bir göz işareti yaptı; onu harekete geçirmek için meraklandırmak gerektiğini biliyordum.

— Ta Erzurum'dan bizzat sizi görmek için geldiğimi söylersem bu ziyaretin önemine inanırsınız zannederim, dedim.

— Erzurum'dan mı? diye şaşırdı. Ne söylüyorsunuz! Beni görmek için mi?

Küçük, ahenkli bir sesi vardı, cazibesi insanın ruhunu hemen kavrayan sıcak bir dalgayla yayılıyordu, gözlerinde derin bir merak kıvılcımı ateşlenmişti.

— Evet Hanımefendi, dedim, ta Erzurum'dan... Beni Hacı Hanım gönderiyor... Sizin anlayacağınız Şehriyar Kalfa...

Bütün varlığı birdenbire bir sevinç ve heyecanla alevlendi:

— A, Hacı Kalfa mı?

— Evet, Hacı Kalfa! dedim zaferle.

Karşımdaki kadının bu ilk belirtilerle, heyecan ve coşku dolu biri olduğunu anlamıştım ve bu ruh ve mizaçta bir kadını etkileyip hâkimiyet altına almanın ne kolay olacağını şimdiden görüyordum.

— Aman söyleyin Beyefendi, diye heyecanla sordu; nasıl, kendisi iyi mi?

— Ne yazık ki sizlere ömür Hanımefendi, dedim.

Gözümün önündeki bu saf ve temiz ufak sima şimdi birdenbire hüzün ve matem bulutuyla kararıvermişti.

— Ya, vah vah! Zavallı dadıcığım... E, anlatın rica ederim, dinliyorum...

Yeterince fikir edindiğim için Hanımefendi'ye meseleyi nasıl anlatıp açıklayacağımı belirlemiştim. Olan biteni, hiçbir değişiklik yapmadan, bozmadan, samimiyetle aktaracaktım:

— Bendeniz Erzurum Hastanesi'nde başhekimdim. Bir iki defa hanımı tedavi etmiş ve böylece tanımıştım; nihayet son hastalığında, yani tahminen bir ay kadar önce, gösterdiğim özen ve dikkat onu o kadar memnun etti ki bana minnetini göstermek için mühim bir sır verdi.

Bu sır ve vazife kelimelerinde yüzünde kırmızılığı andırır seri bir gölge uçtu.

Devam ettim:

— Sanırım sizin de bu sır hakkında bilginiz olmalı... Babanız hemen hemen vefatı sırasında size bir mektup yazmış ve Hacı Dadı aracılığıyla göndermiş... İşte bu mektubunda bahsedilen mühim sır...

Uzak hatıraların yoğunluğuyla gözleri durgunlaşıyordu:

— Evet, dedi, evet, Paşa'nın ölmeden evvel bana bir mektup yazmış olduğunu sonradan duydum, öğrendimse de bu mektup elime geçmediği için neden bahsedildiğini bilmiyorum... Eşim Raci bu mektubu benden gizlemişti.

— Hacı Hanım, Raci Bey hakkında bildiği her şeyi bana ayrıntılarıyla anlattı Hanımefendi... Paşa vefat ettiği gece mektubu kendisine teslim ederken, "Mektubun kızımın eline geçmeme ihtimali de olduğu için söyleyeceklerimi olduğu

gibi yazmadım..." demiş olduğunu da biliyorum. Demek ki aldanmamış!

— Efendim, o günlerde Raci Bey'le ayrı yaşıyorduk fakat buna rağmen o bin çareye başvurarak bana gelen mektupları ele geçirir, onlara el koyarmış... Ben bunu sonradan öğrendim... Hatta Paşa'dan kalanlar hakkında bu mektupta bazı detaylar olduğunu da burada duydum... Paşa vefat edip de ondan kalan mülklerin satılması gerektiğinde tekrar barıştık. O zaman pek zengin olduğunu bütün dünyanın bildiği babamdan beş para nakit kalmayışını hep hayretle karşıladık.

— Evvela siz beni dinleyin Hanımefendi... Paşa, bilakis, o mektupla size haber vermiş olduğu gibi, Hacı Hanım aracılığıyla size büyük bir servet bırakmıştır. Otuz bin altın kadar bir şey...

Buraya gelince, paranın sihir ve kerameti bütün parlaklığıyla etkisini gösterdi; Hanımefendi'nin yüzü, o anda derin bir güneşle parladı:

— Ne söylüyorsunuz, sahi mi Beyefendi? Fakat durun, müsaade edin de kızımı çağırayım, o da işitsin, dedi ve kapıya koşarak heyecanlı bir sesle:

— Suzan, koş gel! diye seslendi.

O anda kapıda genç bir hanım göründü. Fakat bu tam manasıyla güneşin doğuşuydu. Annesinin yüz hatlarının daha asil bir ifadeyle adeta parlayarak yansıdığı bu genç hanımın yüzü, sanki bir güzellik sembolüydü. Narin görünen ufak tefek vücut hatlarının tahmin edilemez zenginliğiyle ve şiir gibi ahenkli, anlamlı bakışı, gülümseyişiyle bu kız ışıldıyordu!

Hanımefendi:

— Bak Suzi, dedi coşkuyla; Beyefendi Erzurum'dan geliyor, Hacı Dadı tarafından gönderilmiş! Hani sana anlattığım Şehriyar Kalfa... Dadıcığım bir ay kadar evvel ölmüş, büyükbabandan miras kalmadı diyorlardı ya, tam otuz bin altın para kalmış... Ben sana söylemez miydim? Bu para Hacı Dadı'da saklıymış...

Bu kadar kısa bir zaman zarfında bir çeyrek evvel hiç tanımadığım bu mahlûklarla kırk yıldır tanışıyor ve sevişi-

yormuş gibi ısınmış ve kaynamış görünüyorduk. Bunun etkisiyle genç kız, derin bir hararetle elini uzattı, "Sahi mi?" diye çırpınıyordu.

Düzelttim:

— Bu para Hacı Hanım'da saklı değil, doğrusu iş pek karışık ve gizemlidir... Paşa parasını bankalara teslim etmeye cesaret edememiş; Jön Türklerin haber alıp kendisini zorlayarak servetine el koymaları ihtimalinden korkmuş, sizden de haber alamadığı için mecbur olmuş, bir yere gömmüş... Ve definenin anahtarını bir kitaba işaretleyerek kitabı Hacı Hanım'a teslim etmiş ve bunu yalnız size teslim etmesini tembih etmiş...

Ana kız, yüzlerinde sevinç ve heyecan ateşleriyle dinliyorlardı; daha henüz işin zorluğunu idrak edememişler, paranın kolaylıkla ellerine geleceğini zannediyorlardı.

Her şeyi etraflıca ve ayrıntılarıyla nakletmek gerekti; *Fuzuli Divanı*'ndaki sırrı nasıl keşfedip çıkardığımı birer birer anlattım. Ben anlatırken gözlerinde hayret ümitsizliğe dönüşüyor, sonra tekrar ümit ve arzu canlanıyordu.

— Gerçi Paşa'nın güvenlik için işi bu kadar zorluk ve esrara boğmaya hakkı vardı.

Servetin rastgele bir adamın eline geçmesi tehlikesini bertaraf etmek için ne kadar tedbir alınsa o kadar iyi olurdu. Fakat Paşa, bu esrar ve zorluğu sizin yalnız başınıza halledemeyeceğinizi nasıl düşünmemiş, buna çok şaşırıyorum.

Hanımefendi açıkladı:

— Paşa eskiden beri esrara, büyüye, eski geleneklere ve rüyalara son derece düşkündü. Bu meraka uygun hareket etmiş olacak...

— Fakat bu sebeple paranın konulduğu yerde ilelebet gömülü kalıp kaybolması ihtimali yok mudur? Çünkü iş o kadar sırla doludur ki halletmeyi başarabilecek miyim emin değilim...

İkisinin de yüzü endişenin gölgesiyle karardı:

— Nasıl, ne diyorsunuz? diye haykırdılar.

— Evet, dedim, paranın bulunması ve çıkarılması ancak lütufkâr bir tesadüfe bağlıdır; bu kadar sır ve karanlıkla dolu bir defineyi meydana çıkarmak ne zor bir iştir düşünseniz... Ben bin bir zorlukla kitaptaki işaretleri nasılsa meydana çıkardım... Acaba bunu siz yapabilir miydiniz? Ben de yarın Moda Burnu'na gidip acaba bir şey yapabilecek miyim? İki koy burnunda dokuzuncu boğum, bir içeri iki dışarı merdiven sahanlığı... Dans eden demir... Ne demek? Acaba bu paranın saklı olduğu yeri mi gösteriyor yoksa başka bir ipucunu haber veriyor? Hâsılı bir sürü zorluk ve esrar ki başlangıçta çözülmesi mümkün olmayacak kadar güç bir durum... İşi meydana çıkarabilmek için gereken mahareti gösterebileceğimden korkuyorum ve bu ümitsizlikle...

Hanımefendi, samimi ve gönlünün temizliğini gösterir biçimde sözümü kesti:

— Nasıl, nasıl, dedi; bizi böyle yol ortasında yalnız bırakmak fikrinde misiniz? Aa, vallahi buna Allah razı olmaz...

Suzan Hanım da heyecanlı bakışlarla:

— Hacı Dadı işi size nasıl güvenle teslim etmişse biz de aynı samimiyetle ve bin kat daha fazla bir gönül rahatlığıyla sonuna kadar takip etmenizi sizden rica ederiz... Değil mi anne?

Annesi kuvvet ve hararetle onaylıyordu:

— Elbette, hiç şüphe mi var kızım! Vallahi sizi daha bir saattir tanıyorum fakat gerek çok sevdiğim Hacı Dadı tarafından geldiğiniz için, gerek asil ve yüksek biri olduğunuz yüzünüzden okunduğu için size tam bir güvenle bütün hayatımızı teslim etmekte bir dakika bile tereddüt etmem. Bizi bırakmayın. Biz kendi kendimize bu işi nasıl hallederiz?

Hanımefendi şunları da anlattı ki benim için mühim noktalardı:

— Raci pek korkunç, pek yaman bir adamdır; canı dünyası paradan ibaret bir mahlûk... Demin söylediğim gibi, babamın gönderip de elime geçmeyen mektubu ile miras hakkında aldığım haberler arasında bana bu güne kadar bir masal gibi geldiği halde, şimdi şimdi anladığım bazı ayrıntılar var ki size

bildirmek lazımdır... Babam ölünce diğer bazı emlak ile Aksaray'da babamın öldüğü konağı satmıştık; bir müddet sonra Raci Bey İstanbul'a dönmeyi tutturdu, ben itiraz ediyor, gelmek istemiyordum. Öyle ki kesin biçimde ayrılarak kendisi İstanbul'a gelmeyi tercih etti, İstanbul'a döndü. Şimdi anlıyorum, İstanbul'a gelip mektupta bildirilen parayı elde etmek istiyordu. Elbette Hacı Dadı'yı aramış, onu bulup sırrı çözmek istemiştir. Bu yüzden döndükten sonra konağı daha önce sattığı adamdan geri almış... İhtimal paraların burada saklı olduğunu zannettiği için konakta arama yapmak istemişti... Halbuki siz paraların Moda'da olduğunu söylüyorsunuz... Demek ki korkunç şeytanlığına rağmen aldanmış!

Düzelttim:

— Ben daha paranın nerede olduğunu bilmiyorum Hanımefendi... Ben bugün hiçbir şey bilmiyorum... Evvela sizi görüp bir kere anlaştıktan sonra şimdi yarın ilk işim Moda'ya geçip oralarda bir keşifte bulunmak olacak... Bu sırrın ilk düğümü Moda'da çözülecek zannediyorum, o kadar! İş bundan sonra meydana çıkacak... Olabilir ki aldanıyorum...

Suzan Hanım birden kıvılcımlandı:

— Ah, Moda'ya ben de beraber gelsem, diye çırpındı.

Memnun ve zafer dolu bir tebessümle baktım. Bunlar, ana kız, ikisi de saf ve heyecanlı iki hoş mahlûktu. Gayet kolayca kontrol edilmeye müsait iki yavru mahlûk ki aynı zamanda tapılacak kadar sevgiye layık ve değer şeylerdi!

— Müsaade edin de araştırmayı yalnız başıma yapayım, dedim.

Hanımefendi:

— Ama yarın akşam mutlaka uğrar, bize de malumat verirsiniz, değil mi?

— Elbette, vazifem... dedim.

Kapıya kadar uğurladılar, ellerini sıktım, merdivenden inerken genç kız arkamdan sesleniyordu:

— Ama ne merakla bekleyeceğiz! Sakın geç kalmayın...

İki yüz elli bin lira ve bu iki nefis mahlûk... Hayatta ne ilahi saadetler varmış!

4

Öbür gün ilk vapurla Kadıköy'e atladım. Moda'ya doğru hem yürüyor hem eğer tahminlerim doğru çıkmaz da burunda aradığım izi, ipucunu bulamazsam ne yaparım, diye düşünüyordum.

Sokaklar tenhaydı, hele burunda hiç hayat belirtisi yoktu. Kendimi çayırda bulduğum zaman düsturu hatırlamaya çalıştım. Ne diyordu? İki koy burnunda, kuzeye doğru sahilde...

Burunda iki taraftan sahil vardı, biri güney, diğeri doğu! "İşte bu fena!" dedim. Bunu şimdiye kadar niçin düşünmemiştim? İlk darbenin sersemliğiyle yürüyerek oteller tarafına geçtim...

"Kuzeye doğru sahil..."

Ah, öyle ya... Bu taraf sahili doğuya yönelmişse de kuzeye doğru değil midir?

Acaba burası mı?

Kalbim çarparak durdum.

Dokuzuncu boğum...

Acaba "boğum" kelimesiyle ne kastediliyordu?

Etrafıma bakıyor, şeytanları yardıma çağırarak "Dokuzuncu boğum!" diye tekrar ediyor, gözlerimle zerrede bile mana arıyor, küçük adımlarla ilerliyordum.

Otelleri geçtim, gazinoya geldim, onu da geçtim; bu sahilde boğuma benzer tek bir zerre bile yoktu. "Boğum!" Bu ne olabilirdi?

Sonra "boğum" değil de bir de "dokuzuncu"luk var... Demek burada bundan en az dokuz, belki de daha fazlası var? Tekrar boğuma döndüm, tekrar incelemeye, gözden geçirmeye başladım... "Boğum! Boğum!" diye tekrar ediyor, aklım, fikrim, gözüm, kulağım hep çevremle sınırlanmış, başka hiçbir şeyle ilgilenmeden ağır ağır ilerliyorum... Tekrar gazinoya kadar hiçbir şey bulamadan gelince içimde bir taşkınlık gürledi: "Hay Allah senden razı olsun Paşa!" diye homurdandım. Bu "razı olsun" kelimesine o anda verdiğim anlam, Paşa'yı hiç memnun etmezdi...

Garip adam! Nereden aklına geldi? Yok dokuzuncu boğum, yok bir içeri iki dışarı sahanlık... Yok başının belası! Sihirbaz mısın, büyücü müsün? Ne tuhaf adammışsın! Gerçi tedbirli ve ihtiyatlı davranmaya mecbur olduğun şartlar içinde kalmışsın fakat işi böyle, çözülmesi imkânsız arapsaçına döndürmenin ne anlamı var? Bunu biraz daha basit, biraz daha sade bir şekilde halledemez miydik?

O zaman, eğer iş bu kadar kolay olsaydı sonunda mükâfatı kazanmanın hiçbir kıymetinin kalmayacağını düşündüm. Buna hak kazanmak için zekâ, emek ve zahmet hatta daha ileri giderek eziyet, felaket, bela gerektiğini itiraf ettim!

İki yüz elli bin lira ve iki nur mahlûk! Bu kolay kazanılırsa ne bir zevk kalır ne de hak edilmiş olurdu!

Dalgın, yorgun yürüyor, şimdi artık duyularıma hâkim olarak Fener'in, Adalar'ın arz ettiği el değmemiş temizlik ve güzelliğe tutkun; denizin, göğün şiirsel tılsımıyla büyülenmiş, gayriihtiyari ilerliyordum. Orada bir ağaca dayanarak kalbim sonsuz emellerin ateşleriyle coşkulu; duyularım, hislerimin ortaya çıkmasıyla sarhoş; bütün gözeneklerimle nefes alıyor, gençlik ve zenginlik ve bunların sağlayacağı aşk ve zevkin bütün dalgalarını her nefesimde sarhoşça içiyordum.

Oraya oturmak istedim, ağacın kökünde oturulabilecek münasip bir yer ararken, kökün boğum boğum olduğunu gördüm ve birden bir şimşekle tutuştum.

Sıçradım, geriledim. Ağaca dışarıdan dikkat ettim. Bu bir ağaç değil adeta boğmaklı bir köktü.

Demek... Demek...

Ah, acaba bahsi geçen, aradığım "boğum"la anlatılmak istenen ağaç mıydı?

Burundan itibaren, ondan fazla ağaç vardı... Koşa koşa buruna gittim, saymaya başladım... Bir, iki, üç, dört... Beş... Altı... Yedi... Sekiz... Dokuz...

Acaba bu muydu?

Kalbim, iki yüz elli liranın ve Suzan Hanım'ın olağanüstü çekiciliğiyle çarpıyor, dövünüyor, göğsümü parçalayıp, fırlayıp çıkmak istiyordu.

Başımı kaldırdım, ağacı inceledim.

Eğer boğum buysa, sahanlık ne olacaktı?

O zaman ağacın yükselirken kıvrılıp bükülerek bir merdiven gibi şekiller aldığını gördüm. Bu merdiven ağaca, hakikaten bazı yerlerde, bir sahanlık şekli veriyordu.

Artık kendimi tutamayarak titremeye başladım.

Bir içeri iki dışarı merdiven sahanlığı bu muydu, burada mıydı?

Aman Yarabbi, bu kadar kolay mıydı? Bu mümkün müydü?

Gelen geçen olmasın diye sağı solu kontrol ettim, ağaca tırmandım, bir içeri, sonra iki dışarı sahanlığa kadar çıktım. Ellerim tutmuyor, dizlerim titriyordu; adeta düşmek üzereydim.

O vakit, ağacın hemen tepesine yakın bir yükseklikte, kitapta yazdığı gibi karayel tarafına baktım, sık yapraklar, ufak dallar arasında...

Dans eden demir...

Bu son nokta, çözmesi en zor, sabrımı ve sakinliğimi en tüketen bir arayış oldu.

Artık ne olursa olsun bu dans eden demiri mutlaka ele geçireceğimden emin, gökyüzünde uçar gibi: "Hay Allah senden razı olsun Paşa... Pek tuhaf bir adammışsın... Ne orijinal, ne ince, ne dâhi, ne, ne kurnaz, ne..."

Bir taraftan neredeyse yüksek sesle söyleniyor, diğer taraftan yaprakları açarak, dalları ayırarak karayel tarafına bakıyordum.

Hayır, demire, dansa dair bir şey, hiçbir şey yoktu! Acaba?..

Yılan bir fikir, beynimi zehriyle ateşledi...

Evet, acaba ben haber alıp gelinceye kadar dans eden demir keşfedilmiş, ele geçirilmiş ve bize hava mı kalmıştı?

Kederimden mahvolmuş, ezilmiş; kalbim hareketten duracak hale gelmiş, başımı dala dayadım, öyle kaldım...

Gözüm dalların arasından kısmen görünen gökyüzüne dikilmiş, öylece ümitsiz ve perişan bakarken en üst ve en kalın bir daldan aşağı doğru sarkan bir tel gördüm. Bu tel, gerçekten benim baktığım karayel yönüne doğru yaprakların

arasına dalıp kayboluyordu. Fakat o kadar uç yapraklara ki yetişmeye imkân yoktu, bunun için ucunda ne olduğunu anlamak mümkün değildi.

Tekrar ümit ve ateşle çarpmaya başlayan kalbim yeni bir şevk ve ferahlıkla beni harekete geçirdi; sağıma soluma baktım, uzunca bir dal arıyordum. Nihayet ayağa kalkıp uzanarak yeterli uzunlukta bir dal kırdım ve bu dalla yaprakları açarak bin müşkülatla malum telin ucunda, küme yeşillik arasında gizlenmiş kibrit kutusu büyüklüğünde bir çinko mu, demir mi her neyse şimdi belli olmayan bir şekil gördüm...

Artık ben, ben değildim; benim yerimde bir deli, bir hasta, bir kuş, bir... bir... bir...

Ama iki yüz elli bin lira ve Suzan Hanım... Suzan Hanım, Suzi... Suzicik... Bu para hep senin, yalnız para değil, bütün dünya, bütün insanlar hep, hep senin... Ben de, ben de... Hem hepsinden geri dönülemez şekilde, hepsinden esir ve hepsinden iradesiz bir şekilde hep senindim.

Şimdi dalla yaprakları açmaya, teli yakalayıp kendime çekmeye çalışıyor, bin engel, bin oyunla başarılı olamıyordum. Yaklaştıktan sonra daldan kurtularak yine fırlayıp gidiyor yahut bir yere takılarak inat ediyor, gelmiyordu.

Nihayet başka bir noktaya çıktım, oradan bin müşkülatla teli elde ettim, çektim çektim, bu kalın bir telgraf teliydi; ucundaki kutuyu elimde tuttuğum zaman, zannettim ki bütün dünya, dünyanın bütün saadetleri, bütün zevkleri bu küçücük kutunun içinde, elimde nefes alıp veriyor... O kadar canlı, o kadar kanlı, o kadar bereketli ve hayat doluydu.

Kutuyu telden koparmak uzun ve yorucu bir iş oldu. Esasen bu iş için hazırlıklı olmadığım, yanımda tek bir çakıdan başka hiçbir alet bulunmadığı için, teli kesip kutuyu ayırmak için çakıyı parça parça ettim.

Nihayet kutu elimde ayaklarım yere bastığı vakit artık yürümüyor, uçuyordum.

Hemen karar verdim. Kutuyu onların heyecanıyla da mesut olmak için hanımefendilerin huzurunda açacaktım.

5

Koşa koşa kendimi Kadıköy vapurunda bulduğum vakit saat dokuz buçuktu. Cebimdeki "dans eden demir" kutuyu elimde tutuyor ve onu dünyaya bedel bir saygıyla okşuyordum. Hemen apartmana yetişip hanımları sevindirmek, hararetli hayatlarına yine daha fazla nüfuz etmek saadeti peş peşe hamlelerle bütün varlığımı sarsıyordu.

Bu kadar müşkülattan sonra kutunun içinde paraların nerede olduğu tabii artık açıkça, kolaylıkla anlaşılacaktı. Öyle gerekirdi. Artık hokkabazlığa, büyücülüğe, sırların tılsımına ihtiyaç kalmamıştı.

Apartmanın kapısını hizmetçi açtığı zaman, hemen içeri aldı; salona girmeden Suzan Hanım koridorda koşup yetişti:

— Ne yaptınız? diye aceleyle sordu.

Zaferle kutuyu uzattım:

— İşte, on beş senedir Moda sahilinde rüzgârın keyfine sallanarak sizi bekleyen dans eden demir kutu hanımefendi, dedim.

Kutuyu kaptı, sevincinden sıçrıyordu. Şahane gözleri, saadet buğularıyla yaşarmış, duramadı, hemen koştu annesine götürdü.

Ben derin bir ferahlıkla dolaşıyordum.

Az sonra Hanımefendi ile beraber döndüler. Sanki kırk yıllık dost, hayır, daha iyisi, akraba veyahut kardeştik. O kadar teklifsiz, o kadar ki konuşma arasında Hanımefendi kendini unutup bana "sen" diye hitap ediyordu.

— Nasıl buldunuz? diye önce merak ettiler.

Ayrıntıları olduğu gibi verdim. Kutuyu açmak için çekiç, keski falan getirdiler. Bu kalın, galvanizli sacdan yapılmış bir kutuydu. Parçalandığı vakit içinden muşambaya sarılmış küçük bir kâğıt çıktı; ellerim titriyordu, açarken yine Paşa'nın sırlar yaratmaya düşkünlüğüyle yeni yeni zorluklarla karşılaşacağımızdan korkuyordum.

Küçük bir mektup kâğıdıydı. Yayılmış bir yazıyla tek bir satır vardı:

"Dik eğimli mermeri kaldırınız."

Hoppala!

Pek kısa bir an, beynimin öfke kıvılcımlarıyla tutuştuğunu, kaynadığını hissettim. Müthiş bir küfrü ağzımda tutarak fakat gözlerimde göstermekten kendimi men edemeyerek Hanımefendi'ye baktım.

O sersem olmuş gibiydi.

Dik eğimli mermer... Bu mübarek acaba nerede idi?

Her adımda bin güçlükle uzaklaşan bu define acaba bir oyun mu, bir zorluklar tuzağı mıydı? Bunca engelden sonra ele geçecek miydi?

Üçümüz de acı bir sessizlikle birbirimize bakıyorduk. Nihayet Hanımefendi:

— Bu mermer mutlak konakta olacak! dedi ve derin derin düşünerek: Konakta, hamamda, mutfakta, yemek odasında mermerler vardır fakat bunların hangisi dik eğimlidir bunu şimdi hatırlayamıyorum...

Sonra hemen:

— Evet, evet, dedi. Mutlaka konakta olacak... Çünkü Paşa bu kâğıdın benim elime geçeceğini bildiği için artık konak falan demeye gerek görmemiş olacak...

Babasının sihirbazlığı hakkında pek kısıtlı bir fikri olduğu nasıl anlaşılıyordu. Mübarek adam, işte kızının kendisinin de itiraf ettiği gibi nerede olduğunu tayin edemediği mermerden bahsederken, yerini de söyleseydi ne âlâ olmaz mıydı? Şimdi dik eğimli mermer peşinde bir seyahat mi başlayacaktı?

Fakat birdenbire aklıma hislerimi tersine çeviren bir fikir geldi; bu zorluklar içinde uğraşırken bu iki ilahi varlıkla samimi ilişkimi artırarak böylece aramızda ne derin bir bağ oluşturacağını anladım ve hemen metanetle cevap verdim:

— Bu kâğıt elimize geçtikten sonra arkası kolay... Elverir ki bizden başka kimse bu sırlara vâkıf olmasın...

Hanımefendi:

— Yo... Bakın size ne anlatacağım, dedi. Dün siz daha buradayken Suzi'nin sütninesi gelmiş... Bu, Suzi'yi delice se-

ven bir Çerkes kadın olup ara sıra bizde, ara sıra babasında oturur... Sizden sonra yanımıza geldi, ona işi anlattık. Birçok şey öğrendik... Ben size söylememiş miydim? Babamın bana yazıp Hacı Kalfa ile gönderdiği mektup benim elime geçmeden eşim tarafından ele geçirilmiş ve bundan sonra bizi orada bırakıp kendisi İstanbul'a gelmişti. İstanbul'a gelir gelmez konağı sattığımız adamdan geri almış ve oraya yerleşmiş... Sütnine onunla beraber olduğu için o zaman konağın yıkmadık köşesini bırakmadığını görmüş. Mutlaka parayı arıyordu... Fakat sütnine temin ediyor ki bu kadar aramaya rağmen hiçbir şey bulamamış... Nihayet ümidini yitirince tamire ve düzenlemeye gerek görmeksizin kalkmış Ayastefanos'taki[1] köşke taşınmış. Şimdi konak harap, yıkık, berbat bir haldeymiş...

Suzi heyecanla ekledi:

— Yılan, çıyan dolu imiş...

Hanımefendi, tatlı bir tebessümle:

— Evet, ev boş; mutlaka define konaktaysa kendisinden sonra biri gelip paraları almasın diye bir sürü yılan, çıyan, zararlı hayvan doldurmuş... Kapısını, penceresini açık bırakmış gitmiş... Size bu adamın ne zararlı, ne zehirli hayvan tabiatından olduğunu mümkün değil tarif edemem ki... Yani, şimdi parayı bulmamışsa bile, konağa girip aramak bizim için pek güç bir iştir.

— Bunları Sütnine Hanım mı anlattı? dedim. Kendisinden, sadakatinden emin misiniz?

İkisi de hararetle teminat verdiler. Sütnine, Suzan Hanım'ı derin bir bağlılıkla seviyordu.

— Yılan mılan, mutlaka çalışacağız... Arayacağız ve bulacağız, dedim.

Hanımlar, bu azmime hayran, teşekkür ettiler.

— Şimdi siz bana konağın nerede olduğunu ve içinin düzenini tarif edin, dedim.

Konak Aksaray'da, Ağayokuşu'ndaydı. Etrafında yüksek duvarlar vardı. Bu eski düzen, geniş, üç katlı büyük bir

---

1 Yeşilköy'ün eski adı.

konaktı. Geniş bir bahçe ortasında bulunuyordu. Alt katın kapısından girilince geniş bir mermer avlu, sağda solda kapılar ve odalar, karşıda geniş bir merdivenle birinci kata çıkılıyordu. Her kat, yarısı selamlık[1] yarısı harem[2] olmak üzere ikiye bölünmüştü. Hamam harem tarafında, yemek odası selamlık kısmındaydı.

Hanımefendi mümkün olan tüm ayrıntıları vererek konağın iç düzenini bana tarif etti.

Bir kere gidip evin etrafını ve civarını keşfetmeli, sonra içeri girip araştırmaya koyulmak için ne yapmak gerekeceğini anlamalıydı. Hanımlar çığlıkla haykırıştılar:

— Aman, yılan, çıyan doluymuş! dediler.

Yılana, çıyana karşı silah bulunacağını söyledim. Asıl zorluk, yılandan çıyandan ziyade evde muhafız, bekçi falan varsa oradaydı. Çünkü ya hırsız gibi yakalanmak yahut vurulmak tehlikesi vardı. Bunun için öncelikle, konak hakkında sıkı bir inceleme ve araştırma lazımdı.

Hanımefendi:

— Aman kendinizi tehlikeye koymayınız, hiç razı değilim... Maazallah bir kazaya uğrarsınız, diyor ve Suzan Hanım daha derin bir coşkuyla beni korumaya çalışıyordu.

Hayat ne garip ve dünya ne acayip şeydir! Şu kadınları bir gün evvel, bir para işi aracılığıyla tanımış ve ancak bu işin sevki ve azmiyle birden teklifsizleşerek derin bir samimiyet kazanmıştım. Bu samimiyet, hayatım için o serveti feda ederek beni koruma derecesine kadar yükseliyordu. Aradan para işi kalkarsa benimle nasıl bir ilişki kalabilirdi? Ah, kadın şefkati!

Beni yine alıkoydular. Yemekten sonra söz arasında aklıma geldi, bazı bilgiler almak arzusuyla sütnineyi görmek istedim. Fakat onun erkenden çıkıp gittiğini öğrendik. Ha-

---

1 Eskiden saray, konak ve evlerin erkeklere ayrılan bölümü; hariciye de denilirdi. Genellikle evlerin ön tarafında yola bakacak biçimde yapılır, kapısı doğrudan ana yola açılırdı.

2 Eskiden saray, konak ve evlerde yabancı erkeklerin giremediği, yalnız kadınlara mahsus bölüm.

nımefendiler hayret ettiler, daha dün geldiği halde bugün, bu sabah böyle ansızın kalkıp gitmesini pek garip buldular...

Ben ilk keşif için çıktım. Taksim'de tramvaya atladım, Sirkeci'de indim, oradan Aksaray tramvayına binmek için beklerken Taksim'den beri aynı tramvayla gelmiş, kuru yüzlü, keskin gözlü bir adam dikkatimi çekti, o da benimle tramvay bekliyordu.

Dikkatle, derin bir merakla okuduğum polisiye romanların tesiriyle sarsılarak kendi kendime "Acaba?" dedim ve dikkat kesildim. Belli etmemeye çalışarak herifi inceliyordum, onun da bana karşı aynı halde ve aynı vaziyette olduğunu zannetmeye başladım. Evet, doğru mudur acaba?

Bunu anlamak pek kolaydı. Aksaray tramvayı geldi, atladım, herif de atladı. Ayasofya'da indim, herif de indi. Ben hiç onu fark etmiyormuş gibi görünüyor ve en derin bir dikkatle onu takip ediyordum.

Adliyeye doğru yürüdüm. Baktım arkamdan geliyor! Hiç şüphe yok, bu herif beni takip ediyor! Fakat niçin ve nasıl bir sebeple?

Kendisini bir tartmak için sağ taraf kapısından adliyeye girdim, yukarı çıktım. Herif gelmedi, demek beni aşağı kapıda bekliyordu. Kendi kendime tebessümle, "Herifçioğlu, seni şimdi iyi sattım, hem o kadar çabuk ki sen de şaşacaksın," diye söylendim. Ve yukarı koridorlardan geçerek sol kapıdan çıktım; o beni sağ kapıdan çıkacak diye beklerken ben sol kapıdan çıkıp gidecektim. Fakat dış kapıdan çıkarken herifi orada görünce onun benden fazla değilse de benim kadar kurnaz olduğunu, kolay satamayacağımı anladım.

Kim olursa olsun, ne için takip ederse etsin, arkamda olduğu halde ansızın konağa gitmek doğru değildi. Bunun için yürüye yürüye Alemdar Caddesi'nden Köprü'ye[1] geldim. Herif arkamda! Hâlâ arkamda! Ne de keskin gözleri var, o kadar keskin bir göz ki gözlerime rast geldiği zaman ruhumu

---

1 İstanbul'da Haliç'in iki yakasını, Eminönü ile Karaköy'ü birbirine bağlayan Galata Köprüsü.

oyuyor zannediyorum. Hem yürüyor, hem herifi nasıl atlatabileceğimi düşünüyordum. Fakat her şeyden evvel konuşup anlaşmak için apartmana uğramak lazımdı. Hanımefendiler beni görünce derin bir merakla:

— Ne haber? dediler.

— Haber falan yok, dedim. Peşime birisi takıldı, adım adım arkamdan geliyor... Onunla beraber konağa gitmek hiç doğru değil...

İkisi de derin bir heyecana düştüler. Suzan aşağı kata indi, pencerelerden herifi inceledi, geldiği vakit sapsarıydı, annesine korkudan titreyerek:

— Anneciğim, babamın Sârim Bey'i, dedi.

Demek babası benden, benim işlerimden haberdar olmuş, beni takip ettiriyordu. Fakat nasıl haberdar olmuştu? Bir şimşekle onlara:

— Sizin Sütnine Hanım, dedim.

Evet, mutlak sütnine dün akşam onlardan meseleyi öğrenir öğrenmez bugün erkenden koşmuş, efendisine işi anlatmış ve o da ben takip ettirmek için bir adam göndermişti.

— Fakat Sârim Bey ne korkunç bir adamdır; siz bilemezsiniz, diyorlardı. Sayısız insana kıymış, korkunç, evet, berbat bir Çerkes'tir, eyvah... Şimdi ne yapacağız? Onun elinden kurtulmak imkânı yoktur... Kanlı bıçaklı, müthiş bir şeydir!

Suzan ise elemle kıvranıyordu:

— Ya size bir fenalık yaparsa...

Ben cesur görünmeye çalıştım:

— Ne yapabilecek? Dağ başında değiliz...

Hanımefendi:

— Ah, siz onun ne yaman bir adam olduğunu bilseniz... Her fenalığı yapabilecek bir canavardır... Eğer isterlerse sizi derhal öldüreceğine eminim...

— Durun, boş yere heyecana kapılmayın, dikkatlice bir düşünelim, dedim. Anlaşılan bu adamlar defineyi bulamadılar, şimdi bizim bulmamızdan korkuyorlar... Beni öldürürlerse bir şey kazanmazlar, bilakis öncelikle takip edip define hakkında bilgi almak menfaatleri gereğidir... Bakın, görü-

yorsunuz, eğer sütnineyi haberdar etmeseydiniz bu tehlikeye girmeyecektik...

— Ne bilirdik, ne bilirdik!.. diye dövünüyorlardı.

— Şimdi yapılacak şey, ölçülü, dikkatli, tedbirli olmak... Siz o kadına her şeyi olduğu gibi anlattınız mı? Bu Moda meselesini falan, her şeyi?

— Evet, olduğu gibi... Ne bilirdik? Vah vah, gördün mü yaptığımızı Suzi?

Suzi her şeyden ziyade benim düşeceğim tehlikelerden korkuyordu.

— Onlar korkunç bir çetedir, ellerinden kurtulmak ihtimali yoktur... Ve bu para için bütün dünyayı mahvedeceklerine yemin ederim...

Ben soğukkanlılığımı korumaya çalışarak devam ettim:

— Demek beni takip etmeleri, bir ipucu elde etmek için...

Hanımefendi:

— Yo, dedi, yalnız o mu? İster misiniz sizi bir yere hapsetsinler de sırrı zorla söyletmeye çalışsınlar, olabilir ya...

Evet, bu ihtimal de vardı...

— Fakat ben de tedbirli davranırım, dikkat ederim. Eğer takipten haberdar olmasaydım, bunu bile yapabilirlerdi... Fakat mademki heriften haberdar oldum ve o kendisi bundan haberdar değildir ben onlardan daha donanımlıyım demek değil midir?

Suzan:

— Ah, sokağa çıkmayın, diye yalvarıyordu...

Tebessüm ederek:

— Müsaade edin de vakit kaybetmeyelim. Ben şimdi herifi atlatıp en evvel mümkün olduğu kadar hızla konağı bir kontrol etmeye çalışacağım. Bugün bunu başaracağımı zannederim. O çete haydudu ise ben de Avrupa'nın bütün cinai romanlarını okumuş bir doktorum... Onun kuvvetine ve vahşetine karşı benim de kurnazlığım, tedbirim var... İki yüz elli bin lira kolayca elde edilemez. Ne yapalım, çalışacağız, uğraşacağız. Eğer başarılı olamaz, mağlup olur, paraları onlara kaptırırsak yazık bize! Bu, kuvvetle zekânın müca-

delesi demektir. Zekânın kazanacağına yüzde yüz eminim. Ben herifi bugün eker de Aksaray'a gidebilirsem akşama size meseleyi bir kâğıtla haber veririm. Heriflere izimi kaybettirmem lazım. Bunun için birkaç gün yeterlidir. Eğer para konakta ise üç gün sonra elimizde demektir. Üç güne kadar Allah kerim. Yalnız hiç kimseye tek bir kelime bile yok! Allahaısmarladık... Şayet yarın akşama kadar benden hiçbir haber alamazsanız heriflerin beni bir yere tıktıklarını anlar ve polise haber verirsiniz, o kadar...

Kapıdan çıktığım vakit beynimde bir bulut olduğunu söylemem gerek. Özellikle çıkıp da bizim herifi kendi gibi diğer iki kişiyle fısfısta görünce bu bulut daha yoğunlaşarak karardı.

Vah, vah, vah! Herifler işi bu kadar ciddi tutuyorlardı ha? Arkam sıra üç tane kanlı bıçaklı haydutla hayatımın nasıl korkunç bir tehlikeye girdiğini görüyordum. Ben yalnız para, yalnız para ve yalnız kadın var zannediyordum. Fakat paranın ve kadının olduğu her yer gibi, burada da yine bela ve yine tehlike çıktı ha?

6

Bir taraftan Taksim Meydanı'na ilerliyor diğer taraftan en yoğun heyecanlar içinde bu tehlikeli tazıların elinden nasıl kurtulacağımı düşünüyor ve araştırıyordum. Kendi kendime bunun için ne yollar olduğunu saptamak lazımdı.

Evvela herifler uzaktayken ve civarda başka bir otonun bulunmadığı bir zamanda, oradan geçmekte olan bir otomobile atlayıp son hızla kaçıp kaybolmak...

Bu, hemen arkamdan yetişmek için hemen oralarda otomobil bulamayacakları tenha bir yerde mümkündü. Taksim Meydanı'nda bunu akla getirmek delilik olurdu. Tenha yerde atlayıp kaçmak için boş otomobil beklemek... Herhalde bu uygulanması mümkün olmayan tedbirden vazgeçmek lazımdı.

İkinci olarak iki kapılı binaların birine girip onlar kapının önünde beklerken arka kapıdan sıvışıp gitmek... Fakat hayli senedir Anadolu'da yaşadığım için vaktiyle Beyoğlu'nda bildiğim böyle iki kapılı binaları hatırlayamıyordum. Mesela Hıristaki,[1] Hacopulo[2] çarşılarıyla Bonmarşe,[3] tabii bu suretle kullanılamazdı, çünkü bunları benim kadar bütün dünya da bildiğinden, hanımefendilerin söylediklerine göre, düzenbaz ve kurnaz olan herifler de benim kadar bilirlerdi. Bunların üçünün birden benim peşime saldırmalarından, üçünün birbirini tamamlayacak yetenek ve becerilere sahip olduğu anlaşılıyordu. Hem bu heriflere takiplerinden haberdar görünmemek en esaslı şarttı.

Üçüncü olarak sık, kalabalık içinde bir dükkâna giriver-mek, bir kapının arkasına gizlenivermek de kurtuluş imkânını sağlardı. Bunların hangisini yapabilecektim?

Derin derin düşünerek ilerlerken Kışla'nın[4] önüne gelmiştim, heriflerle aramızda yüz elli adım kadar bir mesafe vardı. Birdenbire zihnimde şeytanca bir fikir şimşeklendi... Caddenin sağ tarafından genellikle dolu tramvaylarla otomobiller geçiyordu. Burada yürürken geçen otomobillerden biri boş rast gelirse durdurup atlayıvermek... Arkadan gelecek otomobilin boş olma ihtimali azalacağı gibi boş olsa da gelseler bile ne kaybetmiş olurdum? Bir tecrübe için Şişli'ye veya Pangaltı'ya kadar gitmekte ne sakınca vardı?

Hem yürüyor, hem arkamdan otomobilleri kontrol ediyordum. Biri geçti... Dolu! Bir diğeri daha, yine dolu! Üçüncüsü keza... Dördüncüsü... Aman, acaba boş mu? Gözüm

---

1 1870'teki yangınla yok olan Naum Tiyatrosu'nun arsasına banker Hristaki Zografos tarafından yaptırılan Cité de Pera; Hristaki Pasajı. Bilinen adıyla Çiçek Pasajı.

2 1850'li yıllarda yapılan, İstiklal Caddesi ile Meşrutiyet Caddesi'ni birbirine bağlayan pasaj.

3 Bon Marché, İstiklal Caddesi'nde şimdiki Mısır Apartmanı'nın olduğu yerde bulunan mağaza. Her türlü mal ve eşyanın satıldığı mağaza daha sonra caddenin karşı tarafına taşındı. Bugün yerinde Odakule vardır.

4 Taksim Kışlası: Taksim Meydanı'nda Gezi Parkı'nın yerinde bulunan ve yıkılmış olan kışla.

görmüyor, heyecanımdan düşeceğim... Evet, evet, boş... Bastonumu kaldırdım, oto durdu. Atladım, ileriyi gösterdim...

Fakat arabanın içinde olduğum için ne olduğunu açıkça anlayamıyordum, oto hemen hareket etmedi ve kalktığı vakit şoförün yanına bir adam daha atladı...

Acaba?

Aman Yarabbi! Acaba, bizim heriflerin birisi mi? Herif başını çevirip bakmadığı için göremediğim gibi, görsem bile, teşhis edecek kadar tanımadığım için...

Oto şimşek gibi uçuyor, Pangaltı'ya doğru gidiyor.

Eğer bizimkilerden birisiyse demek ki şoförü tanıyor, eğer şoförü tanıyorsa... Evet, şoförü tanıyorsa...

Sakın... O zaman Hanımefendi'nin, "Sizi bir yere kaldırıp kaparlarsa..." diye söylediği aklıma geldi. Gayriihtiyari bastonumla cama vurdum. Otoyu durdurup inmek istiyordum. İhtimal, endişem esassız ve çocukçaydı, fakat herifler beni Şişli dağlarına bir yere götüremez miydi?

Oto durmuyor, ben camı kıracak kadar vuruyorum, şoför başını çevirip bakmıyor bile...

Harbiye'yi, Osmanbey'i yıldırım gibi geçtik. Şişli'ye uçuyoruz... Bir an deli olacak kadar derin korku ve sıkıntı içinde çırpındım. Üç dakika sonra Şişli Karakolunu geçip Zincirlikuyu'ya kıvrıldık mı bu caddede, kalabalıkta durduramazsam o tenha yerlerde mümkün değil derdimi duyuramayacağımı düşündüm.

Ve bastonumun ağır topuzunu cama kıracak kadar şiddetle vurmaya başladım...

Şoför başını bana doğru yarı yarıya döndürdü, öbür herif taş gibi, kımıldamadı bile... Bastonumla ve ağzımla, elimle dönmesini işaret ettim, baş yine önüne baktı, oto hiç hareketini değiştirmedi...

Gidiyoruz, aman Yarabbi, götürüyorlar... Götürüyorlar... Bir dakika sonra heriflerin elinde olacağım...

Can havliyle otonun sağ kapısını açtım, kendimi sokağa atacaktım, kolumu uzatarak şoförün kolunu tuttum, çektim. Tramvay meydanının kalabalığında herif artık aldırmazlık edemedi, otoyu döndürmeye mecbur oldu.

Öteki hâlâ taş kesilmiş gibi hareketsizdi.

Şimdi tekrar gerisi geriye gidiyoruz fakat ben bitap, arka üstü uzandım, geçirdiğim tehlikenin korkulu titreyişleriyle sarsılıyorum.

Birdenbire, asabi bir tepkiyle gülmeye başladım. Kendi kendime ihtimal hiçbir temeli olmaksızın işi bir facia, bir trajedi haline soktuğumu düşünüyor ve son derece gerilmiş sinirlerimin bu sessizliğinde kahkahalarla gülmekten zevk alıyordum.

Taksim Meydanı'na gelince atladım ve bir daha otomobil tecrübesine yemin ettim. Kalabalığa karışarak, Galatasaray'a doğru yürümeye başladım. Cadde daha tenhaca idi. Yürürken çift kapılı binaları düşünüyor ve araştırıyordum. Bu sağda ve soldaki evlerin ihtimal hemen hepsinin bir arka kapısı olmalıydı. Fakat herkes tarafından kullanılmaları mümkün olmadığından faydalanamadım. Dükkânlar, lokantalar, yani herkes tarafından kullanılabilecek kapılı bir bina... Bir bina?..

Tokatlı Lokantası'nın pasaj içine açılan kapısı vardı ama bunu elbette herifler de benim kadar bilirlerdi. Otomobil seferinden sonra ikinci defa inkâr edilemez surette takiplerinden haberdar olduğumu bildirmemek kesinlikle gerekliydi... O halde?..

Birden aklıma geldi ki beş sene kadar evvel Tepebaşı'nın karşısında bir apartmanın boş dairesini gezmek için bir dostuma eşlik etmiş ve sonra arka kapısından büyük caddenin bir sokağına çıkmıştık...

İşte bu arka kapıdan heriflerin haberleri elbette yoktu. Yine kapıcıyı görmek için gibi apartmana girecek ve kapıcıyı bulursam boş apartman olup olmadığını sorarak daha sonra arka kapıdan sıvışacaktım...

Ağır ağır, geze geze Galatasaray'a geldim, Hacopulo çarşısından tramvay yoluna çıktım, Amfiteatrı[1] geçtim, sol

---

1 Bugün TRT Tepebaşı stüdyolarının bulunduğu alanda yer alan Tepebaşı Dram Tiyatrosu; tiyatronun yazlık kısmı amfi biçiminde olduğundan "Amfiteatr" olarak da anılırdı.

kaldırım tarafından ilerleyerek apartmana yaklaştım. Fakat kalbim öyle bir heyecandaydı ki kendimi güç tutuyordum.

Hayatlarını huzur, sükûn ve emniyet içinde, tehlikeden uzak geçirmeye alışmış bizim gibi insanların gereklilikler dolayısıyla birdenbire böyle hareketli maceralar arasına yuvarlanınca ne kadar sersem, ne derece tecrübesiz oldukları hayret edilecek şeydir! İnsan, yetilerini idare etmekten âciz bir kadın gibi oyuncak kalıyor...

Apartman kapısından girdim, dar koridordan yürüyorum. İki üç adım bir merdiven var, dipte, karanlık içinde kapıcının odası ve yanında, daha karanlık bir yolun ucunda arka kapının aydınlığı görünüyor.

Arkama bakıyorum, heriflerden bir alamet yok, hemen fırlayıp arka kapıyı açarak çıkıp gitmek için titriyorum.

Fakat kapıcı merdivenden iniyor, orada bulunma sebebimi bildirmek zorundayım. Adama boş apartmanı olup olmadığını sorarken yanı başımda iki gölge beliriyor. Herifler!

Lakin ne azılı, ne korkunç heriflermiş! Ne küstahlık, ne cesaret! Acaba benden, şüphemden falan çekinmiyorlar, hiç korkmuyorlar mı?

Ne olursa olsun bu tedbir de suya düştü. Hüsranla dönüyorum, sinirden tir tir titriyorum... Galatasaray'a gidip bu üç haydut tarafından sabahtan beri takip edildiğimi, hatta otomobille beni kaçırırlarken bin müşkülatla kurtulabildiğimi anlatıp herifleri tutuklatmak aklıma geliyor... İlk öfke dumanı içinde hemen hemen şiddetle yürüyor fakat sonra düşünüyorum ki bu gibi işlerde kurnazlık, incelik, her yol ve her çareye üstündür. Polise başvurmak bir sürü araştırmayı gerektirecek, tehlike daha büyüyecek, mesela ihtimal herkes tarafından duyulacak... Ve bu benim için hiç iyi olmayacak... Benim için ve bizim için...

Bizim... Yani o nur yavrularla benim için... Onlarla hayatımın bu kadar yakın bir şekilde birleşmesi bu olayların sayesinde olmuyor mu? Değil böyle yorgunluklar, en büyük tehlikeler bile bu saadete karşı kabul edilmez mi?

Tekrar kuvvet ve metanet buluyorum ve yine dönüyorum.

İkinci tedbirin de uygulanması mümkün olmayınca...

Zira iki kapılı binalardan faydalanma imkânı yok, mademki yukarıya kadar çıksam bile benimle beraber gelecekler... Değil mi?

Sokaklar bir kalabalık olsa... İhtimal harlar gürler arasında, bir köşeye büzülür bakışlarından uzak kalabilirim.

Ateş gibi, şeytanca çevik ve hareketli olmaktan, uçup süzülmekten başka bir çare yok... Önüme gelen, aklıma esen her fırsattan faydalanmak için çalışmak lazım...

Ağır ağır aşağı doğru yürürken gözlerimle böyle bulunması, tahmin edilmesi mümkün olmayan fırsatlar arıyorum. Pera Palas'ın önündeyim. Onlar karşıki kaldırımda, yine yüz elli adım gerideler... Cadde daha tenha... Ara sıra hızlı bir tramvay veya oto geliyor, geçiyor... İlerliyorum... Kroker'e[1] geldim. Az daha yürüyorum, orada aşağı gitmek üzere olan bir tramvay durmuş, kalkmak üzere... Sıçrayıp atlasam acaba yetişebilirler mi?

Fırlayıp tramvaya çıkıverdim, tramvay süratle ilerliyor; onlara bakıyorum, akıllarına gelmeyen bu hareketim üzerine koşmaya başlıyorlar... Fakat tramvay bu tenha sokakta uçarcasına bir hızla aşağı doğru akıp gidiyor.

Ben imkân vermediğim bu kurtuluşu henüz kesin görmeyerek onları seyrediyorum... Bir otomobil çeviriyorlar, fakat biz epeyce uzaklaştığımız için ne yaptıklarını göremiyorum. Kalbim, vücudumu dağıtacak kadar kuvvetle dövünüyor... Altıncı Daire[2] yokuşunu inerken o taraftan otomobil gelip gelmediğini kontrol ediyorum... Hayır, yok... Mutlak çevirdikleri otomobil müşteriliydi... İnşallah... İnşallah öyleydi... Birdenbire, köşeyi dönüp alt yokuşa girerken, yukarıdan uçarcasına gelen bir oto görüyorum. Mutlak onlardır! Yetişecekler, yetişiyorlar, yetiştiler... İşte, işte!

Oto aynı hızla geliyor, yanımızdan geçiyor, içinde tek bir kadın var... Oh, kurtuldum! Fakat daha emin değilim...

---

1 Vaktiyle Tepebaşı'nda bulunan otel.

2 Beyoğlu-Galata bölgesine hizmet veren Altıncı Belediye Dairesi.

Tramvay yıldırım gibi yokuşu iniyor, postane karşısında duruyor, sıçrayıp atlıyorum, Galata'ya inen çapraşık sokaklara dalıyorum. Koşa koşa sağ sol sokaklara sapıp yolumu kaybettirmek için çırpınıyorum.

Şimdi Köprü'deyim... Fakat böyle meydan yerde durmak olmaz. Düşünüp bir karar vermek için tenha bir yere girmek lazım... Uzak, uzak, onların gelemeyeceği bir yer... Galata rıhtımına dalıyorum, Tophane'ye doğru tenha sokaklardan koşuyorum. Nereye gitsem ki gelmeleri ve beni görmeleri mümkün olmasın... Nereye? Nereye?

7

Bir hayli dolaşık sokaklardan geçip izimi kaybettirdiğime emin olunca bundan sonra ne yapmak gerekeceğini düşünmek icap etti.

Herifler beni kaybedince ilk iş olarak tabii Taksim'e apartmana gidecekler, beni orada bekleyeceklerdi, eğer kendilerinden şüphe ettiğimden haberdarsalar neyse, fakat değilseler pek hoş bir şey olacaktı. Beni günlerce boş yere orada beklerlerken ben bu tarafta işi tamamıyla yoluna koyar veyahut halleder bitirirdim.

Fakat olabilecek her şeyi dikkate alarak onları haberdar saymak gerekiyordu. O halde, tabii biri Taksim'de beklerse bir diğeri Aksaray'da, bir üçüncüsü Köprü başında, bir dördüncüsü mesela Galatasaray'da nöbete çıkmazlar mıydı?

Demek ilk iş onların tanımayacağı bir kıyafete ve şekle girmekti.

Kılık değiştirmek, nasıl olursa olsun, Aksaray'a gitmek için zorunlu ve gerekliydi... Orada heriflerden birine denk gelirsem hiç şüphelerini çekmeyecek şekilde esaslı bir kılık değişikliği... Fakat nasıl bir kıyafet? Nasıl bir kıyafete girmelidir ki hiç şüphe etmesinler, akıllarına zerre kadar şüphe gelmesin?

Buldum! Arkama bir cüppe taktım, başıma bir sarık sardım mı iş olur biterdi, değil mi? Nereden akıllarına gelirdi ki

Doktor Şakir, Fatihli yahut Eğrikapılı, daha iyisi bir Eyüplü, mesela Keramettin Hocaefendi olsun?

Fakat bu kıyafeti nerede bulmalıydı?

Saate baktım, üçtü. Haziran gününün bu vaktinde akşama daha bir yıl vardı. Geri döndüm, Tophane'nin eskici dükkânlarına daldım... Bir iki dükkâna girdim, bir cüppe, bir mintan arıyordum. Fakat heriflere nasıl olursa olsun bir şüphe vermemek lazımdı... Nihayet bir tane buldum ve dükkâncıya bir sürü masalla bunları fakir bir hoca için aldığımı anlatarak satın aldım. Bir kâğıda bağlattım, paketi koluma aldım, Galata'ya doğru yürüdüm.

Orada bir manifatura mağazasına girdim. Salaşpur sordum, acaba sarığı salaşpurdan mı yaparlardı? Bunu bilmiyorsam da salaşpurdan sarık da pekâlâ olacağını gördüm, ondan da aldım.

Paketler kolumun altında yürüyordum. Şimdi bunları nerede giyecek, hele sarığı kafama nerede geçirecektim? Bin tereddüt, bin düşünceyle yürüyor, ayağımda iskarpinlere, ütülü pantolona bakarak sarıkla cüppenin altında bu şık iskarpin ve bu ütülü pantolonun hiç gitmeyeceğini görüyordum. Fakat onları da değiştirsem elimde ağır bir paket olacaktı. Adam sen de, paketi bir dükkâna emanet bırakırım, dedim. Ayağıma kaba bir potinle bir de eski bol pantolon aldım. Bunları yüklenerek doğru Köprü'ye gittim. Şüphe çekmeden, kimse görmeden soyunup giyinmek için en uygun güvenli yer Köprü abdesthanelerinden birine girip rahat rahat soyunarak üstümdekileri bir paket yapıp çıkmaktı...

Ada iskeleleri abdesthanesine girdim. Bir dikkatsizlikle ele geçerim korkusuyla kalbim şiddetle atıyor, telaş ediyordum. Ayağımdan iskarpinleri çıkardım, kaba potinleri giydim... Pantolonu değiştirdim. Frenk gömleğimi çıkardım, mintanı giydim, üstüne cüppeyi... Hepsi iyiydi. Şimdi sarığı nasıl saracaktım? Meğer bunda ne güç bir sanat varmış! Sarıyorum, sarıyorum, bir türlü genç bir hoca başı yapamıyorum... Nihayet aslını değilse de biraz benzerini yaptım, fesin kalıbını iyice bozdum, başıma oturttum. Aman Yarabbi, kendimi bir aynada görebilmek için neler vermezdim?

Şimdi bu kıyafet ve bu kılıkla dışarı çıkıp herkesin içine girebilecek miydim?

Ömrümde ben bu kadar zor bir durumda bulunmamıştım. Kaç kere kapıyı açtım, çıkacağım vakit ilk gören adam bakıp, "A, uydurma bir hoca!" diyecek diye titriyordum...

Nihayet yüz bin tereddüt, yüz bin korku ve ürküntüyle çıktım... Orası tenhaydı. Yürürken aklıma bıyıklarım geldi... Bıyıklarımı son modaya uygun kesmeyi tercih etmemiş, yalnız uçlarını biraz kısaltmıştım. Öyle olmakla beraber şekilleri bir hocaya yakışmayacak derecede biçimli ve tertipliydi. Gayriihtiyari elimle onları bozarak yürüyordum.

Paketi orada bir dükkâna bıraktım. Artık emin olmuştum, bende olağandışı bir şekil ve suret görünmüyordu. Hiç kimse merakla bile bakmıyordu... Demek kıyafetim olmuştu. Korkmadan yürüyebilirdim. Herifler bile görseler tanıyamazlardı.

Artık Aksaray'a gitmek, konağın mevkiini, etrafını, civarını keşfetmek zamanı gelmişti.

Köprü'de İstanbul[1] tarafına yürürken aklıma geldi, hanımefendiler beni bu kıyafette görseler acaba ne yaparlardı ve acaba tanırlar mıydı? Suzan Hanım kıyametleri koparır, haykırır, Hanımefendi kahkahalarla gülmekten bayılırdı.

İlk iş bir elektrik feneri, bir tornavida, bir burgu, bir keski almak oldu. Bunları bir paket yaparak cüppenin geniş iç cebine yerleştirdim. Tramvaya atladım... Aksaray'a hareket ettim...

Konağın sokağı, yangınlardan harap bir hale gelen Aksaray'ın bu ücra mahallesinde pek tenhaydı. Dört taraf yüksek, kalın duvarlarla çevrilmiş, oldukça büyük kapısı kullanılmamaktan örümceklerle kaplanmıştı. Yalnız bir köşesinde bir çeşme ve üstünde kökü bahçe içinde bir incir ağacı vardı ki bu ağaç vasıtasıyla duvara çıkıp öbür tarafa atlanabilecekti.

---

1 20. yüzyılın ortalarına kadar İstanbul denildiğinde Suriçi olarak da adlandırılan Tarihi Yarımada kastedilirdi.

Sokakları ağır ağır dolaşarak dört duvarı da uzun uzun inceleyip kontrol ettim. Yalnız arka duvar, bir diğer eski evin bahçesine bitişikti. Üç taraf sokağa bakıyordu. Sokak kapısını kontrol ettim, acaba kullanılıyor muydu? Ve içeride adam var mıydı? Buna dair bir iz görememekle beraber kapı ve yol pek terk edilmişe de benzemiyordu. Fakat her ihtimale karşı bir aşağı bir yukarı gittim geldim... Gelen geçen olmadığı gibi karşıda falan ev de bulunmadığından bu hareketim hiç şüphe çekmeyecekti. Fakat evden bir çıkan veya oraya bir giren olursa içeride insan olup olmadığını anlayacaktım.

Akşama kadar bu şekilde dolaşıp içeride kimse olmadığına iyice emin olduktan sonra gidip biraz bir şeyler yiyerek dönünce karanlık olacağından incir ağacından içeriye girmeye karar verdim.

Bir aşçı dükkânında yemeği yedim, ağır ağır döndüm. Gece karanlık ve sokaklar tenhaydı. Çeşmenin önüne geldiğim vakit gündüz o kadar ıssız olan sokak gece haliyle çöl manzarası gösteriyordu. Fakat herhalde ve her şeyden çok dikkat ve tedbir lazımdı. Bunun için, saat daha dokuz buçuk olup yaz gecesi daha erken olduğundan tekrar dolaşmaya başladım... Nihayet ona geldi. Yarım saat zarfında sokaktan tek bir insan geçmedi. Artık ne olursa olsun "Yâ fatihü'l-ebvâb"[1] diyerek ağaca asıldım, çeşmenin taşlarına basarak duvarın üstüne yetiştim. Bir dakika sonra bahçedeydim. Bahçe zifiri karanlıktı. İçeride insan varsa evvela bunu anlamak lazımdı. Karanlıkta ses vermeksizin yürüyerek binaya yaklaştım. Hiçbir pencerede ışık yoktu... Demek emin ve güvenli hareket edebilirdim. Yalnız, ihtimal uykuda bulunabilirler diye yine gürültü etmekten kaçınmak lazımdı.

Büyük kapıyı kontrol ettim. Pek kuvvetli ve kilidi pek sağlamdı. Konağı çepçevre dolaştım, arka tarafta bir küçük kapı daha buldum. Bu kapı içeri girmek için öteki kapıdan daha uygundu; tenhalıktaydı, kilidi zorlanabilirdi. Aletlerimi çıkardım. Şöyle böyle uğraştım, üç dakika sonra kapı açıldı...

1 Bütün kapıları açan, Allah.

Bir taraftan kendi kendime "dik eğimli mermer" sözünü tekrar ediyordum. Hanımefendi'den konağın içi hakkında tam bir malumat almıştım. Bu malumata uyarak bir elimde tetikte revolverim, diğer elimde elektrik fenerimin yardımıyla ilerliyordum... Birinci kata çıktım, yemek salonuna girdim, buradaki mermerleri kontrol ettim. Buranın mermeri duvarda bir musluktu. Altı üstü düz ve oymalı mermer levhalarla süslü, muazzam bir şeydi. Fakat bunda diklik varsa da eğimli bir cephe yoktu. Dolayısıyla bir de hamamı kontrol etmek lazımdı.

Hamam, konağın en uzak bir köşesinde, art arda merdivenlerle, sıkışık kemerlerle gidilen bir yerindeydi. Bir merdivenden inerken ayağımın yanında bir hışıltı işittim, baktım, yılancık, telaşla aşağı yuvarlandı. Kendi kendime güldüm. "Suzan Hanım'ın yılanları, çıyanları ve ejderleri" dedim.

Hamam eski konakların şatafatlı ve gözde yerlerinden olup kurnalar süslü, mermerler kıymetliydi. Rahat rahat elektriğimi yaktım. Dik eğimli taşı aramaya koyuldum... Dik eğimli taş... Dik eğimli taş... Hayır, hiçbir yerde böyle vaziyette bir taş göremiyordum. Yıkanacak yerde bir şey bulamayınca dışarı, salona çıktım... Odayı gözlerimle araştırıyordum, birdenbire dizlerim titremeye başladı ve gözlerim karardı... Orada... Orada... Köşede... Elli santim genişliğinde bir köşe, köşenin alt kısmı eğimli olarak dikine konmuş bir mermer levhayla örtülmüştü. Acaba?..

Atıldım, kontrol ettim... Lahavle... Bu levha duvara vidalarla bağlanmış olup dört köşesinde dört vidanın perçinleri parlıyordu. Mutlak... Mutlak... Ah, Paşacık, Paşacık, bizi başlangıçta çok yordun, çok uğraştırdın ama sonunda bu kadar kolaylıkla... Titreye titreye tornavidayı çıkardım, vidaları sökmeye başladım...

Hayat, saadet, bütün dünya yaşamı benim olacaktı yahut... Aman Yarabbi, acaba bir dakika sonra bütün altınlar gözümün önünde bulunacak mıydı?

Vidanın üstündekileri söktüm, heyecandan kuvvetim kesilmişti, biraz dinlendim... Alttaki vidaları da sökmeye baş-

ladım. Onları da çıkardım fakat artık cesaret edemiyordum, titremekten gözlerim kararıyordu. Öyle bir andaydım ki ya hayat bulacaktım ya bir darbede cehennemin dibine yuvarlanacaktım. Bir hareketle kendi kendimi idam etmek lazımdı...

Birkaç dakika bekledim, hiç hareket etmeden kuvvet topladım. Sonra elimi uzattım, tornavidayla taşı kaldırarak geri çektim... Taş kımıldadı, arkasının boş olduğunu görüyordum. Daha taşı arka üstü devirmeden boşlukta torbaya benzer bir şey görmüştüm... Gözlerim kararıyordu, kalbim çarpıyordu, neredeyse düşmek üzereydim.

Kenevirden, büyük bir torbaydı. Elimi uzattım. Tıkın tıkın doldurulmuş, ağzı bağlanmıştı. Elimin temasından içinde altın olduğunu anlıyordum. Hemen ağzının ipini kestim, elimi daldırdım... Şıkır şıkır altınlar...

Aman Allahım, sen aklımı muhafaza et!

Torbanın ağzını açtım: Beşi bir yerde, tek, yarım, çeyrek altınlar! Bir yığın, bir küme... Dolu, dolu! Karıştırırken bir başka küçük kese daha elime geçti... Onu açtım, pırlantalar, inciler, zümrütler, firuzeler...

Servet... Dünya... Hayat...

Sonra Suzi... Suzan... Ah, bugüne kadar cesaret edemiyordum fakat elim bu büyük servetin üzerinde olarak kalbimin bütün kuvvetiyle yemin ettim: Suzan, sen benim olacaksın... Ve bu paralarla... Bunlarla beraber senin aşkın, senin hayatın, senin güzelliğin, senin bütün o inci kadınlığın, ilahi varlığın benim olacak... İnanıyorum, artık inanıyorum...

Bu oyun değil... Bugünkü parayla tahminen iki yüz elli bin lira... İki... yüz... elli.... bin... lira!

Onları inandırmak ve deli etmek için kıymetli taşların kesesini pantolonumun cebine indirdim, torbayı bağladım, taşı vidaladım.

Artık emin, içim rahat ve aynı zamanda hiç hissetmediğim bir kuvvet ve metanetle cesur ve kuvvetli hamamdan çıktım...

Fakat dolaşık koridorlardan, çapraz merdivenlerden çıkıp inerken yanı başımda camı kırılmış, bahçeye bakan bir

pencereden dış kapının çatır çatır anahtarla açıldığını işitmeyeyim mi?

Aman Yarabbi!

Dehşet!

Acaba kim?

Elektriğimi söndürerek bakındım. Birbiri arka sıra girdiler. Bunlar dört kişiydi. Mutlaka bizim heriflerdi. Yüksek sesle söylene söylene içeri girdiler, kapıyı kapadılar, iç kapıya yaklaştılar. Artık göremiyordum.

Fakat ben arka kapıdan çıkabilirsem, şayet şüpheyle gelmişler de konağı aramaya kalkarlarsa...

Herhalde en münasibi, kendimi bahçenin karanlığına atmak, oradan anlamaya çalışmaktı. Ben sessiz adımlarla arka merdivenden inerken onların kalın ökçeli kunduralarıyla kaba kaba gülerek büyük merdivenden çıktıklarını işitiyordum.

8

Kendimi bahçenin karanlığında bulduğum zaman gözlerimi çevirip pencereleri yokladım. Pek az sonra kapının karşısındaki pencereler aydınlandı. Herifler oraya girmişlerdi.

Şimdi iki şık vardı: Ya burada kalıp sessizce odanın kapısına kadar yaklaşarak onların konuşmalarından ne durumda olduklarını anlamak yahut yavaşça sıvışıp ellerine geçmek tehlikesinden kurtulmak...

Öyle ya, kalsam binde bir ihtimalle bile olsa yakalanıp ele geçirilme tehlikesi vardı. Halbuki şimdi cebimde hazinem, bütün varlığım hiçbir insanın duymadığı, derin, derin bir sarhoşlukla uçarak kendimi Taksim'e atmak...

Ah, aman Yarabbi, evet, evet... Doğru Taksim'e... Herifler şimdi burada değiller miydi? Demek ki apartmana tehlikesizce gidebilirdim.

Gidip onların gözünün önüne cebimdeki her kadını deli edecek derecede kıymetli ve benzersiz pırlantaları, taşları atarak, "İşte!" demek ne büyük zaferdi!

Hemen kendimi kapıya attım. Yavaşça açtım, dışarı çıktım, tekrar yavaşça çekip kapadım, karanlık sokaktan hızlı hızlı koşmaya başladım.

Karşıma çıkıp bu tenha yerlerde beni beş on kâğıt ümidiyle soymaya kalkan bir hırsız ihya olurdu.

Hiçbir hırsızın hiçbir yerde ve hiçbir vakitte ele geçiremediği kadar korkunç bir servet elde etmiş olmaz mıydı?

Nihayet tramvay yoluna çıktım, geçen bir tramvaya atladım. Beyazıt'ta inerek Fatih tramvayını bekledim, yarım saat sonra Taksim Meydanı'na iniyorum.

Kalbim zafer vaat eden bir aşk mülakatına giriyormuşum gibi çarpıyordu. Uçar gibi apartmana koştum, merdivenleri beşer beşer atlayarak çıktım. Kapının zilini çaldığım zaman içimden heyecan ve sevinçten haykırmak hamleleri hücum ediyordu.

Hizmetçi bana yabancı yabancı bakarak, "Kimi istiyorsunuz?" diye sordu.

Kahkahayla gülerek:

— Hanımefendilere çerçi hoca gelmiş de...

Kız Rum şivesiyle:

— Ne çerçi hoca... Siz kimsiniz? diye ısrar ediyordu.

Bizim gürültümüz Suzan'ın ilgisini çekti. Tanımıyor, bakıyordu. Ben de sessiz, bilmece gibi, ayakta hareketsiz duruyordum.

— Kimi istiyorsunuz? diye sordu.

— Dik eğimli mermeri istiyorum...

Suzan'ın çehresinde bu esnadaki ifadeyi ömrüm oldukça unutmayacağım. Gözlerinde bin bir şimşekle bir soru kıvılcımlandı. Kaşlarını çatarak tekrar süzdü. Ben başımdan sarığı çıkararak olduğum gibi göründüm. Bir çığlık, bir feryat koptu:

— A, Doktor Bey! Vallahi billahi o... Anne koş, koş!

Ben içeri girmiştim. Hanımefendi koşarak geldi. O da aşçı kadın da mutfaktan kapı aralığına koşmuştu. Hepsi hayretle bana bakıyorlardı. Hanımefendi kahkahadan kırılıyor, Suzan tepiniyor, sıçrıyor, zıplıyordu.

Hanımefendi elimden tuttu, beni salona götürdü:

— Bu ne hal Allah aşkına? diye soruyordu.

O zaman onlara hikâyeyi kısaca anlattım:

— Ee, konağa gittiniz mi?

— Evet, dedim sadece.

— İçeri girebildiniz mi?

— Evet, dedim sadece.

— Ee...

Soran bakışlarla, aksi bir cevap almaktan korkarak bakıyordu. Elimi cebime soktum, küçük torbayı çıkardım, önüne fırlattım attım...

Bir şey anlamayarak baktı, elini uzattı, ben hiçbir söz söylemeyerek bekliyordum.

Suzan da elini uzatmış annesinden önce keseyi kavramış, heyecanla çözüyordu. Şimdi torba açılmıştı. İkisi de gözleri korkunç bir şekilde adeta evlerinden fırlamış denecek halde açılmış, durulmuş, sabitleşmiş bana bakıyorlardı.

Ben sadece, yani, "bunlar kapının anahtarları" yahut "sürahi ile bardak" dermişim gibi doğal ve ehemmiyetsiz bir soğuklukla, "Altınların yanında bir de bu kese vardı, bu mümkün olduğu için alıp getirdim..." dedim.

Hâlâ anlamıyorlar, bir oyun yaptığımı zannediyorlardı.

Fakat nihayet anladılar, o zaman Hanımefendi'nin gözlerindeki parlaklık önce duruldu, sonra sıvılaştı, iri damlalar yuvarlanmaya ve göğsü derin hıçkırıklarla sarsılmaya başladı. Elimi kaptı, öperek, "Ah Doktor, bizi nasıl bir sefaletten kurtardın... Bize ne büyük iyilik ettin... Mümkün değil tasavvur edemezsin..." diye müthiş bir alçakgönüllülükle teşekkür etmeye başladı.

Suzan, anasının bu üzüntü ve heyecanını derin bir titreyişle dinliyor, torbadaki elmasları karıştırarak "Gözlerime inanamıyorum!" diye sıçrıyordu.

Hanımefendi ellerinde tek bir elmas kalmadığını, evlerindeki eşyaları sata sata yaşadıklarını, borç edecek artık bir çare bulamayarak ne yapacaklarını şaşırdıklarını anlatıyor, ara sıra hıçkırarak uzun uzun hayatını anlatıyordu.

Paris'te yalnız kaldıkları zaman orada elçilik memurlarından bir adamla evlenmiş, onunla beraber Birinci Dünya Savaşı başladığında İstanbul'a gelmişlerdi. Fakat buraya geleli daha iki ay olmadan eşi ansızın bir faciayla vefat edince ana kız pek çaresiz kalmışlardı. Kendilerinin serveti kalmamış, kocasının ise maaşından başka bir geliri yoktu. O zamana kadar aileden kalma ne var ne yoksa satmışlar, yemişlerdi. Şimdi ne yapacaklardı?

İşte o zamandan beri elmasları, halıları satarak yaşamışlardı. Kadın oldukları için bu işlerde daha çok zarar ediyorlar, çok aldanıyorlardı.

— Aşçısız, hizmetçisiz de edemiyoruz, öyle alıştık... Bu aşçı kadına dokuz aylık borcumuz var... Hizmetçi geleli altı ay oldu, beş para almadı... Apartmana kira vermeyeli beş ayı geçiyor... Hepsi de bizi temiz, asilzade görerek sabrediyorlar, dişlerini sıkıyorlar, bir gün elbette verirsiniz, diye bekliyorlar.

Suzan birdenbire baştan ayağa titreyerek:

— Aman anneciğim, artık kurtulduk... Artık inşallah kurtulduk...

Hanımefendi ise, gözlerinde derin bir yakarışla:

— Allah nur içinde yatırsın, babacığım, yine imdadımıza yetişti.

Suzan:

— Ya Doktor?.. diye sordu.

Hanımefendi:

— Doktor, o vallahi Hızır'dır, Allah nereden gönderdi, nasıl minnettar olduğumu tarif etmek mümkün değildir. Artık canımız onun uğruna fedadır...

"Hayır, Hanımefendi," demek istiyordum, "siz bana değil, asıl, asıl ben size fedayım... Hele Suzan Hanım için yalnız canımı değil, dünyaları, dünyanın bütün servetlerini, bütün saadetlerini feda ederim!" diye haykırmak istiyordum.

O zaman:

— Artık istikbal bizimdir. Kedere, eleme gerek yok. İnşallah mesut olacaksınız, mesut olacağız, diye güvenle konuştum ve konuyu değiştirmek için konağın esrarını ayrıntılarıyla anlatmaya, tarif etmeye başladım.

Nihayet tam ayrılacakken heriflerin ortaya çıkmasından bahsedince ikisinin gözü de korkuyla karardı. Suzan onların apartman kapısında peyda olduklarını görünce annesine:

— Anne, Doktor herifleri galiba atlatmış, bak yine nöbete geldiler, demişti.

Onlara hiç kimseye paradan, defineden bahsetmemelerini tembih ederek para kilitli olduğundan bir gecede alınamayacağını söyledim ve birkaç gecede altınları hepsini birden bulundukları yerden kaldırıp getireceğimi söyleyerek veda ettim.

Israr ediyorlar, geceyi orada geçirmemi rica ediyorlardı.

Ben:

— Yarın sabah heriflerin ilk işi buraya gelip nöbete girmek olacaktır. Sonra hapsolur çıkamam, dedim ve apartmandan çıktım... Sarığı çıkarmış, üstümde cüppeyle Taksim Meydanı'na doğru yürüdüm.

Saat on ikiyi geçiyordu. Meydan tenhaydı. Caddeye çıktım. Galatasaray'a doğru yürümeye başladım. Tek tük geçenler bulunuyor, dükkânlar sönmüş, bazıları henüz açıktı. İlerledim.

Tokatlıyan'ını geçtim. Galatasaray'ı geçtim. Tünel caddesine ilerledim... Burası iki taraf dükkânları kapalı, nispeten daha tenha, ben otele gidiyordum. Sol kaldırımdan yürüyorum, tam Antuan Kilisesi önündeyim. Arkamda bir oto borusu işitiliyor, ağır ağır peşim sıra geliyor... Karşıdan iki kişi bana doğru geliyor.

Bilmem nasıl oldu? Bu adamlar yanıma geldikleri zaman oto da iyice ilerlemiş, hatta beni biraz geçmişti. Oto birdenbire durdu, adamlar kıskıvrak beni kavradılar, bir şey yapmaya, haykırmaya değil anlamaya vakit bulamadan kendimi otonun içinde buldum. Ağzımda bir mendil, gırtlağımda bir pençe, boğuluyorum.

Beni otonun ayak yerine yatırdılar, birisi keskin bir sesle, "Haydi!" dedi. Oto bir döndü, hızla uçmaya başladı. Boğazım keskin bir demir pençenin baskısıyla eziliyordu, boğuluyordum. Kurtulmak için başımı sallıyor fakat kendimi bu demir baskıdan kurtaramıyordum. Çabalıyordum, ben

çabaladıkça parmaklar sıkıyordu, öyle ki hareket etmek mümkün değildi.

"Ey zavallı," dedim kendi kendime, "Suzan'a, altınlara, hatta hayata da artık veda et!"

Uçuyorduk, sıçrıyorduk, atlıyorduk fakat delice bir hızla gidiyorduk...

Acaba nereye?

Acaba ne yapacaklardı?

Bunları düşünmeye imkân da yoktu çünkü son nefesimde gibi ağzıma köpükler gelmeye başlamıştı. Bu azap içinde kendimi kaybettim...

Vücudumda kalan hayat kuvvetiyle kâbuslar içinde yuvarlanıyorum. Beni ite kaka, tekmeleyerek yerde sürüklüyorlar... Yahut bir havuzdayım da kurtulmak, dışarı çıkmak için uğraştığım, didindiğim halde başaramıyorum... Su içinde vücudum rahatsız, üşüyorum fakat mümkün değil karaya çıkamıyorum. Tam sahile yetişip çıkacağım vakit birisi ayağıyla beni tekrar suyun içine itiyor... Tekrar yuvarlanıyorum, tekrar uğraşıyorum, tekrar pençeleşiyorum...

Bu kaç saat sürdü, kim bilir?

Kendime geldiğim vakit bir yataktaydım.

Çıplak duvarlı bir oda, demir bir karyolada uzanmış yatıyordum.

Pencerelerin panjurları kapalı olduğundan oda iyice karanlıktı. Fakat kuvvetli bir güneş panjur aralıklarından sızarak odayı yeteri kadar aydınlatıyordu.

Vücudum, muhtemelen uzun bir uyku uyumuş olmama rağmen kırık ve haraptı. Özellikle boğazım, içi dışı fena sızlıyor, fena yanıyordu.

Neredeydim?

Anlamak için kımıldandım. Zorlukla dikildim. Sendeleye sendeleye yürüdüm, pencerenin birine gittim. Aralıktan sınırsız bir kır ufku, uzaktan biraz deniz görebildim. Burası neresi olabilirdi?

O zaman Hanımefendi'nin sözlerinden hatırladım, acaba beni Ayastefanos'a falan mı getirmişlerdi?

Hem nasıl, bunlar kimdi? Benim Taksim'de olduğumu nasıl anlamışlar, beni nasıl tanımışlar, nasıl bulmuşlardı? Heriflerin korkunç haydutlar olduğunu, onlarla ne kuvvet ne cesaret ve ne de kurnazlıkta hiç kimsenin boy ölçüşemeyeceğini anlıyordum.

Şimdi kapana tıkmışlardı. Artık ötesini Allah bilecekti...

Tekrar yatağıma geldim ve düştüm, oturdum...

Günlerimi vahim bir tehlikede görüyordum. Burada beni pekâlâ yok ederler ve kimse, hiç kimse bir şeyden haberdar olamaz, hatta Hanımefendi, Suzan, ne yapsa bir şey öğrenemez, birilerine bir şey bulduramazlardı.

O zaman gözümde hamamdaki altın torbası ve Taksim'deki şiir ve güzellik hazinesi dans etmeye başladı. Aman Yarabbi, tam hayatıma sahip olacağım, nihayet hayallerimdeki saadete erişmek imkânı ortaya çıktığı zaman böyle eli kolu bağlı, eşkıyadan korkunç canavarlar elinde kalmak ne felaketti!

Evet, beni nasıl keşfetmişler, nasıl bulmuşlar ve nasıl tanımışlardı?

Acaba Aksaray'a gelen dört kişi onlar değillerdi de onlar Taksim'de mi bekliyorlardı? Yoksa bir nöbetçi bırakarak çekilmişlerdi de nöbetçinin haberi üzerine çabucak koşmuşlar, yetişmişlerdi? Nöbetçi Aksaray'da ücra bir eve nasıl bu kadar hızlı haber gönderirdi? Telefonla mı? Acaba konakta telefon var mıydı?

Her durumda, ne olursa olsun, bu kör kapanda sıkışmış, fıldır fıldır küçük gözlerle dışarıyı gözleyen, sağa sola çarparak dönen zavallı bir fare yavrusu gibi mahkûm ve mahpustum.

Lakin ne ustalıkla beni otoya atmışlar, ne kurnaz bir planla aşırmışlardı? Heriflerin işi gücü, doğduklarından beri böyle şeyler... Bense, dört beş dedektif romanı okumakla kendimi bir şey zannederek onlara güya meydan okuyordum... Öyle mi?

Acı acı kendi iddiama güldüm.

İşte bu düşüncelerin, iddiaların neticesi: Kapanda bir fare yavrusu...

Dışarıda bir ayak sesi işittim. Merdivenden yukarı birisi... Sesi kapıma kadar geldi, bir anahtar gıcırdadı, kapı aralandı. İri bir kaya parçası şeklinde biçimsiz bir kafa içeri sokuldu. İki yılan gözü bana doğru zehrini akıttı... Sonra yavaşça kapıyı kapadı, kilitledi, yine o ağır yürüyüşle merdivenden indi...

9

Vücudum biraz istirahate rağmen geceki baskı ve şiddetin etkisiyle harap ve berbat bir haldeydi. Ayakta değil oturarak bile duramıyor, mutlak yatmak istiyordum...

Sonra zihnim bin bir karmaşık düşünce ve kederle darmadağınıktı. Neredeydim? Ne olacaktım?

Neredeydim sorusuna bin bir acı fikir karışıyor, ne olacağım sorusunu ise tehlike endişesi yüz bin korkunç felaketle zehirliyordu...

Heriflerin elinde, onların keyif ve arzusuna tabi, her tehlikeye maruz bir zavallıydım... Maksatları ne olabilirdi?

Benden define hakkında malumat almak... Bu şüphesiz...

Ben bildiklerimi onlara verebilir miydim? Hayatım pahasına bile olsa vermeli miydim?

O zaman, kendimi feda etsem bile gözümün önünde dün geceki gözyaşlarıyla Hanımefendi ve Suzan beliriyorlar, onların hakkını, onların saadetini kendi selametim için feda etmeye hakkım olmadığını görüp kabul ediyor, etmeye mecbur kalıyordum... Peki, ne yapacaktım?

Bunu şimdiden belirlemeli ve hazırlanmalıydım!

Bunun için onların bana karşı muamelesini bilmek lazımdı.

İhtimal ki beni söyletmek, benden bekledikleri malumatı almak için işkenceye kadar kalkacaklardı.

Bugüne kadar hayatımda böyle şiddetli, feci şeylerle hiç ilgilenmemiş, hiç uğraşmamıştım... Böyle vakaları romanlarda okumuş, sinemalarda görmüştüm. Ömrümde benim de başıma böyle haller geleceğini kim söylese şiddetle reddeder ve inanmazdım...

Fikirlerimi bir düzene koyup sırayla, usulü dairesinde bir hareket çizgisi çizmek gerektiğini görüyor fakat buna rağmen fikrimin karmaşası bu düzen arzusunu bozarak, atlaya atlaya, bin bir çeşit şey düşünüyordum... Fakat hepsi de içinde olduğum müthiş vaziyetin tehlikeleri hakkında olmak şartıyla...

Şimdi, ihtimal bana, "Defineyi bize teslim edeceksin," diyecekler...

Acaba onu bulduğumu biliyorlar mıydı?

O gece, elmasları apartmana getirdiğim vakit geçen seferki tecrübemize rağmen, sevinçle her tehlikeyi unutmuş, heyecan ve neşe içinde etrafımızda düşmanlarımızın hafiyelerinin bulunma ihtimali olduğunu hiç aklımıza getirmemiştik.

Eğer biliyorlarsa... Bunu elde etmek için ellerinden gelen vahşeti, kötülüğü yapacaklardı... Ve ben, ne yaparlarsa yapsınlar, Suzan'ın güzelliği, Hanımefendi'nin dostluğu namına, her fedakârlığı kabul edecek, ağzımı açıp tek bir kelime söylemeyecek, en ufak bir bilgi bile vermeyecektim.

Eğer bilmiyorlarsa...

Evet, her ne kadar aradım araştırdımsa da henüz bir ipucu elde edemedim diyecek ve onları yanlış yollara sevk etmek için türlü oyunlar icat edecektim...

Kararım işte bundan ibaretti. Bu kararı iki üç saatlik perişan, dağınık, yorucu bir zihin meşguliyetiyle verebilmiştim.

İşte bu esnada merdivende yine o kaba ve haydut ayak sesi duyuldu... Boş keçeler üstünde yankılanan feryatlar çıkararak yaklaşa yaklaşa tekrar kapıya kadar geldi. Art arda anahtar gürültüsü oldu. Kapı aralandı...

Deminki korkunç herif elinde bir tepsiyle içeri girdi.

Tepsinin içindekiler, göreceğim muamele için pek uygun bir kıstas olacağından merakla onu bekliyordum. Eğer çör çöp varsa muamele pek ilkel olacak demekti. Yok, yemekler özenliyse beni önemli saydıklarını anlayacak ve ona göre hazırlanacaktım.

Büyükçe, mavi boyalı bir tepsi üstünde tabak içinde bir parça ekmek, çatal kaşık, bir çini kâsede çorba, diğer iki sahanda üstleri kapalı olduğu için ne olduğu anlaşılmayan yemekler vardı. Bu tepsi beni hoş bir ümitle sarstı. Demek herifler beni pek hoyratça muameleye maruz bırakmayacaklardı.

Herif tepsiyi getirdi, yatağın üstüne koydu, bana tavrıyla göstererek:

— Buyurun, dedi.

Hali tavrı, lisanı, her şeyi onun yabani bir Çerkes olduğunu gösteriyordu... Zayıf, kuru vücudunda bir çelik kuvveti saklıydı. Seyrek sarı bıyıkları, iğrenç mavi gözleri, elmacık kemikleri çıkık yanaklarında bir sırtlan ifadesi vardı. Taş, demir, tahta ne ise insani hislere karşı bu adam da şüphesiz oydu. Merhamet ne uzak... Şefkat ne beyhude... İnsaniyet ne boş...

Avına yırtıcı bakışlarıyla bakan bir kaplan gözünde ihtimal bir şefkat bulunur... Fakat bu yılan gözünde merhametin gölgesi bile hiç aksetmemiştir.

Ağzını aramak için söz açmak istedim:

— Otursanıza... Ayakta durmayın, dedim.

Dudakları çirkin bir tebessümle gerildi, tatsız bir bakışla:

— Haydi ye, dedi, sen bana bakma...

Öyle ya... Ona istirahat tavsiye edeceğime ben kendimi düşünmeli değil miydim?

Yemeği yedim, suyu içtim, yatağa çekildim, oturdum.

Herif aynı geldiği gibi, aynı şekilde, yankılanan ayak sesleriyle defolup gitti.

Oh, biraz vücuduma kuvvet gelmişti, zihnim çalışmaya başlamıştı. Artık yatakta oturabiliyordum.

Hatta ayağa bile kalkabildim.

Ve tekrar pencereye gidip aralıktan dışarı baktım. Bakarken pencereyi açıp yatmakta bir sıkıntı olmayacağını anlayarak camı kaldırdım, panjurları ittim, açtım...

Burası mutlak Kalitarya[1] civarı olacaktı. Uzakta deniz, ta derinliklerde Adalar görünüyordu.

Aşağıya baktım. Binanın en üst katında bulunuyorum. Tam beşinci kat... Aşağı yukarı yirmi yirmi beş metrelik bir yükseklik. Tabii firar imkânı akla gelemez.

Herifler elbette beni kolay kaçılacak bir yere getirip tıkmayacaklardı ya!

Dört beş metre uzakta pervaneli bir tulumba vardı, yüksekliği tam benim odanın hizasına kadar ulaşan tulumba, esen rüzgâra uyarak ara sıra bir demir gürültüsüyle dönüyor ve su çekiyordu.

* * *

Pencereden uzak ufka ve beyaz köpüklü dalgaları görünen mavi denize başka bir âleme, başka bir hayata ait şeylermiş gibi acı ve hasretle bakıyordum. Merdivende yine ayak sesleri duyuldu. Fakat bu sefer birkaç kişi geliyorlardı.

İçim sızladı, yüreğim hop etti. İşte cendereye giriyordum...

Üç kişiydiler. Birisi deminki herif, diğer ikisi kıyafetleri düzgün, sözlerinden birbirleriyle ilişkileri olduğu anlaşılan efendi adamlardı.

Selam verdiler, oturdular. Kısa boylu, şişmanca, top sakallı bir tanesi, nereden başlayacağını düşünüyormuş gibi bir müddet tereddüt ettikten sonra:

— Bu iş nasıl olacak Beyefendi? diye başladı.

— Ne işi? diye sordum.

İlk sözlerden meseleye hâkimiyetlerinin derecesini, kabiliyetlerini, nasıl adamlarla konuştuğumu anlayacağım için baştan ayağa dikkat kesilmiştim.

— Bu para işi, dedi.

— Hangi para işi?

---

1 Florya'nın eski adı.

— Canım Erzurum'dan niçin geldiğinizi, buradaki hareketlerinizi elifinden itibaren biliyoruz. Açık konuşalım... Geldiğiniz günden beri sizin peşinizdeyiz. Bu parada bizim de sizin kadar hakkımız olduğu için sizinle görüşmek ve bir karar vermek lazım geldi. Sizi buraya bunun için getirdik.

Bin türlü söz ağzıma geliyor fakat yutkunuyordum. Tartışacak konumda değildim. Fakat birdenbire aklıma güzel ve parlak bir başlangıç geldi...

Hafif bir neşeyle omuzlarımı sallayarak:

— Ha, şu mesele mi? dedim. Demek bütün bu zahmetler bu iş içindi öyle mi? Vah vah, ben nasıl Erzurum'dan boş yere zahmet edip işimi gücümü bırakıp buraya kadar geldimse, siz de benim gibi aldanmış ve boşuna yorulmuşsunuz... O iş boş çıktı...

— Nasıl boş?

— Yani öyle para falan yokmuş... Yahut varmış da bizden evvel başkaları ele geçirmişler...

— Nasıl ele geçirmişler?

Herifler sersem olmuşlardı. Gözleri ufalıp ufalıp büyüyordu. Zaferle:

— Evet, ele geçirmişler yahut hiç esası yokmuş... Vah vah... Siz bunun için mi uğraşıyorsunuz?

Birdenbire şakacı birine dönüşerek, neşeyle:

— Gerçi ben de aynı ümitle ta Erzurum'dan buraya kadar geldim. Fakat işin boşluğunu anladığım için bugünlerde neredeyse yine dönmek üzereydim.

Ve detaylıca anlattım. Uzun uzun durumu ilk öğrenişimi, *Fuzuli Divanı*'nı incelememi, iki koy burnu meselesini anlattım. Moda'da bulduğum kutuyu tarif ettim. İçinden çıkan kâğıtta "dik eğimli kaya"da olduğu söyleniyorsa da bu kayanın nerede bulunduğunun belirtilmediğini ve o günden beri epey düşünüp taşınarak ümitsizliğe kapıldığım için kalkıp Erzurum'a gitmeye karar verdiğimi ilave ettim.

Herifler mutlaka bu cevabı beklemiyorlardı. Onlar ya "Bir şey bilmiyorum" yahut "Bir şey söylemem" diyeceğimi bekliyorlardı. Beni bu kadar açık, bu kadar kolay bulunca şaşırdılar.

Ben bu tavırlarından konuyla ilgili bildiklerinin pek sınırlı olduğunu anladığım için son derece memnundum. Demek hamam meselesinden haberleri yoktu. "Dans eden demir" meselesi hakkında yeterli malumatları yoktu...

Biraz durdular ve:

— Düşünelim ve görüşelim, diye çıktılar gittiler.

Onların ayak sesleri uzaklaşırken ben odada sevincimden sıçrıyor, bu zaferimden mutlu oluyordum.

10

Yazık ki bu sevinç çok sürmedi.

Bir saat sonra herifler, bir heyet halinde bütün malum merasimle yeniden geldiler, tavırlarından, hallerinden deminki sakinlik ve yumuşaklığa karşılık hunhar bir öfke soluyordu.

İri karınlı, top sakallı herif ekşi bir sesle homurdandı:

— Demin birtakım esassız sözlerle bizi kandırmaya çalıştınız. İhtimal biz bu sözlere bir ehemmiyet verip yanlış hareketlere kalkacaktık. Fakat biraz önce adamlarımızdan aldığımız bir rapor bereket versin ki tam vaktinde gelerek bizi uyardı. Meseleyi en ince noktalarına kadar bütün hakikatiyle biliyoruz. Taksim'deki apartmana getirdiğiniz inciler, pırlantalar hep malumumuzdur.

Herif lakırdının burasına gelince benim dilim tutulmuş, beynim uğuldamaya başlamıştı. Bunu nasıl ve kimden haber almışlardı? Gece apartmanda hizmetçiden veya aşçı kadından başka kimse yoktu. Acaba bunların hizmetçi veya aşçıyla bir ilişkisi veya münasebeti mi vardı?

Herif dişleri kan ve husumetle gıcırdıyormuş gibi haşin bir sesle devam ediyordu:

— Bizim size karşı hiç fena fikrimiz yoktur; istediğimiz, sizin kadar ve belki sizden çok bizim de hakkımız olan paraları adil bir biçimde paylaşmaktır. Eğer aklınızı başınıza alıp olgunlukla düşünüp bu konuda bir kabul cevabı verirseniz

siz de selamet bulursunuz, biz de. Ne olsa sizi bütün ömrünüzce ihya edecek bir hisse alacağınıza emin olun... Fakat...

Herif buraya gelince dişleri daha yırtıcı bir öfkeyle gıcırdayarak sesi daha müthiş bir homurtuyla boğuldu:

— Fakat, şayet, olabilir ya, kendi kendinize bir kurnazlık veyahut bir inkâr falan gibi oyunlara kalkacak olursanız işiniz bitiktir. Beyefendi bizi bu hususun size iyice anlatılması için gönderdi. Yarın sabaha kadar mühlet veriyoruz, iyice düşünüp taşının, eğer bizimle beraber olup paranın nerede olduğunu anlatır ve paylaşmaya razı olursanız âlâ... Aksi halde biz sizi söyletmenin yolunu biliriz.

Ben bu son sözler esnasında soğukkanlılığımı biraz geri kazanarak:

— Mesela nasıl? diye alaylıca sordum.

Herifin gözleri cehennem gibi bir şimşekle tutuştu. Çirkin dişleri şeytani bir tebessümle sırıttı, başını bana doğru uzatarak kısık bir sesle:

— Oo... Bu hususta hiç zorluk çekmeyeceğimize emin olun. Bitli fındıktan kızgın şişe kadar yüz bin usul var. Bunların birine dayanabilseniz diğeri sizi mahvederek, perişan ederek ağzınızı açtırıp bülbül gibi söyletir.

Herifler bu sözlerin en soğukkanlı insanları bile havaya uçuracak patlama etkisinin büyüklüğüyle kibirlenerek çıkıp gitmişler, ben yalnız kalmıştım. Vücudumun bütün zerrelerine kadar titriyordum... Bitli fındık!

Bu müthiş işkence ismi beni birden uzak bir geçmişe çekmiş, sürüklemişti. Babamın kütüphanesinde birçok siyasi kitap, tarih arasında elime geçen Fransızca "Ermeni İhtilalleri" ismindeki kitapta bu tabire rastladığımı hatırlıyordum.

Kitapta, Doğu vilayetlerinde Abdülhamit'in memurları tarafından Ermeni ihtilalcilerine uygulanan bu işkence enine boyuna anlatılıp tarif ediliyordu.

Fındık, bir noktasından delinerek içi ayıklanıyor ve bu delikten birçok bit içeri sokuluyor. İşkence edilecek adamın tepesinde bir usturayla yara açılarak bitli fındık, delik noktası iç tarafta kalmak üzere bu yaraya sokuluyor; bitler de-

likten dışarı çıkmak isteyerek kanla ve kesilmiş etle temas edince o kadar dehşetli bir acı veriyor ki en dayanıklı haydutlar bile gizlemek istedikleri sırları açıklayıp kurtulmaktan başka bir şey düşünemiyorlar.

Vay alçaklar! Bunu nereden ve kimden öğrenmişlerdi? Kızgın şişi herkes bilir, ateş en ilkel insanların bile işkence için akıllarına gelebilecek bir vasıtadır. Fakat Abdülhamit'in fenni ve efsanevi işkence usullerine nereden ve nasıl vâkıf olmuşlardı?

Sıçradım kalktım, kendimi pencereye attım. Dışarıda gökyüzü, deniz, kır; kayıtsız ve aydınlık, kıpırtısız ve bereketli, bin bir ahenk, bin bir sevinçle şenlikli ve büyüleyiciydi. Hazin bir hasret bakışıyla uzun uzun kırlara, ağaçlara, ufuklara baktım...

Kurtulmak! Evet, fakat nasıl? Bu beş kat yükseklikte odadan kurtulmak mümkün müydü?

Birdenbire beynimde bir şimşek tutuştu. Beş adım ötede esen rüzgârın okşayışlarıyla türlü ahenkler yaratarak dönen yel değirmeni beni şiddetli bir elektrik darbesiyle sarsmıştı.

İşte, firar vasıtası oradaydı. Kaçmak için beş katı aşmak değil beş adım ötede dönen değirmen çerçevesine ulaşmak lazımdı ve bu elbette daha kolaydı.

Fakat bu beş adımlık hava, uçup geçilemeyeceğinden bir çare bulmak lazımdı.

Bir çare... Bir çare... Ama nasıl çare? Bunu nerede ve nasıl bulabilirdim? Gözlerim deli gibi odanın köşesini bucağını dolaşıyor, değirmen kafese yetişmek için bir kolaylık verecek bir madde, bir vasıta, bir şey arıyordu. Yatak yüzü parçalansa, uzun uzun kesilip örülse acaba işe yarar mıydı? Gözüm penceredeki perdelere ilişti. Bunlar koyu yeşil renkli, kalın reps[1] kumaştan, her bir pencerede çift kanat, iki buçuk üç metre uzunluğunda altı parçaydı. Birbirlerine bağlanıp kullanılabilir miydi? Perdeyi elimle tutmuş inceliyordum, kenarlarında kalın kordonlar dikili olduğunu gördüm.

---

1 Çok sağlam, döşemelik, fitilli bir kumaş türü.

Tamam! İşte bu kordonlar hepsinden çok işe yarayabilecek yegâne şeylerdi. Altı perdede aşağı yukarı yirmi metre kadar kordon bulunmalıydı. Bu uzunlukta kordon beni muhtemelen aşağı kadar da indirebilir diye düşündüm. Halbuki gözle tahminde toprağın yirmi metreden fazla olması ihtimali beni mesela birinci kat civarında havada sallanmış bırakır diye korktuğum için yine değirmen yolunu tercihe karar verdim.

Bu işi yapmak için havanın kararmasını beklemek gerektiğinden yatağa uzanıp firar ve kurtuluş ümitleriyle düşünmeye daldım.

Uyandığım vakit güneş batmaya yaklaşmış, yani üç saatten fazla bir zaman uykuda geçmişti. Şimdi zindancı yemeği getirecek, defolup gidince ben işe koyulacağım. Burada kalıp bitli fındık veya kızgın şiş işkenceleriyle dağlanmaktan veya tehlikeden korkup Suzancığın hakkını bu eşkıya sürüsüne teslim etmektense yere düşüp parçalanmayı tercih ediyordum.

Pencerede uzun uzun değirmeni inceledim. Yükseklik benim pencereyi pek az geçiyor ve ucunda, atacağım kemendin takılıp bağlanabileceği kollar, yerler bulunuyordu. Bir, üç, beş atışta olmazsa onuncu veya yirmincide mutlak bir kenara tutturacak ve bu beş adım yeri kordona asıla asıla geçip, bir kere değirmenin çubuklarına ilişince artık kurtulmuş olacaktım. Değirmenin merdivenleri olsa da olmasa da çubuklardan sıyrılıp aşağı inmek hiçbir şey değildi.

Artık yerimde duramıyor, odanın içinde mütemadiyen gidip gelerek yemek getirecek herifi bekliyordum.

Herif epeyce geç kaldı. Yemeği getirdiği vakit hava kararmış, etrafı karanlık sarmıştı. Yemeği beş dakikada yiyip herifi savdım ve onun ta aşağı kadar indiğini ayak seslerini takip edip anlayınca perdelerin kordonlarını sökmeye başladım. Bunun için ekseriya dişimi kullanmam gerekti. Bir saat sonra kordonları sökmüş ve iki kat olarak sıkı sıkı

birbirine bağlayarak örmüş ve on metre kadar uzunluğunda, bir kişiyi haydi haydi çekecek kalınlıkta bir ip elde etmiştim. Bunun bir ucuna ilmik yaptım ve Meksikalıların laso[1] dedikleri ucu ilmekli kordonla değirmene en yakın pencereye geldim. Evvela pencereden uzanıp eğilerek sağda solda ve alt kattaki pencereleri kontrol ettim. Ancak birinci ve ikinci katta ışık vardı, diğer katlar zifiri karanlıktı. Kordonu büküp hazırlayarak değirmene fırlatıp attım. Bir, iki, üç, beş, sekiz, on bir... Atıyor fakat mümkün değil tutturamıyordum. On, yirmi değil, yüz, bin defa, sabaha kadar uğraşacak, birinde olmazsa diğerinde mutlak başarılı olacaktım. Öyle ki ilk sıralarda beceremediğim halde tekrar tekrar uğraştıkça kazanılan tecrübelerle nihayet yirmi dakikadan fazla uğraştıktan sonra, laso, değirmenin gece karanlıkta seçemediğim bir köşesine takıldı. Elimdeki ucu çektim, kordonu sabitledim, tarttım. O kadar kuvvetle bağlıydı ki ne kadar uğraşılsa çözülmek veya kurtulmak ihtimali yoktu.

Kordonun bendeki ucunu iki pencere arasındaki bölmeye bağladım. İşin güç tarafını yapmıştım. Şimdi sıra en güç tarafına gelmiş, yani ipe tutuna tutuna pervaneye yetişmek kalmıştı. Vaktiyle mektepteyken jimnastikte oldukça yeteneğim vardıysa da on beş seneyi aşkın bir zamandan beri kendimi çekmemiş ham bir halde olduktan başka yirmi metreyi geçen bir yükseklikte parende atarak bu uçurumu aşmak yapabileceğim bir şey değildi. Buna rağmen bitli fındık veya kızgın şiş işkencesinden kurtulmak ve özellikle paraya ve Suzan'a kavuşmak için daha korkunç tehlikeleri büyük bir cesaretle göğüslemeye hazır bulunuyordum.

Şimdi aşağıdaki heriflerin uyuması ve etrafın tehlikeli gözlerden kurtulması için beklemek lazımdı.

Kalbim derin ümitlerle çırpındığı halde beklemek için yatağa uzandım.

---

1 (İng. *lasso*) Kement.

11

Harekete geçme vaktinin gelip çattığına karar verdiğim zaman evvela pencereden iyice sarkarak aşağı katın pencerelerini kontrol ettim, uyanık olup olmadıklarını, odalarda aydınlık bulunup bulunmadığını anladıktan sonra pencereyi açtım.

Mektepte jimnastik yaptığımı söylemiştim. Bu güven olmasa bile yaptığım işin hayati ehemmiyeti beni teşvik ediyor, cesaretlendiriyordu. Tehlikeli bir vaziyette olmakla beraber geçeceğim mesafe dört veya beş metreden fazla değildi. Burada da binde bir ihtimalle elim çözülüp de tepe aşağı yuvarlanıp beynim parçalansa bile, eşkıya, haydut heriflerin elinde, ateşle veya bitlerle can vermekten elbette hem daha iyi hem insanlığa daha yaraşırdı.

Bir kere ipi koluma kenetleyip arasına almak ve diğer elimle çekerek kaydırmak istiyordum. Böyle olursa ellerimle ilerlerken kayıp kurtulma ihtimali yoktu.

Evvela pencereyi tutarak sarktım, sonra ipi sağ koluma kenetleyip sıkıştırdım, sol elimle kulaçlayıp kendimi çekmeye başladım.

Biraz kayarak ilerledimse de bu hareket pek zor olacaktı. Acaba iki elimle tutup da asıla asıla, atlaya atlaya, kavraya kavraya ilerlemek daha mı iyi olacaktı? Fakat belaya bakın ki vücudumun ağırlığı neredeyse tamamen sağ koluma bindiğinden şimdi onu çözüp elimi uzatarak ipi yoklamak pek güçtü.

Çaresiz bu düzende ilerlemek zorundaydım.

Dişimi sıkarak böylece ilerlemeye çalıştım. Beş dakika kadar uğraşmanın sonucunda ancak bir metre kadar kaymıştım. Şimdi havada bir cambaz çocuk gibi asılmış, bin bir tehlike üstünde, bin bir can havliyle soluyarak ilerlemeye çalışıyordum.

Sağ kolum ipten kesilmeye başlıyor. Aynı noktada sıyırtma sebebiyle keskin bir sızı ciğerlerime işliyor, kolumu kesilmiş, kopmak üzere zannediyorum.

Bir gayret, bir gayret daha... Az daha ilerledim. Şimdi pervane, gecenin karanlığı içinde heyula gibi kollarıyla ve elleriyle kararan gözlerime karışık boyutlar gösteriyor, kendimi büyük bir bina iskelesinin üzerinde zannediyordum.

Ah, bir kere ayağım bir yere bassaydı...

Şimdi daha yaklaşmış, gecenin karanlığı içinde elimi uzatsam bir sütunu tutacağımı zannediyorum.

Sol elimi boşlukta bir savurdum. Havada bir şeye temas etmeyerek döndü, yine bana geldi. Bir hareket daha... Şimdi hareketler tecrübe sayesinde daha başarılı oluyor, alışkınlıkla daha mesafeli kımıldanışlar elde ediyorum.

Beş dakika sonra pervanenin bir kanadını elimin üstünde gördüm. Fakat buna tutunsam yine bir şey yapmış olmayacaktım, ihtimal boşsa dönecek, beni aşağı kaydırıp tehlikeli bir duruma koyacaktı. Bunun için az daha gayret edip yarım metre kadar daha yaklaşmak lazımdı.

Artık başarı yaklaşıyor, gözümün önünde beş dakika önce başarısızlık ihtimaliyle hazin hazin tebessüm ederek veda eder gibi bakan Suzancık, şimdi daha yaklaşmış, daha sıcak bir neşeyle zengin göğsünü bana sunar gibi görünüyordu.

Şimdi iyice yaklaşmıştım ve uzattığım elime makinenin dişli bir yeri geçti. Ayaklarımı sallıyor, bir yeri tutarak elimi de ona göre bırakmak istiyordum. Fakat ayaklarım havada sallanıyor, o kadar uğraştığım halde hiçbir noktaya değmiyordu.

Kollarımda kuvvet kalmadığından bir de orada elime asılıp durmaktan korkuyordum. Biraz daha ilerledim.

Oh... Kurtuluş...

Şimdi pervanenin üzerinde sabit bir vaziyetle yerleşmiş, rahat ve ferah nefes alıyordum. Sevinçten gözlerim kararıyor, hemen hoplayıp sıçraya sıçraya uzaklaşmak istiyordum...

Ne manzaraydı...

Şimdi yarın sabah o eğri büğrü herifler bin cinayet kastıyla, tehditler, baskılarla benim odaya çıktıkları zaman kafesi boş ve kuşu uçmuş görünce kim bilir ne hale geleceklerdi?

Bense o zaman, bu sefer her türlü güvenlik tedbirini almış rahat ve mutlu, evimde oturacaktım.

Şimdi aşağı inmek gerekiyordu. Bu ise gayet kolay oldu. Yalnız, değirmenin orta hizasına geldiğim zaman komşu pencereden birinde bir hareket gördüm ve mahvoldum.

Perde açılmış, karanlıkta birisi beni görüyor zannettim, dondum, kaskatı kaldım. Acaba rüya mı görüyordum yoksa gerçek miydi? Başımı çevirip bakmaya cesaret edemiyordum. Ya bir adam beni görmüş, fark etmişse... Ya şimdi evdekileri uyandırırsa... Ya beni sonra tutarlarsa...

Bu sefer odaya değil karanlık, rutubetli bir mahzene atarlar ve ne yapsalar hakları olurdu.

Orada bana bitmez tükenmez asırlar kadar uzun gelen bir iki dakikalık azap ve heyecan vakti geçti. Nihayet daha fazla durmanın mümkün olmadığını görerek ne olursa olsun diye başımı şöyle çevirerek bir daha baktım...

Eyvah! Meğer perde kıvrılmış bükülmüş, ters çevrilerek öylece konmuş değil miymiş?

Artık saniye kaybedecek zaman yoktu.

Telaş ve sabırsızlıkla aşağı doğru sıyrılmaya başladım. Fakat yere yaklaştıkça şimdi de müthiş bir homurtuyla köpeğin koşup geldiğini gördüm. Ve işte o zaman mahvolduğumu anladım.

Köpek müthiş şekilde havlıyor ve evdekileri uyandırıp kaldırma tehlikesi gösteriyordu. Şimdi atlasam ya can alacak bir yerimden ısırılacak, ben kanlar içinde yuvarlanıp kımıldayamaz olacağım yahut ben köpekten kurtulup koşsam arkamdan herifler yetişecekler, yani yine mahvolacaktım.

Bu korku içinde hareketsiz kaldım. Gariptir ki ben hareket etmedikçe köpeğin de sesi kısıldı. Biraz daha bekledikten sonra köpek şimdi az ileri gidip kıvrılarak orada oturmaya başladı.

Şimdi ne yapmalıydı? Tekrar hareket eder etmez köpek yine uyanıp yine bağırmaya başlayacaktı. Beş dakika en müthiş bir azimle ömrümün en korkunç zamanını düşünmek için sarf ettim ve hemen karar vererek hissettirmeyecek

şekilde yavaşçacık uzanarak orada, elimin yakınında duran birkaç demir çubuğun birini aldım ve artık güçlü ve heyecanlı, sıyrılıp yere atladım.

Köpek kımıldamaksızın öylece uzandığı yerden homurdanıyordu. Eğer bağırıp yahut hareket edip bana doğru atıldığını görecek olursam, hemen kafası budur deyip çubuğu beynine çalacaktım. Zaten kurtulmak için yapılacak başka şey de yoktu. Köpek var diye bu başarılı firar planını başarısızlığa mahkûm edemezdim.

Fakat köpek başına gelecek faciayı sezmiş de işi hafif geçirmek istiyormuş gibi hırlamakla yetindi ve kımıldamadı.

Öyle oldu ki adeta evin bir adamıymışım gibi köpeğin önünden yürüyerek geçtim. Yüreğim dünyayı yıkacak gibi gümbürdüyor, hayatımın en müthiş kozunu oynuyordum.

Yürüdüm, bahçenin çitini aşarak dışarı çıktım, köpeği havlatmamak için, kalbimin heyecanına rağmen üç dört dakika ağır ağır gittikten sonra tabanı omzuma vurarak Ayastefanos'a doğru koşmaya başladım.

12

Ufukta, İzmit üzerlerinden belirmeye başlayan güneşin ilk ışıklarıyla yarı aydınlık bir karanlık içinde, sabah serinliğiyle karışık yaz sıcağı altında, bu ıssız kır yollarında, arkamdan biri veyahut köpek gelme ihtimalinin korkusuyla koşuyordum.

Ayastefanos Köprüsü önümdeydi. Fakat bir türlü yetişemiyordum. Sanki ben yaklaştıkça o sekiyor, uzaklaşıp gidiyordu.

Fakat bir zaman sonra soluk soluğa ve bitmiş, harap bir halde oraya geldim ve artık güvenle dönüp arkama baktım.

Gittikçe açılan hava altında yolda ve görünürde hiç kimseler yoktu. Uzakta yüksek yel değirmenleriyle Kalitarya, birbirine sıkışmış köşklerin heyulasıyla bir küme halinde görünüyordu.

Üstümde henüz geçici hocalığımdan kalan cüppe duruyor ve hatta koşmama etekleri engel olduğu gibi şimdi yürümemi zorlaştırıyordu. Saate baktım, dört buçuktu. Bunun doğru olduğunu kesin olarak bilemiyorsam da herhalde yaklaşık dört beş arasında olmalıydı.

Evvela ilk trenin kaçta olduğunu anlamak için istasyona gitmek istedim. Ve yorgun yorgun yürürken istasyonun yakınında gördüğüm bir otomobil beni uyandırdı. Şimdi elbet bu saatte tren yoktu, istasyonda bekleyeceğime şu şoförü kandırıp da bir hamlede İstanbul'a gitmek, doğru Taksim'e koşarak iki gecedir benden haber alamamış bir halde ne yaptıklarını merak ettiğim o iki nur yavrunun endişe ve heyecanını sakinleştirmek daha doğru değil miydi?

Otomobilde şoför yoktu. Sağa sola baktım, kimseyi görmedim. İnsan ne garip mahlûktur! Hayatında başkalarının sayesinde bir iki düzen dışı, yasadışı iş görmeye alıştı mı, hele belalı maceralar arasında yuvarlandı mı hemen bunu suiistimale vahşi ve karşı konulmaz bir istek duyuyor.

Orada, sahipsiz duran otomobile bakarken içimden hemen atlayıp biraz kullanmasını bildiğim makineyi hareket ettirerek ver elini İstanbul deyip uçmak için şiddetli bir arzu hissediyordum. İstanbul'a gelince tenha bir yerde makineyi bırakarak savuşur giderdim. Beni kim bulabilir, kim ele geçirebilirdi?

Fakat ben orada dururken her nasılsa otomobile pek uzak olmadığı anlaşılan şoför eğri bir bakışla yaklaştı:

— Ne haber Hoca Efendi, otomobil mi lazım? diye sordu.

Başımda sarık olmadığı için hocalığımı nereden anladı diye canım sıkılarak:

— İstanbul'a gider misin? dedim.

Külhanbeyi herif, uçarı tavrıyla:

— Vereceğin paraya bakar, sözünü söyledi.

Mektepten kalma bir külhanbeyi hatırasıyla ben de aynı şiveyle karşılık verdim:

— Ne istiyorsun ki?

Çapkın oğlan, tam külhanbeyi tavrıyla, beş parmağını açıp elini gösterdi.

— Beş mi? dedim.

— Beklemiyorsun ki be kardeş, diye söylendi. Bak bir... iki... dedi ve beş parmaklı elini havada iki defa salladı.

— On mu? diye sordum.

Başıyla onayladı.

— Haydi, yedi buçuk vereyim de götürüver, dedim, otomobile atladım. Şimdi tenha yollarda uçuyorduk.

İstanbul'a altı, altı buçukta varabilirdik. Tam vakti. Şimdi Raci Beyefendi'nin aleyhimdeki bu çirkin oyunu hakkında polise başvurmanın gerekip gerekmediğini düşünüyordum. Fakat bu iş için önce Hanımefendi'nin fikrini almak gerekiyordu. Onun için özgürlük neşesini hücrelerime kadar içerek etrafı seyretmeye daldım. Şimdi Taksim Meydanı'nda otomobil durdu. Paraları herifin omzundan uzatarak atladım ve Beyoğlu'nun sabahlara özgü yarı tenhalığı içinde caddeden apartmana doğru hızla yürümeye başladım.

Aman şimdi ne kadar sevinecekler, ne kadar hayret edeceklerdi! Kim bilir Suzancık nasıl şaşıracak, nasıl neşelenecekti!

Özellikle benim firarımın ayrıntılarını duyunca, bunu tıpkı sinemalardaki Amerika dramlarına, Eddie Polo'ların, Douglas Fairbanks'lerin harikalar yaratan maceralarına benzeterek nasıl çırpınacak ve beni nasıl tebrik edeceklerdi.

Apartmana girdiğim vakit neşeden kanatlanmış gibiydim. Katları uçarak çıktım. Hemen zile bastım.

Fakat kapı açılmıyordu. Bir daha, bir daha zili çaldım. O vakit, tembel, uykulu bir sesle içeriden bir kapı açıldığını duydum. Sürüklenici bir ayak, döşemelerin üzerinde gürültü yaparak birisi kapının arkasına geldi. Ve esneyen bir ağız, homurtulu bir sesle seslendi:

— Kimdir o?

Bu aşçı kadındı. Hemen heyecanla:

— Madam benim, aç, dedim.

— Sen kim?

— Canım, benim, aç! da göresin...

Kapının arkasında güvenlik zincirinin takıldığını hissettim ve kapı yarım açıldı.

Aşçı kadın beni görür görmez hayretle:

— A, Beyefendi, siz misiniz? Fakat neredesiniz? dedi ve kapıyı hemen açarak beni içeri aldı.

— Hanımefendiler yoklar mı? diye sordum.

Çırpınarak:

— Ne Hanımefendiler... diye feryat etti.

Korkmaya başlamıştım.

— Fakat ne oldu, ne var? Bana anlat, haydi, durma! diye haykırdım.

Kadın o zaman yine çırpınarak, dövünerek anlatmaya başladı. Benim buradan çıktığım gecenin sabahı, öğleden önce, Suzan ufak tefek almak için Beyoğlu'na gitmiş fakat öğleye kadar gelmemiş... Meraktan çıldıran Hanımefendi, arkasından hizmetçiyi göndererek yine beklemiş, saat biri geçtiği halde hiçbir haber alamayınca gideceği yerlere koşup sormuş. Bunların bazısından böyle bir hanımın geldiğini, bazısından öyle bir kadın görmediklerini öğrenmiş... Artık aklını tamamen kaybeden kadıncağız Galatasaray'a, polise koşmuş.

Polis de semtin noktalarına telefon ederek bir bilgi almak istemiş, fakat hiçbir ize ulaşamayınca Hanımefendi'yi her ne kadar tatmine çalışmışlarsa da kadın bayılıp ayılmaktan kendini kaybetmiş bir halde olduğundan onu apartmana getirmişler.

Ve kuvvetle iki saate kadar küçük hanımı bulup getireceklerini vaat ederek çıkmışlar, gitmişler.

İki, üç, dört saat geçmiş. Daha bir haber gelmeyeceğini görünce Hanımefendi artık kendisinden tamamen geçerek hizmetçiyi tekrar karakola göndermiş.

Karakoldan yine teminat vermişler, henüz gereken yollara girişilmediğini ve daha biraz beklemesini tavsiye etmişler.

Fakat akşam geç vakit, o gece hâlâ bir habersizlik içinde Hanımefendi artık yataktan başını kaldıramayarak kendini kaybetmiş bir halde, kâbuslar içinde dövünmeye başlamış.

O gece bin bir bela, bin bir eza içinde sabahlamışlar. Fakat Hanımefendi çok rahatsız olduğundan hemen doktora

koşan hizmetçi kız biraz sonra hekimle gelmiş, hekim kadını muayenede vahim olmak ihtimali olan bir hastalık bulduğu için tedaviye ihtiyaç olduğunu söylemiş. O zaman Hanımefendi, "Beni hastaneye götürün" diye emrettiğinden mecbur olarak Amerika Hastanesine kaldırmışlar.

Kadın bunları anlattıktan sonra:

— İşte Hanımefendi hastanede, küçük hanım kayıp... Artık siz bilirsiniz... diye söylendi.

Hemen kapıdan fırladım, hastaneye koştum fakat bela asıl orada ortaya çıktı. Çünkü hastanede daha kabul saati olmadığı için içeri koymuyorlardı. Kapıcıya müdürü görmek için ısrar ettim. Herif biraz nazla içeri gitti, az sonra gelerek beni içeri götürdü.

Kapının karşısında muşamba döşenmiş soğuk bir hastane odasına koydu, gitti.

Az sonra traşlı ve genç mi ihtiyar mı olduğu belli olmayan bir Amerikalı ile yüz yüze geldim.

Herife hemen:

— Dün buraya Hadiye Hanım adında bir hasta getirmişler, onu kesinlikle görmem gerekmektedir, müsaadenizi rica ederim, dedim.

Herif bunun hastanenin kurallarına aykırı olduğunu söyledi, o zaman meselenin ehemmiyetini biraz çıtlatıp bu kuralların mutlaka uyulması gereken kurallar olmadığını, olsa bile zorunlu haller gereği ihlal edilmesinde bir sakınca olmayacağını söyledim.

Herif tereddüt eder gibi oldu:

— Biraz müsaade edin, diye çekildi, gitti.

Beş dakika sonra beni aldılar, yukarı çıkardılar.

Bu konuşma pek feci bir şey oldu. Hadiye Hanım daimi bir humma içinde çırpınıyor, nöbet nöbeti takip ediyor, müthiş bir heyecan içinde kıvranıyordu.

Beni görür görmez silkindi, sıçradı:

— Ah, Doktor Bey, siz misiniz? Fakat neredesiniz, ne oldu, haberiniz var mı? diye hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Orada bulunan hastabakıcının söylediğine göre, bu ağlama büyük bir tehlikeyi ortadan kaldırmış.

Orada kısa birkaç cümleyle benim de başıma gelen macerayı anlattım. Ve kendimi kurtardığım gibi nihayet üç gün sonra Suzan Hanım'ı da sağ ve salim getirip kendisine teslim edeceğimi, hiç merak etmeyip müsterih olmasını söyledim.

Kadının ben bu teminatı verirken hıçkırıkları durmuş, yüzüne sükûnet gelmeye başlamıştı. Ellerime sarılıp:

— Ah Doktor, seni bilirim, istersen bu sözü tutacağına eminim ve Suzan için her fedakârlığı yaparak çalışacağını da iyice biliyorum. Hayatlarımız senin elinde, artık her şey lütfuna kalmış, diyordu.

O zaman kendisine dedim ki:

— Beni götürenler Raci Bey'in adamları olduğu gibi Suzan Hanım'ı da onların kaldırdığına hiç şüphe yok... Şimdi ben buraya gelinceye kadar ilk iş olarak gidip polis müdürüne aleyhimdeki suikastı haber vermek, yer ve şahıs göstererek dava etmek fikrindeydim. Fakat değil mi ki Suzan Hanım'ın macerası meydana geldi, şimdi bu iş için polisi ayaklandırır ve Kalitarya'ya sevkiyatta bulunursak bir kere Suzan Hanım da benim gibi aynı yerde, aynı evde hapis bile olsa benim firarımdan sonra elbette her ihtimale karşı onu başka yere aşırmış olacaklardır. İhtiyat ve tedbir işi gürültüye vermeyip el altından hareket etmeyi emrediyor. Kurtuluş böyle hareketi gerektirir. Siz ne dersiniz?

Hanımefendi böyle ince meseleleri anlayacak ve halledecek durumda mıydı bilmem? Fakat bütün bir ruh teslimiyetiyle ellerimi sıkarak:

— Siz nasıl bilirseniz, nasıl münasip görürseniz öyle hareket edin. Başarılı olacağınıza ben eminim. Haydi, Allah yolunuzu açık etsin, işinizi kolaylaştırsın, dedi.

Veda ederek çıktım.

Evet, hiç bu işte polisi ayaklandırmak akla uygun değildi. Eşkıya inini, hırsız yuvasını basacak değildik ki... Gerçi bu adamlar eşkıyadan da belalı, hırsızdan da kötüydüler. Fakat bizim menfaatimiz gizlice, gürültüsüzce, tedbir ve ihtiyatla

hareket etmekte, heriflere iz vermeksizin ellerindeki zavallı kızcağızı kurtarmaktaydı.

* * *

İlk iş olarak otelime gittim ve soyunup banyo yaparak kafamı dinleyip soğukkanlı düşünmek ve karar vermek için biraz uykuya yattım.

Fakat ne uyku, ne uyku...

İnsanın başına neler geliyor yahu!

Ben, Erzurum Hastanesi başhekimi Şakir Feyzi namında yumuşak başlı, yufka yürekli, uysal yaradılışlı garip ben, şu anda ne içinden çıkılmaz macera girdaplarında yuvarlanıyordum.

İki ay önce kim derdi ki bir gün işleri güçleri yağma ve talan, çapul ve hırsızlıktan ibaret olan bir sürü kötü insanla yumruk yumruğa, pençe pençeye, silah silaha mücadeleye mecbur olacağım.

Hem söyleseler bile inanır mıydım? İnanmak mümkün müydü? Bir kere ömrümde bir kimseyle kavga etmiş bir adam değildim. Gürültülü maceralardan daima kaçınır, çekinirdim.

Bir özelliğim Sherlock Holmes, Arsen Lüpen maceralarını ve bazı İngiliz, Amerika polisiye romanlarını büyük bir merak ve itinayla okumuş olmaktan ve yalnız keskin ve mutlak tehlikeli zamanlarda pervasız bir cesaretle donanmış bulunmamdan ibaretti.

İşte bu eşkıya sürüsüyle bu bin bir kazıktan, bin bir zincirden kurtulmuş haydutlarla uğraşacak ancak bu silahlarım vardı. Ve ben, bu kadar zayıf, henüz fiilen büyük tecrübeler geçirmemiş bu yetenek ve kuvvetlerimle Suzan gibi yüce, yüceler yücesi bir yavruyu kurtarmaya ve sonra konaktaki dik ve eğimli taş arkasında saklı yüzlerce ve binlerce lirayı almaya yelteniyordum.

İtiraf ederim ki işin bu noktasını düşününce dehşet verici bir uçurumdan yuvarlanıyormuş gibi gözlerim kararıyor, beynim dönüyor ve varlığım uyuşuyordu.

13

Hastanede yatan zavallı kadına verdiğim söz beni her şeyden çok harekete geçiriyor ve heyecanlandırıyordu. Bu kadına, "Siz müsterih olun, bu üç gün zarfında kızınızı sağ salim teslim edeceğime söz veriyorum" demiştim.

Halbuki hiçbir malumata, hiçbir ize, hiçbir şüpheye sahip değildim. İçinde çırpındığımız sırrı ortaya çıkarıp halledebilmek için insan bir Sherlock Holmes olmalıydı. Bense sadece bir doktordum.

Ne yapacaktım? Nereye gidecektim?

Doğruyol'da[1] bu soruların bulamadığım cevaplarının yükü altında belim bükülmüş, ensem çökmüş bir halde ağır ağır yürüyordum.

Polis müdüriyetine müracaat etmeyi düşündüm. Fikrime göre bu gibi şeylerde bazen resmi eller bir şey yapabilmekten ziyade yapılması muhtemel olan şeyleri de bozarlar. Onun için bu noktadan da fayda beklemeyerek perişan, kararsız yürüyordum.

Arkamdan bir ses işittim:

— Artık dostlarınızı tanıyamıyor musunuz?

Döndüm, baktım.

— Vay azizim! Aman seni Allah mı gönderdi? diye haykırdım.

Bu Hasan Fuat isminde, ta rüştiyeden[2] beri mektep arkadaşım, farklı işlerde bulunmuş, kâh gümrükte muhafaza memuru, kâh Abdülhamit zamanında sarayda bilmem ne memuru, fakat acar, yırtıcı, bıçak gibi keskin bir dostumdu. Mektepteyken semtlerin yakınlığından çoğunlukla ders çalışmak için geceleri bize gelir, benimle fikir alışverişinde bulunurdu.

Esasen çok uysal, yumuşak, hatır sayan bir adam olmasından başka, bana karşı derin minnetleri vardı. Hele bir

---

1 İstiklal Caddesi.

2 Eskiden ortaokul derecesindeki mektep.

sene imtihanı benim sayemde geçtiğine kanaat etmiş olduğundan kaç defa, "Bu iyiliğini ölünceye kadar unutmayacağım" gibi sözlerle haykırarak şükranını göstermişti.

Onu, bu mütereddit zamanımda birdenbire karşımda görünce birçok faydalar ümit ederek sevinmiş ve hemen koluna girip sürükleyerek bir gazinoya oturtmuştum.

Orada ilk merasim kelimelerini atlayarak ve içinde bulunduğum maceranın teferruatından mümkün olduğu kadar kaçarak hikâyeyi ve hikâye sahiplerini tanınamaz bir şekilde ortaya koyduktan sonra, "Şimdi sen beni dinle..." diye kendisine kısa bir anlattım.

Ben anlatırken elini alnına vurup:

— Vay geçmişini... Hay anasını... Ulan yaptıkları şeye bak! İnsan roman okuyorum zannediyor, diye haykırıyordu.

Nihayet iş benim başıma gelen oyuna, Kalitarya'daki hapsim, oradan firarım, dönüşte Suzan'ın kaçırılması bahsine geçince hayretinden ve hiddetinden köpükler içinde kaldı:

— Ulan bu zamanda be... Böyle şeyler nasıl olur? Hani sen söylemesen vallahi inanmayacağım! diyerek gözleri açılmış dinliyordu.

Nihayet Hanımefendi'ye verdiğim sözü de anlatarak şimdi ne yapacağımı bilmediğimi de ilave ettim. Ve kendisine tesadüfüm üzerine bir akıl öğrenmek için memnun olduğumu söyledim.

İri bıyıklarını parmaklarına dolayarak hafifçe düşündü:

— İyi kardeş ama, dedi, iyi kardeş ama bu işler akılla, tedbirle, tecrübeyle yapılmalıdır. Karşımızdaki herifler müthiş bir haydut çetesi... Bunlarla başa çıkmak kolay değil. Hele şu vaziyette, yani küçük hanımın nerede olduğunu bilmediğimiz için elimiz, ayağımız bağlı. Sessiz ve anlamamış gibi davranacağız... Bana kalırsa sen müsaade et de gideyim ben şube müdürü Osman Bey'i göreyim... Yok, yok yok. Resmen değil, hususi olarak bir danışayım... Bir fikir sorayım... Onlar orada hep böyle dalavereler içinde yuvarlanarak pişmiş adamlardır. Her gün ellerinden ipten, kazıktan kurtulmuş böyle bir sürü it geçiyor... Bunların bütün dalave-

relerini bilirler. Ne olsa bizim gibi acemi değildirler. Atacağımız adımları bilerek atmış olalım...

Ben, resmi memurlar işin içine girecekleri için, hiç hoşlanmamakla beraber hususi olarak gidip konuşmasını rica ettim. Kendim de bu esnada kılık değiştirerek gidip Kalitarya'da bir dolaşmayı, firar ettiğim köşkün ne halde olduğunu anlamayı kararlaştırdığım için bugünü böyle geçirdikten sonra akşamüzeri kendisiyle yine kahvede buluşmak üzere ayrıldık.

***

Kılık değiştirmek... İyi ama nasıl? Kalitarya'ya, o tenha yere ne kıyafetle gitmek makuldür?

Evvela leblebiciliği düşündüm, fakat bu heriflerin yalnız kıyafetleri değil şiveleri de kendilerine özgü olduğundan bundan vazgeçmeye mecbur oldum. En nihayet düşüne düşüne, şüphe çekmeden köşklerin arasında rahatça dolaşabilmek için macunculuğu uygun buldum.

Bunlar şehir uşağı, genellikle ceketli, pantolonlu adamlardır. Bazen klarnet veya flavta çaldıkları olursa da yalnız ellerindeki maplakları şıngırdatarak kendilerine özgü bir ahenkle, "Macun... Âlâ macunlarım var!" veyahut "Gel, nane, tarçın, ayva, hindistancevizi" gibi isimler sayarak bir terane tutturup giderler ki bunları ben o sırada yapabilirim zannediyorum.

Fakat macuncu avadanlığını acaba nerede bulabilirim? İşin gücü, öğleye kadar bunu tedarik edip hemen yola çıkmaktı.

Yolda yürürken Galatasaray'ın karşısındaki sucunun önüne gelmiştim. Hemen aklıma geldi, herife bir sordum:

— Baksana arkadaş, macuncuların bir yeri var mıdır? Bunlar genellikle hangi semtte bulunurlar?

Herif bir müşteriye doldurduğu buzlu portakal şerbetini özel bir tavırla sunarak bana yan ağızla:

— Efendim, macuncuların kahvesi Tahtakale'dedir. Orada bir küçük kahvede bulunurlar.

— Ya... Tahtakale'nin acaba ne tarafında?

— Nalburları geçince, büyük helvacının karşısındaki sokağın içinde bir küçük kahvedir. Orada kime sorsanız gösterirler, dedi.

Soluğu hemen Tahtakale'de aldım. Tarif edilen kahveyi herifin söylediği gibi gayet kolayca buldum. Bu küçük, karanlık, içeri doğru derin, pis bir kahveydi. Fakat girdiğim vakit, kahveciden başka kimse yoktu. Bu saatte macuncuların "iş başında" olduğunu öğrendim. Kahveciye bir lira toka edip:

— Arkadaş, çözülmesi gereken bir işim var, dedim. Bana bir macuncu tablası lazım fakat boş değil dolu istiyorum... Hazır... Macunlarıyla, her şeyiyle hazır bir tabla... Bunu bulabilir miyim ve nerede bulurum?

Herif verdiğim liraya ağzı bir metre açılmış, havadan gelen bu kadar paraya bir türlü inanmayarak sahte olmasın gibi altını üstünü çevirip bakıyor ve cevap bulamıyordu.

Biraz kendisini ısıtmak, biraz daha söz açabilmek için durmadan söyleniyordum:

— Kalemde[1] birkaç arkadaş bir bahis tutuştuk da... Birine şaka yapmak istiyoruz da... Hani şöyle bir macuncu kıyafetiyle birdenbire kaleme girip bir tuhaflık olsun diye karar verdik de...

Herif ancak kendine gelebildi:

— Ha, dedi... Ha şu dalga... Bunu yapsa yapsa Topal Hacı yapabilir... Macuncular şimdi macunlarını pişirip ya döktükleri ya da dökecekleri saattir. Fakat Topal Hacı'yı nerede bulmalı... Belki o, tablasını size bugünlük kiraya verebilir.

Bu kolaylık müjdesine hemen sevinerek:

— Aman, yerini biliyor musun? dedim.

Herif biraz düşünerek:

— Hele siz biraz gelin de bir soralım, dedi.

Kahvenin kapısını kilitlemeyi unutmayarak caddeye çıktık.

Orada bir helvacıyla gitti konuştu, sonra bir aşçıya uğradı ve bana eliyle işaret ederek bulduğunu gösteren bir ta-

1 Resmi kuruluşlarda yazı işlerinin görüldüğü yer.

vırla, "Gelin bakalım," dedi. Kendisini Unkapanı'na doğru takibe başladım. Dar, pis, eğri büğrü sokakları geçiyorduk. Orada eski, küçük bir hanın kapısından girdi, bir odanın önünde çömelmiş, cigara içen kısa boylu bir adama yaklaşıp beni göstererek bir şeyler söyledi. Herif ayağa kalkmıştı. Yaklaştım, ona da kalemde düzenlenen bir şakadan, bir arkadaşa oynanacak bir oyundan bahsederek bir tablayı bugün bana kiraya verip veremeyeceğini sordum.

Odanın içindeki bir sehpa üzerinde, nazlı nazlı rengârenk gözler içinde ağdalanan tablayı göstererek:

— Kolay beyim, dedi.

Sonra pişkin ve işini bilir bir dubaracı tavrıyla:

— Şimdi, dedi; şimdi beş lira macun için verirsiniz, on beş lira da tabla için rehin bırakırsınız, tabla geldiğinde on beş liranızı geri alırsınız...

— Ee, dedim, kıyafet için?

Kahveci bu alaya gülüyor ve macuncu da gülümsemekten kendini alamıyordu.

Zannederim benim boyumdasınız ve aşağı yukarı bir yapıdayız, biraz kısa, biraz uzun kusura bakmazsanız size eskice püsküce bir kat elbise bulabilirim. Bunun için de iki lira bırakırsınız.

Bir kat elbise Köprü'de emanetçideydi. Birini de burada bırakacaktık fakat başarıya ulaşmak için ne önemi var? Hemen paraları sayalım. Ayağa açık mavi, üzerine koyu çizgili bir bıçkın pantolonu, üzerine siyah ve kolları yağlı, yakası yırtık eski bir ceket, içime mavi bir mintan, belime bir Trablus kuşağı ve başıma da küçük, siyah bir fes giydim.

Herif ayağımdaki potinleri de pek şık bularak sivri topuklu bir iskarpin verdi, kahkahayla gülerek onlara, "Aman, ne tuhaf olacak? Acaba bizi kalemde tanırlar mı?" diyordum.

Maplaklar elimde, sehpa kolumda, tabla başımda sokağa çıktığım vakit, "Erzurum Hastanesinin doktorları beni bu kılıkta görseler..." diyor, kendi kendime katılıyordum.

Bir taraftan da canavar haydutların tanımaması ve istediğim bilgileri alabilmek için fevkalade tedbire kesinlikle lüzum olduğunu düşünerek kendi kendimi başarımdan tebrik ediyordum.

* * *

Uzunçarşı'dan Mercan'a, Mercan'dan Beyazıt'a, Beyazıt'tan Kumkapı'ya inmek bir hamlelik iş oldu, kendimi Ayastefanos'a giden trenin üçüncü mevkiinde bulduğum zaman düşünmeye başladım. Şüphesiz bu kıyafetle beni kim görse tanıyamazdı, değil ki o eşkıya yamakları...

Gece bin bir müşkülatla, bin bir tehlikeye karşı gelerek firar ettiğim ölüm kapanına o gün yine kendi ayağımla, hem de "Âlâ macunlarım var... Misk, portakal, hindistancevizi, badem macunları var..." diye şarkı söyleye söyleye gidiyordum.

Hayatın garipliği ve facialari...

Ayastefanos'ta trenden inip de tenha kırlara vurunca sesimi bir denedim. Avazım çıktığı kadar ve ahenkle çıkarmaya çalışarak, "Âlâ macunlarım var... vs. vs..." diye ötmeye başladım.

Pek yabani bir ahenk oluyordu ama Kalitarya'da o tenha köşklerde oturmaktan aptallaşmış bir sürü sersem kadına ses beğendirmeye gitmiyordum ya!

Gece uçurumlardan aşarak tırmandığım yel değirmenini karşıdan görünce itiraf edeyim ki kalbim, başıma gelebilecek tehlikelerden zıp zıp atıyordu.

Fakat bu kadarını yapıp, buraya kadar geldikten sonra şimdi böyle esassız bir korku için geri dönecek değildim... Daha beş dakika mesafeden elimde maplakları şıkırdatıp ince bir sesle, "Haydi, macuncu geldi!" diye haykırıyordum.

Nihayet, işte köşkün bahçe kapısı... İşte giriyorum, işte maplakları tekrar öttürerek yine, "Macuncu geldi!" diye sesleniyordum.

Bir iki dakika hareket yok.

Acaba daha durmak münasebetsiz mi olur? Fakat pencerelerde hiçbir hayat hareketi yok. Adeta köşk bomboşmuş gibi bir ölüm sessizliği var.

Perdeler sıkı sıkı indirilmiş, panjurlar kapanmış, hâsılı içeride galiba kimse yok.

Öyle ya, öyle ya... Lakin ben bunu niçin düşünemedim?

Bu adamlar, benim bu gece kaçtıktan sonra soluğu doğru karakolda alacağımdan elbette korkarlar ve buna karşı gereken tedbirleri elbette alırlar.

Mesela kim bilir belki de köşkü öylece bırakarak kaçmışlardır. Ve bu gayet doğaldır. Hiç aklı başında olan herif böyle bir olaydan sonra hâlâ burada durur mu?

Ben bunu İstanbul'da düşünüp de boş yere bu kadar zahmetlere, bu kadar masraflara girmemeli değil miydim? Kendi kendime, "Hay sersem herif... Ahmak, ahmak..." diye mırıldanıyordum.

Fakat tam çıkmak üzere bulunuyordum ki bir kadın sesi işittim.

— Macuncu, diye bağırıyordu.

Ani bir sevinçle, "Ha!" dedim ve böyle erkeklerin gitmiş, bir veya iki kadın kalmış olmasını daha uygun buldum. Çünkü bu sersem kadınların ağzından kurnazlıkla epeyce bilgi alabilirdim.

Bahçenin taflanlar arasındaki yolundan ilerleyerek kapıya yaklaştığım vakit kapının aralık edilip yaşlı bir kadının görüldüğünü fark ettim.

— Ayol, diyordu, ayol... Sen buraları artık unuttun galiba, aylar var ki görünmüyorsun... Bilirsin ya, macun budalasıyızdır.

Kocakarı beni başka bir macuncuya benzetmiş olacaktı. Tam tablamı sehpanın üstüne koyup da terlemiş alnımı açmak için fesi arkaya ittiğim vakit, köşkün arka tarafından kalın bir yürüyüşle dün ve evvelsi gün bana yukarıki odaya yemek getirmek lütfunda bulunan Çerkes'i görmeyeyim mi!

Hemen belki tanır diye küçük siyah fesimi kaşımın üstüne indirdim ve kadınla tatlı tatlı konuşmaya başladım.

14

Biz konuşurken Çerkes yanı başımda ayakta duruyor ve hiçbir şey söylemeyerek sessizce dinliyordu.

Kadın dedi ki:

— Macuncubaşı, bizim hanımefendiler şimdi bu köşkte değiller. Arkada başka bir köşkte oturuyorlar. Bilirsin ki her vakit geldiğin zaman tablanı bizde boşaltırdın. Eğer istersen oraya da git, onlar da macunsuz kalmasınlar...

Herif bana şüpheli bir tavırla duruyor gibi geldiğinden kadınla daha fazla konuşup ağzından lakırdı almaktan kaçındım ve parlak bir nara ile, "Hayhay!" dedim. Tablayı kapınca başımın üzerine ve sehpayı koluma taktım, herife, "Haydi bakalım, düş önüme kabadayı!" diyerek yola düzüldük.

Köşkten çıktık, diğer köşklerin arasından geçtikten sonra açıkta tek ve tenha bir vaziyette duran kâgir bir diğer köşke doğrulduk.

Herif giderken hiç sesini çıkarmıyor, derin derin düşünüyor yahut öküzler gibi geviş getiriyordu.

O köşke vardığımız zaman bir hayli geniş olan bahçesinden geçtik. Herif inşallah beni burada kadınlarla yalnız bırakırdı da birkaç bilgi alırdım. Eğer burada da bir şey koparamazsam dönüşte öteki köşke uğrayıp oradaki kocakarıyı söyletmek işten değildi.

Herif köşkün arka kapısından girdi. Ben bu esnada sehpamı yere indirmiş, tablamı üstüne koymuş, yanık yanık elimdeki maplakları şıkırdatmakla meşguldüm:

— Ee canım, macunun âlâsı dedik.

* * *

Bir an oldu ki kapının açıldığını ve herifin elinde bir tabakla tekrar gözüktüğünü gördüm. Hiç sessiz, bir işaretle beni içeri çağırıyordu.

Tablayı ve sehpayı kapınca, "Bismillah, işte geliyor!" dedim ve kapıdan içeri daldım.

Dışarının güneşinden olacak, karanlıkça bir ev altı idi. Fakat adım atar atmaz, bilmem ne oldu, iki kolumu kuvvetli eller büküp arkama aldılar, bir anda tablam bir tarafa, sehpam bir tarafa, bir tekmeyle ben de bir çukura yuvarlandığımı hissettim. Ve tepemde bir demir kapının kilitlendiğini işittim.

Kendime kaç saat sonra geldiğimi anlayabilmek mümkün değildi. Çünkü her ne kadar yanımda saat varsa da bunu görmek için hafif bir ışık bile yoktu. Zifiri karanlık bir kuyu yahut mağara içinde gömülmüş denilebilirdim.

Ayağımın altında açılmış olan delikten tepe aşağı yuvarlandığım vakit başım öteye beriye çarpmış olmalı ki sızılar hissediyor ve elimle yokladığım zaman ıslaklık bularak kan aktığını zannediyordum.

El yordamıyla cebimdeki iki mendili birbirine bağlayarak başımın yaralarını sıktım ve karanlık içinde parmaklarımın temasıyla bulunduğum yerin ne şekil olduğunu anlamaya çalıştım.

Lakin bu herifler ne yırtıcı, ne canavar şeylerdi ve amaçlarına ulaşmak için hiçbir vahşetten, hiçbir kötülükten geri durmamakta ne yaman insanlardı.

Bir kere son derece kurnaz ve keskindiler. Beni macuncu kıyafetinde bile tanıyıp büyük bir tuzağa düşürmekteki bariz başarılarını şu halde bile tebrike layık buluyordum.

Bir taraftan bu mukayeseyle meşguldüm, diğer taraftan elimle, ayağımla ölçmüş, yoklamış bulunduğum yerin sarnıç olarak yapılmış bir kapan olduğunu keşfetmiştim.

Demek yine ellerine geçmiş, hem bu sefer önceki gibi merhamet, insaf bekleyemeyecek zalim bir surette avuçlarının içinde tıkışmış kalmıştım. Geçen sefer ferah ferah, karyolalı bir odada ve düzgün yemeklerle beslenmek şartıyla hapisken, bu sefer tekme altında ezilen bir fare yavrusu gibi çaresiz vaziyette bulunuyordum.

Bu sefer ihtimal yemek falan vermeyecekler ve kim bilir ne işkencelerle canımı alacaklardı. İçim sızlayarak, "Zavallı Hanımefendi, zavallı Suzancık!" diye ah ettim.

Lakin bu etrafımda dönen dolap nasıl bir şeydi? Bunlar burada kaç evi işgal etmişler, nasıl teşkilatla yerleşmişlerdi?

Evvela kaçtığım köşkteki kocakarı beni tanımış mıydı? Herhalde kuru kemikli Çerkes'in köşkün yan tarafından gelmesi hayır alameti değil bilakis suikastın başladığını anlatıyordu.

Demek ki bunlar ben daha oraya gelmeden ve eğer bu mümkün değilse gelirken uzaktan beni tanımış ve önlemlerini almış, her şeyi hazırlamış bulunuyorlardı. Bunda şüphe yok. Köşkün boş olduğunu ihtiyar kadın söylemişti. Demek benim firarım üzerine polise müracaatımdan korkarak her ihtimale karşı orayı tahliye etmiş olacaklardı. Orayı tahliye etmiş ve merkezlerini, civardaki bu sarnıcında can çekiştiğim köşke nakletmiş olmaları gerekiyordu.

Fakat "onlar" dediğim, bu eşkıya çetesinin elebaşları kimlerdi? Ve ne kadar nüfuzlu, emirlerinin altında ne hunhar yardımcılara sahip reislerdi?

Bu noktaları düşündükçe yalnız kendi selametimi değil bütün İstanbul'un selametini tehlikede görerek "Meşhur zenginler nasıl hayatta kalıyorlar?" diye titriyordum.

Böyle dehşetli reisler elindeki yırtıcı haydutlar para için neler yapmazlardı yarabbim!

İşte bizi (Suzancık elbette benim gibi böyle cendere içinde değildir ya, çünkü ne olsa babasının emriyle kaldırılmış ve saklanmış olduğundan elbette benden ziyade iyi muamele görmektedir) böyle hain bir kasıtla kurban edip takip etmiyorlar mıydı?

Şüphesiz benim kellem artık uçmuş demekti.

İnsan garip bir mahlûk... Bir saat evvel düşüncesi aklını yakıp kavuran korkunç olaylar, bir saat sonra daha feci şartlar içinde gerçekleşip başına geliyor. Ne olmak gerekir? Bu halde korkudan can vermek, endişeden harap olmak değil mi?

Halbuki bir tevekkül mü, tahammül mü nedir, insana bir metanet geliyor, adeta tehlike içinde kıvranan kendisi değilmiş de okuduğu bir romanın kahramanıymış gibi hissiz, donuk, nefes alıp oturuyor. İşte ben de düşüncesi çar-

pıntılar içinde bayıltacak şu andaki vaziyetimi bu karanlık, belki yılanlar, çıyanlar meskeni olan yerde adeta sükûnetle görüyordum.

Bu belki kurtulacak hiçbir ümidi olmayanlara özgü bir sükûnet ki tıpkı darağacına götürülenlerin bazılarında izleri görülen metanetin aynı...

* * *

Böyle ruhum birbiri ardınca gelen bin endişe ve sükûnet arasında kıvranıp kaynayarak kaç saat kaldım bunun tahmini mümkün değildir.

Yalnız bu esnada bir an oldu ki bulunduğum yerin üst köşesinde aykırı bir ses işitir gibi oldum. Kendi kendime, "Eyvah, cellatlar geliyor!" diye yüreğim hopladı.

Gerçekten sesin geldiği tarafta bir kapak kalkarak içeri giren ışık sayesinde zindanımın insan boyunu pek az geçecek kadar yüksek bir yer olduğunu görmemle beraber anlaşılmayan bir el, kapağın arasından uzanıp bir kutu gösterdi.

Acaba bu kutu bana alayım diye mi uzatılıyordu?

Her ne olursa olsun bu benim içindi, uzandım, aldım. Kapak da o esnada kapandı.

Şimdi yine karanlıktaydım. Fakat hemen hayati bir fikir zihnimi yakmaya başladı. Elimdeki dikdörtgen şeklindeki kutuyu sallayarak, "Acaba içinde ne var, açayım mı, yoksa?.." diye düşündüm.

Evet, bu konumda elbette düşmanlarımdan hayır ve vefa bekleyemezdim. Elbette bu bana zarar vermek için tertip olunmuş bir oyundu. Salladığım kutudan hiçbir ses işitmiyordum. Öyle geliyordu ki hareket, hayat vardı da ses yoktu.

Bu ne olabilirdi?

Birden dimdik olmuş kıllarımdan soğuk bir ürperişin aktığını duydum. Bir yılan mı? Bir yılan mıydı? İçgüdüsel bir hareketle kutuyu fırlattım, attım. Ve hemen kapağı açılıp da eğer yılan varsa çıkar ve beni burada korkunç ölümlerle boğar endişesiyle yere eğilerek aradım.

Hayret! Karanlıkta kutunun düştüğü tarafa eğilmiş, elimle araştırıyordum ki elime bir mum geçti. Demek ki kutuyu

yere attığım vakit kapağı açılmış, içindekiler dökülmüştü. Tekrar bir daha kontrol ettiğim vakit bir kibrit kutusu da buldum.

Bu ne demek oluyordu?

Şaşkın, heyecanlı hemen mumu yakarak ortaya çıkan ışık içinde kutuyu da aldım. İçinde katlanmış bir kâğıt olduğunu görünce hemen çıkararak açtım, bu kâğıt yazılıydı. Titreyerek çarpıntılar içinde gözüm görmeyerek kâğıdı evirip çeviriyor ve bunun ne manası olduğunu anlamak istiyordum.

Bunu ancak imza yerinde Suzan ismini görünce anladım ve bu o kadar umulmaz bir saadetti ki şimdi sarnıç içinde deli gibi sıçrıyor, koşuyor ve çırpınıyordum. Fakat ne olduğunu daha açıklıkla anlamak için hemen yazıyı okumak gerektiğini düşünerek mumu elime aldım ve kâğıdı okumaya başladım:

> Pek büyük tehlikeler içindeyiz. Eğer planım başarılı olursa sizi ve kendimi kurtarmayı kuvvetle ümit ediyorum. Siz hiç endişe etmeyerek geceyi bekleyin. Allah'ın yardımıyla kaçabilirsek ne âlâ... Kaçamadığımız halde yarın son gününüz olacaktır. Bunun için her fedakârlığa katlanarak sizi kurtarmaya hayatım üzerine yemin ettim. Sabır, bekleyiş ve ümit...
>
> Suzan

Ah yavrum Suzanım... Demek o da aynı evdeydi ve benim bodruma tıkıldığımı haber almıştı.

Bu kutuyu bana böyle gönderebilmek için evdekilerin bazılarını kendi tarafına çekmesi gerekirdi. Acaba bunlar kendilerinden bir fayda umulabilecek etkili insanlar mıydı yoksa hizmetleri evin içinde böyle bir kutu verebilecek derecede olanlardan mıydı?

Yarın son günüm olacağını haber verdiğine bakarak evde hâkim kuvvetlerin planlarından ve hareketlerinden haberdar bulunması gerekirdi.

Herhalde hiç ümit etmediğim bu kurtuluş gerçekleşir de buradan Suzan'ın sayesinde kurtulur, kaçabilirsem tabii o da

beraber kaçacağından artık ilk yapılacak şey hemen dosdoğru polis müdüriyetine gidip bütün vukuatı anlatarak onların himayesi altında Aksaray'daki konaktan defineyi alıp kaldırmak ve belki tutuklanmaları mümkün olmayıp kaçabileceklerinden heriflerin bundan sonrası için pençelerinden kurtulmak üzere Hanımefendi ve Suzan'la birlikte bilinmez ve uzak diyarlara uçup gitmekten başka çare yoktu.

Fakat ne mümkünse yapıp herifleri kaçırmamaya çalışmak da İstanbul'un ve insanların selameti için lazım bir şeydi.

Bu köhne Bizans'ın oyuklarında gizlenmiş yaşayan ve başkalarının mallarını elde ederek geçinmeye çalışan binlerce caniden bu bizimkiler elbette daha kötüydüler. Ötekiler ihtimal açlıklarından, ihtimal ihtiyaçlarından şunu bunu çalarak ötekini berikini öldürerek yaşamaya çalışıyorlarken berikiler böyle köşklerde oturacak kadar servetleri olduğu halde ancak fazla para için katletmekten, cinayetten kötücül bir zevk alıyorlardı.

Kendi kendime verdiğim karar katiyen buydu.

Dosdoğru polis müdüriyetine gidip bu köşkleri, özellikle o Raci olacak caniyi ve avenesini ihbar etmek ve onların ele geçmesi için mümkün olanı yapmak olmalıydı.

Böyle gece yarısına kadar (çünkü şimdi elimdeki mum sayesinde saatime bakarak vakti takip edebiliyordum) bin türlü kararlar arasında çırpınıp çırpınıp bekledim.

Acaba kurtuluş mu yoksa ölüm mü?

Şimdi yahut biraz sonra kapak yine açılıp buradan çıkarılacak mıyım yoksa verilen habere göre bu saadet mümkün olamayarak yarın ölecek miyim?

Öleceksem acaba nasıl ölümle öldürecekler?

Bu hatta en hafif bir şekilde bile olsa benim için yine feci ve müthiş olacaktır. Çünkü iki ihtimal içindeyim: Kurtulup Suzan'la mesut hayatlarda yaşamak yahut kurtulamayıp burada katledilmek!

Acaba şu esnada Suzancık istediği şeyde başarılı olmak için ne çarpıntılar içinde uğraşıyor ve acaba uğraşıyor mu yoksa başarmaktan ümidini kesmiş dövünüyor mu?

15

Saatlerce bu endişelerle düşündüm. Bazen bir dakika bin türlü endişenin verdiği çırpınmalarla seneler kadar uzuyor ve beni bu kasırgalar arasında kıvrandırıyordu. Acaba Suzancık teşebbüsünde başarılı olup da beni kaçırabilecek mi yoksa bu korkunç gecenin korkunç saatleri böyle bin bir gerginlik arasında sürüklenip sabah olarak ölmeye mahkûm mu kalacağım?

Hazırlığın ne olduğuna dair zerre kadar malumatım olmadığı için kendi kendime bin türlü şey tasarlıyor, bazen Suzan'ın bu firar teşebbüsünde ele geçip özellikle beni de beraber götürmek istediği anlaşılarak işkencelere maruz kalmasını ürpererek görüyor, kendi kendimi harap ve helak ediyordum.

* * *

Saat on ikiyi geçmiş, mum bitmiş, ben artık tamamen ümitsiz bir halde kalmıştım. Evi derin bir sessizlik kaplamış, bir iki saatten beri tek bir çıt işitilmiyor ve acaba bu mezar sessizliği içinde neler oluyor, Suzancık harekete geçti mi, başarılı olacak mı diye meraktan kuduruyordum.

Fakat saatler bu derin ve her türlü harekete müsait sessizliğe rağmen boşu boşuna geçip sabaha yaklaştıkça kara bir ümitsizliğin varlığımı istila etmesine mani olamayarak yılgın kalmıştım.

Hissedilmez bir hareket oluyor gibi geldi. Sarnıç kapısı mı açılıyordu? Hemen o tarafa atıldım, yoklamaya başladım, sıçrayıp sıçrayıp bakıyor ve demir kapak yerinden oynuyor zannediyordum.

Hayır, aldanıyordum, kapak eskisi kadar sağlam ve dayanıklı, yerindeydi. Ümitsizce çöktüm, başımı elimin içine alarak yine yumruklamaya başladım.

Uzun zamanlar geçti. Müddetini tayin edemeyeceğim bu zamanlardan sonra bir an oldu ki artık aldanmadığıma emin olmak, kapağın kımıldadığına karar vermek gerekti.

Evet, oh Yarabbim, şükür Allahım... Kapak kımıldamış, açılmış, karanlıkta bir el uzanmıştı, fakat tanımadığım bir sesin fısıltısını işitince ve uzanan elin nasırlı, buruşuk olduğunu hissedince dondum kaldım.

Bu neydi? Ben Suzan'ı bekliyor, onun sesini işiteceğimi, onun elini tutacağımı zannediyordum. Acaba bu yine bana kurulmuş bir tuzak mıydı, yoksa...

Ne olursa olsun, mademki Suzan'ın söylediğine göre yarın sabah ölüm muhakkaktı, o zamana kadar her türlü teşebbüse hakkım vardı.

Ses fısıldadı:

— Şu sandalyeyi alın da gürültü etmeden çıkmaya çalışın...

Ve kapaktan aşağı yukarıdaki pencerenin yardımıyla süzülen hafif aydınlık sayesinde bir sandalyenin bulunduğum yere uzatıldığını görerek hemen ellerimi uzatıp kavradım. Yere koyarak sıçradım, üzerine atladım, şimdi bu sayede sarnıç kapağına rahatça yetişebiliyor ve kapağın kenarlarını kolayca tutabiliyordum... Bir kere kollarımla sıkı sıkı tutununca ayaklarımı sandalyenin arkalığına dayayarak kendimi çektiğim gibi yukarıda sesin sahibi de (galiba bir ihtiyar kadın) elleriyle tutup yardım ettiğinden o anda kendimi kapağın üstünde buldum.

Kadın kulağıma sokularak, "Aman dikkat edin..." dedi ve sarnıcın kapağını yine yerine koyup eliyle kolumu tutarak beni çekmeye başladı.

Karanlıkta nereye götürüldüğümü ve ne yapıldığını fark edemiyor, sade itaatle sürüklenen tarafa gidiyordum. Yüzüme dokunan serin bir esinti, yakında açık bir pencere veya kapı olduğunu hissettiriyordu.

Kendimi tamamen bu havayla kuşatılmış bularak bahçeye çıkarıldığımı anladım ve gökyüzünün aydınlığı altında gölgede bir şeklin bana atıldığını görerek bunun Suzan olduğunu hissederek kollarımı açtım.

Şimdi Suzan kollarımın arasındaydı. Başka hiçbir sebeple, hiçbir şekilde bu vaziyette bulunması mümkün olmayan

nur mahlûk, bu feci gecenin feci hadiselerinin tesiriyle göğsümün üstünde, kalbimin çarpıntıları arasında nefes alıp veriyordu.

Fakat bu kucaklaşma pek kısa oldu. İhtiyar kadın kapıyı çekmiş, bizi bir eliyle sürüklüyordu.

Koşmaya başladık.

* * *

Dün gece daha olağanüstü bir firarla yine bu topraklarda soluk soluğa koşmuş ve artık her şeyi olup bitmiş zannederek türlü hülyalarla mesut olmuştum. Fakat bu gece, bir gece öncekinden daha zengin, daha heyecanlı bir firarın kahramanı oluyor ve yine bu topraklarda fakat bu sefer daha parlak zafer ümitleriyle çırpınarak koşuyordum.

Köşkten işitilmeyeceğimize kanaat getirecek kadar uzaklaştığımız zaman elimle onları durdurarak kendim de durdum.

— Durun da bir nefes alalım ve biraz konuşalım, dedim.

Kocakarı:

— Aman Beyim, bir an bile durmak hatadır. Bir ayak evvel uzaklaşıp köye olsun varalım da selamete çıkalım, diye cevap verdi. Sonra maazallah arkamızdan gelirler de ele geçirecek olurlarsa üçümüzün de bittiğimiz gündür.

Daha bulunduğumuz yerden dün geceki kaçtığım köşke bile varmak için hayli yol vardı. Sonra oradan Ayatefanos'un hizasına yetişmek için uzun bir mesafeyi kat etmek gerekiyordu. Eğer bizim kaçtığımızı herifler haber alıp peşimize düşecek olsaydılar, şu anda bile yakalarımızın ellerinde olması gerekirdi. Öyle olmakla beraber yine kadının sözlerini doğru bularak artık koşmuyorsak da hızlı hızlı yürüyorduk.

Şimdi Suzan hem nefes nefese yürüyor hem de anlatıyordu:

— Sizin bu sefer yine ele geçip sarnıca konulmanız sayesinde ben de kurtuluyorum. Çünkü eğer siz olmasaydınız biz kendi kendimize kaçmaya karar veremeyecektik. Sizin öldürülme tehlikesinde olduğunuzu haber alır almaz ben Sıdıka Hanım'ı zorladım. Artık elini ayağını öptüm, türlü vaatler, türlü ricalarla kalbini yumuşatarak yardımını sağlamayı başardım.

Kesik kesik anlattığı ve ara sıra Sıdıka Hanım'ın ilave ettiği sözlerle gerek firarın şartlarını ve gerek daha evvel meydana gelip de aslını öğrenemediğimiz durumları anlamaya başladım.

* * *

Bu durumlar şu şekilde ilerlemiş oluyordu: Sıdıka Hanım, Suzan'ın sütninesi, babası Raci Bey'in yakınlarından ve akrabalarından olduğu için bu adam Paris'ten döndüğü zaman onun yanına gelmiş, orada oturmaya başlamıştı. Fakat kadın ara sıra dadı sıfatıyla pek çok sevdiği Suzan'ı gelip görmekten de geri kalmıyor ve böylece iki aile arasında bir iletişim hattı oluşturuyordu.

Ben Erzurum'dan gelip de hanımefendilerle görüştüğüm zaman, bu haberi de Raci Bey'e yetiştirmişti. Fakat Raci Bey, o aralık başka bir iş için Mısır'a gitmeye mecbur olduğundan (Sıdıka Hanım'ın anlayabildiği kadar) küçük kardeşi Hüsrev Bey'in bu işe göz kulak olmasını tembih edip gitmişti.

Hüsrev Bey ise daha genç, daha gayretli, daha hırslı bir adam olduğundan böyle bol bol para haberini alır almaz bütün bütün harekete geçerek türlü dolaplar kurmuş, türlü hazırlıklar yapmıştı.

Benim birçok kollar vasıtasıyla takip ettirilmem, Taksim'deki apartmanın gözaltında bulundurulması, Aksaray'daki konağa ihtiyaten adamlar yerleştirilmesi hep bunların işiydi.

Sıdıka Hanım, işin kendi kabahatiyle böyle büyüyüp vahim neticeler almak üzere olduğunu görünce getirdiği haberden pişman olarak kabahatini düzeltmek için çare araştırıyordu.

İşte bu esnada bir gün Suzan'ın zorla yakalanıp Kalitarya'daki köşke getirildiğini görmüş, o vakit çok sevdiği küçük hanımın da tehlikeye düştüğünü görünce aklı başından giderek ne yapıp yapıp bu hallere bir son vermeye karar vermişti. Fakat Suzan her ne kadar köşkten çıkmasına izin verilmiyorsa da fena bir muameleye maruz kalmıyordu. Bu-

nun için bakalım ne olacak, birkaç gün daha geçsin, diye işi açıktan açığa isyana dökmemeyi gerekli görüyorlardı.

Nihayet dün ben de yakalanıp sarnıca tıkılınca ve özellikle ciddi tehlikede bulunduğum öğrenilince iki kadın, bilhassa Suzan, deliye dönerek mutlaka beni kaçırmaya ve bu arada onlar da kaçmaya karar vermişlerdi.

Hüsrev herifi, Raci Bey gibi, doğası gereği hilekâr ve zalim bir adam olmasından başka bu hile ve zulüm meylini kolayca cinayet derecesine çıkaracak kadar alçak tabiatlı bir melundu.

Raci Bey para için her hileye başvurur, her oyunu mubah sayar, maddeten kötülüğe kadar ilerlemezken bu adam bilakis kötülük yapmaktan zevk alıyordu. Melun yaratılışı onu en sade oyunlara bile kan karıştırmaya sevk ediyordu.

Sıdıka Hanım:

— Bunun babası da dubaracıdır, fakat Hüsrev pek korkunç adamdır. Allah kimseyi eline düşürmesin, diyordu. Sizin Paşa'nın paralarını ele geçirmeniz ihtimalini düşündükçe kudurmuş gibi ağzı köpüklenerek deli oluyordu.

* * *

Suzan birdenbire titreyişle koluma sarılarak:

— Aman bir ayak sesi var. Koşa koşa bize doğru geliyorlar, diye çırpındı.

Üçümüz de çarpıntılar içinde durduk. Gecenin karanlık sessizliğinde, bu açık sahada arkamızdan birtakım adamların koşa koşa geldiğini işitiyorduk.

Aman Yarabbi! Acaba bizi mi takip ediyorlar? Eğer öyleyse daha köprüye hayli mesafede, bu saklanacak bir siper bile bulunmayan açık yerde ellerine geçtiğimiz gündü.

Ne yapabilirdik?

Elimiz kolumuz bağlı halde, bir esir zilletiyle, daha kötü muamelelere maruz kalmak üzere heriflere teslim mi olacaktık?

Sıdıka Hanım zangır zangır titriyor:

— Aman evladım, bir çare bul yavrum!

Suzancık baygın bir halde kollarıma asılarak:

— Mahvolduk... Mahvolduk... diye inliyordu.

İlk yapılacak şey tabii tabana kuvvet koşmak ve mümkün olduğu kadar köye yakın bulunmaya çalışmaktı.

Bana, hatta ne olsa genç olduğundan daha idmanlı olan Suzan'a kalsa koşmak kolaydı. Fakat koşacak hali olmayan ihtiyar kadını da bırakmak doğru olmadığından herifler ne olsa bize yetişecekler ve muhakkak ele geçireceklerdi.

Ben hem koşuyor hem de onları sürüklemeye çalışıyordum.

Tam köprüye yaklaştığımız zaman oradan bir otomobil borusu sesi işittim. Ve o anda bir otomobilin feneriyle yolu aydınlattığını gördüm.

Bu tarafta herifler epeyce yaklaşmışlar, "Hey, durun... Sonra fena ederiz, kıpırdamayın!" diye haykırıyorlar, üzerimize geliyorlardı.

Fakat orada görünen otomobil bize doğru geleceğine durmuş ve galiba dönmüş gidiyordu. Ben bu felaketi görünce dizlerimin bağı çözülerek, "Eyvah, şimdi mahvolduk..." diye inledim ve artık koşamaz, hatta hareket edemez bir haldeydim. Başım dönüyor, gözlerim kararıyor, artık ayaklarım dolaşarak yere yuvarlanıyordum.

Suzan, zavallıcık tir tir titreyerek, "Aman Doktor Bey, durmayın, koşalım, koşalım, geldiler işte!" diye feryat ediyor, beni sürüklemeye çalışıyordu.

Şu bize nispeten zayıf görünen kadınlar hayatın en zor zamanlarında ne kadar metanetli oluyorlar Yarabbim!

İşte belki ben koşabilsem şu anda köprüye varmış ve belki tehlikeden kurtulmuş bulunacağımız halde tam tersine kımıldanmayıp kötürüm gibi orada çömelip kaldığım için herifler geldiler, bizi yakaladılar.

Bunlar iki kişiydi fakat çelik gibi elleriyle bir tanesi bizim gibi daha beş kişiyi haklayabilirdi.

Suzan, benim heriflerin elinde çırpındığımı görerek yardım çağırıyor:

— İmdat! Can kurtaran yok mu? diye haykırıyordu.

Bu esnada köprü tarafından sesler işitildi:

— Hey, dur be! Davranma...

Ve bize doğru koşuşan adamlar fark ediliyordu.

Çerkesler bu hale karşı biraz şaşalamakla beraber tutumlarını bozmadılar. Fakat imdatçılar yetişmişler, ellerindeki elektrik fenerlerinin yardımıyla herifleri kıskıvrak tutmuşlardı.

Bir tanesi, "Ne oluyor canım?" diye sordu.

Bu ses! Bunu pek yakından tanıyordum. Ben kimin olduğunu düşünürken gelen üç kişiden birinin elindeki fenerin aksiyle yüzünü de görünce, "Fuat!" diye haykırdım.

Bu mektep arkadaşım, dün Beyoğlu'nda rast gelip bizim işi danışmak üzere polis müdüriyetine gönderdiğim Hasan Fuat Bey'di!

16

Gelenlerin kimler olduklarını görüp anlar anlamaz hemen haykırdım:

— Aman, herifleri iyi tutun, kaçmasınlar!

Fuat'ın pek acar olduğu anlaşılan arkadaşları bu işi zaten yapmışlar, onları kıskıvrak bir hale getirmişlerdi.

Herifler debeleniyorlar, kurtulmak için uğraşıyorlar, bükülmüş kollarını, galiba kelepçelenmiş ellerini kurtarmak için kıvranıyorlardı.

Fuat bu başarıdan memnun ve galip, gür sesiyle soruyordu:

— Canım bu hal ne? Yine ne oldu size Allah aşkına?

Kısaca anlatmaya mecbur oldum:

— Yeni bir bela, dedim. Fakat artık eminim ki bu bela sonuncudur. Şimdi sizin sayenizde bu eşkıyalar ele geçirildi ya... Hemen dönüp köşke gidelim. Orada da kimi bulursak onları da zincirleyelim. Ayrıntıları sana sonra anlatırım. Sıdıka Hanım olmasaydı bendeniz bugün ahirete yolcuydum.

Fuat haykırdı:

— Amma yaptın ha be! Bu kadar kolay mı bu?

— Kolay molay, yapacaklardı işte... Malum ya, bazı adamların indinde kellenin, canın hiçbir para ehemmiyeti yoktur. Armut koparır gibi insan başı koparırlar.

Ben bunları söylerken yüzüne derin bir endişe yayılan Suzan kolumu sarsıyor:

— Ama köşke gitmeyelim... Ben artık oraya gitmek istemem... O heriflerle uğraşmak kolay değildir... Bir sürü belalı haydut dolu orada.

Sıdıka Hanım da bu fikirde olduğu için Fuat'la müzakere ettik. İşi bu halinde artık resmen hükümete teslim etmek zaruriydi. Biz otomobille İstanbul'a gidecektik. Fuat arkadaşlarıyla köyün polis merkezine giderek bağladıkları herifleri oraya teslim edecekler ve gereken şekilde harekete geçerek köşkü basıp yakalayabildiklerini tutuklayacaklardı.

Kadınlar bu karara çok memnun oldular. Biraz yürüyüp otomobile dolduk. Fuat'la arkadaşlarını köyün caddesine bırakarak biz İstanbul yolunu tuttuk.

Yolda Suzan bana artık en çok en çok dört beş defa görüşmüş bir yabancı muamelesi değil, en samimi bir can yoldaşı muamelesi yapıyor, benimle öyle konuşuyordu.

Sıdıka Hanım düşünceliydi. Acaba bu hareketle beyini ele verdiğine pişman mıydı? Bu noktayı merak ederek sordum:

— Köşkte kaç erkek vardı Sıdıka Hanım?

— Hüsrev Bey, iki candan arkadaşı... Bunlar beyler... Sonra uşaklar arasında bu tutulanlardan başka üç dört kişi daha var...

— Nasıl? Bu köşk adeta bir kışlaya benziyor.

— Evet, öyledir.

— Ee, siz kadınlar kaç kişisiniz?

— Dört beş de kadın vardık. Fakat zannetmem ki Hüsrev Bey'i ele geçirebilsinler... O ne iblis, ne şeytan heriftir bilir misiniz!

Suzan burada korkmuş bir tavırla kolumun altına sokularak:

— Aman bir görseniz Doktor Bey... Bir başı var... Tıpkı bir yılan başı... Hele gözleri... Diyorum ya, insan adeta

başı büyümüş bir yılanın karşısında bulunduğunu zanneder. Yandan yandan, acı acı, kör kör bakan iki gözle insanı mutlaka titretiyor.

Sıdıka Hanım ilave etti:

— Hüsrev Bey yaman bir heriftir. Dünyada bu adamın bütün ömründe tek bir kimseye bir iyiliği dokunmuştur diyemem. Zarar vermeye gelince, işi gücü her an, her dakika kötülüktür. Gece gündüz etrafındakilere azap verecek zararlı oyunlar düzenler. Kadınları korkutmak, erkekleri ürkütmek için her saat korkunç işler yapar. Mesela, daha evvelsi gün, kimin aklına gelir beyim? Entarime bir kestane fişeği takmış. Nasılsa tutuşan fişek patlamaya başlayınca ay deli oluyorum zannettim. Bacaklarımın arasında bir patırtı, bir gürültü, bomba mı patlıyor, top mu patlıyor bilmeyerek düştüm bayıldım...

Suzancık içinde bulunduğu badireyi, korkularını, her şeyi unutmuş sütninesinin haline gülüyordu.

Sıdıka Hanım darılır gibi:

— A kızım, gülme Allah aşkına, gülecek zamanda mıyız? Şimdi Hüsrev Bey'i tutamazlar ya, şayet tutarlar da bir zarar görürse düşün bir kere ne kudurur, ne deli olur? Sadece seni, Doktor Bey'i kaçırdığım için değil, şimdi bir de polislerin eline geçip hapislere girmek de var. Artık ele geçmekten Allah kurtarsın. Hınzır herifin yapamayacağı yoktur. Etimi, kemiğimi didik didik etmeye doyamaz, kanımı son damlasına kadar içmek ister.

Temin ettim:

— Yo Sıdıka Hanım, sen hiç korkma, dedim. Mesele kendisini bir ele geçirmekte... Bir kere hükümetin pençesine geçerse onun dişini sökerler, tırnaklarını kırarlar da kan içmek değil, parmak kaldıracak kuvveti kalmaz.

* * *

İstanbul'a vardığımız zaman saat dördü geçiyordu. Bu vakitte sabah her ne kadar aydınlanmışsa da her taraf kapalı olduğundan hastaneye gidip Hanımefendi'ye müjde vermek mümkün değildi. Suzan yerinde duramıyor, kıvranıyor:

— Niçin olmasın? diye sızlanıyordu. Burası hastane, herkes ayaktadır. Gider, müdürü yahut nöbetçi görevliyi uyandırır, meseleyi anlatırız, başımıza gelen sıra dışı olaylardan tabii etkilenirler ve bizi annemin yanına bırakırlar.

Ben en evvel kapıda kapıcıyla uğraşacağımız zorluğu görerek tereddüt ediyordum. Fakat yanımdaki kadınların telaş ve heyecanı mecbur etti. Hastaneye dayandık.

Anlatması uzun sürecek birçok zorluktan, kapıcının inadından, nöbetçi doktorun kuralcılığından bahse gerek lüzum yok. Yalnız yarım saat kadar sabredip bu zorluğu hallettikten sonra Hanımefendi'nin odasına girebildiğimizi söyleyeyim, yeter...

Anne ve kızın birbirine sarılmaları, bayılmaları, ağlamaları, Sıdıka Hanım'ın bu işte oynadığı etkili vazifeden –her nasılsa Hüsrev Bey'in korkusunu şimdilik unutarak– memnuniyeti, bana kadınların, bilhassa Hanımefendi'nin, kızını bulup getirebildiğimizden hararetli teşekkürleri, benim karşılık olarak bu işte Suzan Hanım tarafından hayatımın kurtulduğunu itiraf etmelerim... Artık bir hayhuy ki deme gitsin...

Hanımefendi:

— Oh, artık bir kere herifler şimdi ele geçtiler ya saadetimize artık hiçbir mani kalmadı demektir. İlk işimiz konaktan paraları derleyip toplayıp almak, artık rahatımıza bakmaktır.

O zaman benim de aklıma paralar geldi. Bunları mühim meseleler arasında unutmuştum. Sahi, onlar da vardı. Saadet yalnız ölümden kurtulmakta değil, hamamın duvarında saklı definede idi.

Artık tamamen bana kaynamış olan Suzan'la sürebileceğim pürüzsüz, sonsuz bahtiyarlık hayatını lekesiz bir gökyüzü gibi görerek derin neşe ve hayat selleriyle coşuyordum.

* * *

Biraz sonra hastaneden Hanımefendi'yle beraber çıkıp apartmana gittik. Aşçı kadın bizi çılgın gibi bir sevinçle karşıladı.

Biz saadetimizle bin bir hülya kurar ve Kalitarya'daki vukuatın son haberlerini beklerken Fuat Bey'in geldiğini haber verdiler.

Fuat büyük bir zaferle:

— İş oldu bitti, artık hiçbir şeyden korkunuz kalmasın, herifleri kündeleyip hepsini deliğe tıktık. Fakat o Hüsrev Bey yok mu, sahiden azılı bir canavarmış! Kıyasıya beş on kurşun atmadan teslim olmadı. Şimdi Galatasaray'da merkez memuru bey zatıâlinizi görüp ifadenizi almak istiyor. Oradan memurların eşliğinde Aksaray'daki konağa gideceğiz. Oradaki paraları derleyip toplayıp keyfimize bakacağız.

Hanımefendi, Fuat'ın bu işte son kertede oynadığı mühim ve canlı vazife için kendisine teşekkür ediyor, o kendi mizacındaki adamalara has bir mertlikle teşekküre gerek olmadığını, işte yalnız bir arkadaşlık olduğunu söylüyordu.

Merkez memuruyla biraz görüşüp kısaca anlattıktan sonra yanımıza bir sivil komiser alarak Aksaray'a gittik. Orada Fuat, kapının resmen açılması için lazım gelen muamelelerin peşinde koştu. Nihayet bir an oldu ki hamamda, adı geçen dik eğimli taşın önünde bulunduk, vidaları söküp memurların huzurunda taşı çıkardım. Ve arkasında gizli altın dolu torbayı serdiğim vakit ne şahane bir manzaraydı!

Orada bulunan herkesin gözleri kamaşmış, dudakları titriyor, kalpleri hızla çarpıyor; nasıl baktıklarını ömrüm boyunca unutmayacağım.

Paraları Fuat'ın yardımıyla torbaya sıkı sıkı bağlayıp Galatasaray'a geldiğimiz zaman merkez memuru bunları teslim için birkaç saat beklemek zorunda olduğumuzu söyledi.

Bu iş ancak iki saat sonra olabildi. Hanımefendi bizzat merkez memurunun huzurunda hazır ettiğimiz iki şahitle Paşa'nın tek vârisi olduğunu ispat etti. Ve torbayı yüklenip hep birden apartmana doğrulduk.

* * *

Artık Suzan'ı görmeliydi. Yerinde duramıyor, fıkır fıkır kaynıyor, vücudu bin bir ateşle yanıyor, gözleri süzülüyor,

bilhassa bana baktıkça bu gözlerde sonsuz bir şefkat ve sevgi canlanıyordu. Ah, nur, yavru Suzancık!

Hanımefendi, bütün bu hallerin farkında olacak ki yemekten sonra Hasan Fuat'a verilmek üzere bana küçük bir çıkın altın teslim ederek:

— Bunu dostunuza verirsiniz, kıymetli yardımı böyle şeylerle hiçbir vakit ödenemez. Bunu bilhassa söylemenizi rica ederim. Size gelince, siz artık biz demeksiniz... Sizi parayla ödüllendirmek arzusu büyük bir küstahlıktır. Yalnız bilmem ki münasip gördüğüm hediyeyi kabul etmek ister misiniz?

Anlamayarak bakıyordum. Müşfik bir tebessümle izah etti:

— Yok, telaş etmeyin. Hediye dediğim başka bir şey değil, bilmecelerde olduğu gibi canlıdır. Size kızımı eş olarak vermek istiyorum. Kabul mü?

Kulaklarına kadar kıpkırmızı olan Suzan, başını eğerek hoş bir edayla bana ellerini uzattı. Bu nur elleri, ibadet vaziyetiyle tutarak genç kızı kendime çektim ve onu göğsümün üstünde sıkarak masum bir izdivaç busesi kondurdum.

SON

Define, burada bitmiş görünmekle beraber henüz son bulmamıştır. Feci ve esrarengiz devamını *Kan Damlası* ismindeki devamında okuyacaksınız.

Mehmet Rauf'un ilk polisiye romanı *Define*'de Başhekim Şakir Feyzi'nin başından geçen maceralara tanık oluruz. Erzurum Hastanesi'nde karşısına çıkan yaşlı bir hastasından öğrendiği miras hikâyesiyle soluğu İstanbul'da alan doktor, eldeki şifreli metni çözmeye ve mirasın sahibini aramaya koyulur.

Sherlock Holmes ve Arsen Lüpen maceralarının sıkı takipçisi, polisiye roman okuru Doktor Şakir Feyzi, definenin esrarını çözmeye çalışırken türlü belalar ve ölüm tehlikelerinin yanı sıra aşkla da karşılaşacaktır.

Mehmet Rauf (1875-1931)

İstanbul'da doğan Mehmet Rauf, Soğukçeşme Askeri Rüştiyesi'ni bitirdikten sonra Bahriye Mektebi'nde okudu. Staj için bir buçuk yıl Girit'te kaldı, daha sonra görevli olarak Almanya'ya gönderildi. İstanbul'a dönünce Tarabya'daki elçilik gemilerinin irtibat subaylığına atandı. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra askerlikten ayrıldı ve geçimini yazarlıkla sağlamaya çalıştı; hikâye, roman, tiyatro gibi türlerde pek çok eser verdi. *Mehasin* ve *Süs* adlı kadın dergilerini çıkardı. Bir süre ticaretle uğraştıysa da son yılları maddi sıkıntılar içinde geçti.

Henüz on altı yaşındayken yazdığı ve Halit Ziya Uşaklıgil'e *Hizmet* gazetesinde yayımlaması için gönderdiği "Düşmüş" adlı hikâyeyle edebiyat dünyasına girdi. Daha sonra *Mektep* dergisinde yazdı. *Servet-i Fünun* dergisinde hikâye, roman, makale ve mensur şiirler yayımladı.

Mehmet Rauf asıl şöhretini *Eylül* adlı romanıyla kazandı. Türk edebiyatında psikolojik romanın ilk başarılı örneği kabul edilen *Eylül*'de Fransız romanında çok yaygın olan aşk üçgeni ele alınmıştır. Eserlerinde aşk, ıstırap, arayış, ihtiras gibi daha çok bireysel duygulara eğilen Servet-i Fünun topluluğunun meşhur yazarı Mehmet Rauf'un eserlerine Türk Edebiyatı Klasikleri Dizimizde yer vermeyi sürdüreceğiz.

